

**Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΩΝ
ΣΧΟΛΗ Σ.Δ.Ο.**

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΟΙ Μ.Μ.Ε.
ΕΝ ΟΨΕΙ ΤΟΥ 1992**

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ :
ΚΑΤΣΙΚΟΓΙΑΝΝΗ ΕΛΕΝΗ
ΣΙΑΒΕΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΦΡΑΓΚΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ**

**ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ
κ. ΓΙΟΥΡΓΑΛΗ**

ΑΡΙΘΜΟΣ	1023
ΕΠΙΣΤΗΜΗ	

A. Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΟΠΙΗΣΗ ΚΑΙ Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Το 1992 ως ιδεατό ορόσημο μιας μακράς πορείας προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση αποτελεί σίγουρα μια πρόκληση για όλους τους Ευρωπαίους.

Η προοπτική της ενιαίας αγοράς που οριοθετείται έστω και σχηματικά με το 1992, σημαίνει ένα τεράστιο βήμα προς μια ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, της οποίας οι διαστάσεις δεν είναι και δεν πρέπει να θεωρούνται στενά οικονομικές.

Τα επιχειρήματα που συνηγορούν για μια ευρωπαϊκή ενοποίηση είναι παλαιά και γνωστά. Από την εποχή που ο Adam Smith μας δίδαξε ότι η οικονομική ευημερία προάγεται με τον καταμερισμό των έργων και ότι ο καταμερισμός αυτός αποτελεί συνάρτηση του μεγέθους της αγοράς, μέχρι τις νεώτερες θεωρίες περί τελωνειακών ενώσεων και αλληλεξάρτησης σε μια διεθνοποιημένη οικονομία, η επιστημονική σκέψη δεν έπαψε ποτέ να προάγει την έννοια της ανοικτής αγοράς και κατ'επέκταση, την έννοια της "Ευρώπης χωρίς σύνορα". Εξάλλου, και τα δύο μεγάλα ιδεολογικά ρεύματα που γεννήθηκαν στην Ευρώπη, ο φιλελευθερισμός και ο σοσιαλισμός, έχουν έμφυτο το διεθνικό χαρακτήρα, αφού από αυτόν αντλούν το δικαίωμα να προβάλλονται ως οικουμενικά συστήματα.

Είναι γεγονός ότι το οικουμενικό υπόβαθρο, όπως η ενιαία αγορά και ο συμπληρωματικός της ενιαίος κοινωνικός χώρος, αποτελεί προϋπόθεση για οποιαδήποτε περαιτέρω ολοκλήρωση, με όλες τις δυνατές συνέπειες στον πολιτικό και πολιτισμικό χώρο.

Η Ελλάδα, μέλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, αντιμετωπίζει και αυτή το 1992 σαν μια πρόκληση. Αυτό φυσικά ισχύει για όλα τα κράτη- μέλη, δεδομένου ότι η έννοια της ενιαίας αγοράς με όλες τις προεκτάσεις της είναι μάλλον η αρχή ενός πειράματος παρά η κατάληξη μιας σαφώς καταγραμμένης διαδικασίας. Για τη χώρα μας αυτή η πρόκληση είναι ιδιαίτερα σημαντική, διότι προϋποθέτει επιτάχυνση του εκσυγχρονισμού στις οικονομικές και κοινωνικές δομές της, ενώ πάνω από όλα προϋποθέτει εκσυγχρονισμό της νοοτροπίας όλων των Ελλήνων, χωρίς να αλλοιωθεί ο συγκεκριμένος εθνικός χαρακτήρας και χωρίς να θιγούν οι ατομικές και συλλογικές προτιμήσεις για την ποιότητα του κοινωνικού είναι, δεν χωράει αμφιβολία ότι η προσαρμογή της χώρας μας στα πρότυπα άλλων κοινωνικών συγκροτήσεων θα απαιτήσει από τη δική μας πλευρά περισσότερη σοβαρότητα και πειθαρχία.

Εάν στον προθάλαμο του 21ου αιώνα αυτές οι ποιοτικές μεταλλαγές είναι αναγκαίες για την αξιοπρεπή επιβίωση της Ελλάδας ως αναπτυγμένης χώρας και κοινωνίας, η πρόκληση του 1992 δεν κάνει τίποτε άλλο παρά να τις επιταχύνει, με αφορμή ένα ορόσημο που τέθηκε από τη συλλογική πολιτική βούληση όλων των κρατών-μελών, με τελικό σκοπό να δρομολογήσει μια ανεπίστρεπτη πορεία προς ολοκλήρωση. Πέρα από τις οποιεσδήποτε διαδικαστικές διαφωνίες και δυσκολίες, αυτή είναι η ουσία του οράματος των πολιτικών ηγετών, που μέσα από τα ερείπια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και ως τις μέρες μας βλέπουν την Ευρώπη να μετεξελίσσεται σε μια ολοκληρωμένη ένωση δημοκρατικών λαών.

Β. ΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ Μ.Μ.Ε. ΕΝ ΟΥΕΙ ΤΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΟΠΙΩΣΗΣ ΤΟΥ 92

Η ανάγκη προσαρμογής της χώρας μας στα νέα δεδομένα απαιτεί κυρίως και πέραν των άλλων, μια γενική έγκαιρη και δραστηνή κινητοποίηση του ιδιωτικού τομέα, που καλείται να αναλάβει το μεγαλύτερο μέρος των προσπαθειών. Η επιτυχία της κινητοποίησης αυτής προϋποθέτει την ακριβή γνώση του περιεχομένου και των επιπτώσεων της ευρωπαϊκής ενοποίησης.

Οι βασικοί τομείς δραστηριοποίησης πρέπει να είναι:

1. Η ευαισθητοποίηση του επιχειρηματικού μας κόσμου αλλά και του ευρύτερου κοινού για τη σημασία του στόχου της ενοποίησης της Κοινής Αγοράς και η ενημέρωση των επιχειρήσεών μας για τις αλλαγές που θα λάβουν χώρα σταδιακά μέχρι το 92 στο περιβάλλον στα πλαίσια του οποίου δραστηριοποιούνται.

2. Ο εμπλουτισμός των γνώσεων των επιχειρήσεών μας σε θέματα σχετικά με τις αγορές τους, τον ανταγωνισμό, τα νέα προϊόντα, τις προηγμένες τεχνολογίες, το ανθρώπινο δυναμικό, τους κοινωνικούς πόρους που διατίθενται κλπ.

3. Η παροχή ουσιαστικής βοήθειας στις επιχειρήσεις μας για την προώθηση νέων μορφών συνεργασίας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Το μικρό σχετικά μέγεθος των παραγωγικών και εμπορικών μας μονάδων μπορεί να μεταβληθεί σε έναν αξιόλογο παράγοντα σημαντικής βελτίωσης της εθνικής μας ανταγωνιστικότητας, αν προωθηθούν οι κατάλληλες επιχειρηματικές συνεργασίες, που μέσα στα πλαίσια της ενοποιημένης Ευρώπης, γίνονται πιο εύκολες και πιο αποδοτικές.

4. Η εισήγηση στις αρμόδιες κρατικές αρχές των διαφόρων έργων υποδομής, ως και των αναγκαίων διαρθρωτικών αλλαγών, προκειμένου να διευκολυνθεί η προσπάθεια των επιχειρήσεων για αύξηση της ανταγωνιστικότητάς τους.

ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1. Πρόλογος

Η εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς (internal market) μολονότι ως έννοια δεν αναφέρεται ρητά στη Συνθήκη ΕΟΚ, αποτέλεσε τη βασική στόχευση της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ενοποίησης από την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Ο εννοιολογικά πιο περιοριστικός όρος τελωνειακή ένωση και ο ευρύτερος κοινή αγορά εμπεριέχουν τη στόχευση της εσωτερικής αγοράς . Ωστόσο ο όρος εσωτερική αγορά άρχισε να χρησιμοποιείται ρητά και σταθερά από το 1982, όταν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης (Δεκέμβριος 1982) συμφώνησε στη λήψη μέτρων για την ενίσχυση της εσωτερικής αγοράς .

Το 1985 η Επιτροπή παρουσίασε τη Λευκή Βίβλο για την ολοκλήρωση της Εσωτερικής Αγοράς με συγκεκριμένες προτάσεις και σχετικό χρονοδιάγραμμα για την επίτευξη του στόχου μέχρι το 1992. Η Λευκή Βίβλος υποστηρίχθηκε σε πολιτικό επίπεδο από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που πραγματοποιήθηκε στο Μιλάνο τον Ιούνιο του 1985. Ταυτόχρονα το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έθεσε σε κίνηση τη διαδικασία για την αναθεώρηση της Συνθήκης ΕΟΚ με στόχο, μεταξύ άλλων, τη διευκόλυνση ολοκλήρωσης της

εσωτερικής αγοράς.

Η διαδικασία αυτή κατέληξε στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, οι ρυθμίσεις της οποίας συμφωνήθηκαν το Δεκέμβριο 1985 από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που πραγματοποιήθηκε στο Λουξεμβούργο. Μετά την επιτύρωσή της, σύμφωνα με τις συνταγματικές διαδικασίες κάθε χώρας-μέλους, η Ενιαία Πράξη άρχισε να ισχύει από την 1η Ιουλίου 1987.

Το περιεχόμενο, οι επιμέρους ρυθμίσεις, τα συγκεκριμένα μέτρα και χρονοδιάγραμμα για την εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς, ρυθμίζονται συνεπώς από δύο βασικά κείμενα: (α) την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (β) τη Λευκή Βίβλο για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς.

2. Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη και η Εσωτερική Αγορά

Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (ΕΕΠ) περιέχει ή επαναδιατυπώνει μια σειρά από νέους οικονομικούς στόχους για πραγματοποίηση από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα ανάμεσα στους οποίους κεντρική θέση έχει η εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς. Η ΕΕΠ αναλυτικότερα προσδιορίζει το περιεχόμενο της εσωτερικής αγοράς, καθορίζει τις χρονικές προθεσμίες και απλοποιεί το μηχανισμό λήψης αποφάσεων για την εγκαθίδρυσή της.

Ως προς το περιεχόμενο, η ΕΕΠ ορίζει την εσωτερική αγορά ως ένα

χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα, μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, προσώπων, υπηρεσιών και κεφαλαίων

Πρόκειται δηλαδή για τις τέσσερεις ελευθερίες που προβλέπονται στη Συνθήκη ΕΟΚ, οι οποίες όμως επαναδιατυπώνονται χωρίς περιορισμούς και μεγεθύνονται με την προσθήκη της φράσης χωρίς εσωτερικά σύνορα, ο οποίος δεν περιέχεται στη Συνθήκη ΕΟΚ.

Ως προς τις χρονικές προθεσμίες, η ΕΕΠ ορίζει ότι η προοδευτική εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς θα πρέπει να γίνει κατά τη διάρκεια χρονικής περιόδου η οποία λήγει την 31 Δεκεμβρίου 1992. Ωστόσο σε σχετική δήλωση που έχει προσαρτισθεί στην Ενιαία Πράξη ορίζεται ότι η αναφορά της ημερομηνίας της 31 Δεκεμβρίου 1992 εκφράζει τη σταθερή πολιτική βούληση (των χωρών-μελών) να ληφθούν πριν από την 1η Ιανουαρίου 1993 οι αποφάσεις που απαιτούνται για την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς και ιδιαίτερα οι αποφάσεις που αναφέρονται στη Λευκή Βίβλο. Ο καθορισμός της ημερομηνίας 31 Δεκεμβρίου 1992 δεν παράγει Εαυτόματες νομικές συνέπειες. με άλλα λόγια, το 1992 δεν αποτελεί νομικά δεσμευτική ρύθμιση, αλλά πολιτική ρύθμιση-στόχο.

Η ημερομηνία αυτή έχει ωστόσο θεωρηθεί ως μία νέα μεταβατική περίοδος για την επίτευξη στόχων και ολοκλήρωση διαδικασιών που ήδη θα έπρεπε να είχαν εκπληρωθεί σύμφωνα με τη Συνθήκη ΕΟΚ (εγκαθίδρυση κοινής αγοράς).

Ως προς τις διαδικασίες,

η Ευρωπαϊκή Πράξη πραγματοποιεί την ουσιαστικότερη συμβολή στη διαδικασία εγκαθίδρυσης της εσωτερικής αγοράς με τροποποίηση των ρυθμίσεων για ομοφωνία που προβλέπουν τα σχετικά άρθρα της ΕΟΚ και υιοθέτηση της ειδικής πλειοψηφίας για τη λήψη αποφάσεων. Τα άρθρα που τροποποιούνται είναι:

Αρθ. 28 (αυτόματη αναστολή δασμών), αρθ. 57,2 (ανάληψη και άσκηση μη μισθωτών δραστηριοτήτων), αρθ. 59 (παροχή υπηρεσιών), αρθ. 70 (απελευθέρωση κίνησης κεφαλαίων), αρθ. 84 (θαλάσσιες αεροπορικές μεταφορές). Η σημαντικότερη ωστόσο τροποποίηση αφορά το άρθρο 100 της Συνθήκης ΕΟΚ. Με το άρθρο 18 της ΕΕΠ (100Α) προβλέπεται η ειδική πλειοψηφία για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών-μελών, που έχουν ως αντικείμενο την εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Η λήψη αποφάσεων με ειδική πλειοψηφία στις παραπάνω περιπτώσεις συνεπάγεται τη συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο όπως έχει θεσπιστεί με την ΕΕΠ. Η διαδικασία της συνεργασίας, που προϋποθέτει δύο αναγνώσεις της πρότασης που πρόκειται να υιοθετηθεί ενώ παρέχει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τη μεγαλύτερη δυνατότητα να επηρεάσει τις αποφάσεις, ενδέχεται να οδηγήσει σε χρονική καθυστέρηση στην υιοθέτηση των μέτρων.

Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη προβλέπει επίσης τη δυνατότητα υιοθέτησης καταλλήλων διατάξεων (παρεκκλίσεων) για τις λιγότερο εύπορες οικονομίες, προκειμένου να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα από την εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς (αρθ. 15, 8Γ).

3. Το περιεχόμενο της Λευκής Βίβλου για την Εσωτερική Αγορά

Η Λευκή Βίβλος για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς (COM_85). 310 τελικό) περιέχει το σύνολο των μέτρων που θα πρέπει να υιοθετηθούν μέχρι το 1992 προκειμένου να ολοκληρωθεί η εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς. Τα μέτρα αυτά ομαδοποιούνται σε τρεις βασικές κατηγορίες:

- (α) κατάργηση των φυσικών φραγμών,
- (β) κατάργηση των τεχνικών φραγμών,
- (γ) κατάργηση των φορολογικών φραγμών.

Κατάργηση των φυσικών φραγμών:

Η κατάργηση των φυσικών φραγμών αναφέρεται στη βαθμιαία κατάργηση όλων των ελέγχων που ασκούνται στα εσωτερικά σύνορα της Κοινότητας και που ασκούνται είτε στα εμπορεύματα είτε στα άτομα (ταξιδιώτες). Κατά τη διατύπωση της Λευκής Βίβλου, οι έλεγχοι αυτοί επιβάλλουν ένα περιττό βάρος στη βιομηχανία που απορρέει από τις καθυστερήσεις, τις διατυπώσεις, τις επιβαρύνσεις μεταφοράς και διευθέτησης και κατ'αυτόν τον τρόπο αυξάνει το κόστος και μειώνει την ανταγωνιστικότητα.

Όσον αφορά αναλυτικότερα τα εμπορεύματα, η Λευκή Βίβλος προτείνει την υιοθέτηση μέτρων στους ακόλουθους τομείς, που θα οδηγήσουν στην κατάργηση των φυσικών εμποδίων (συνοριακών ελέγχων):

- εμπορικής και οικονομικής πολιτικής: τονίζεται η ανάγκη για την κατάργηση των εθνικών και περιφερειακών ποσοστώσεων που υφίστανται βάσει του άρθρου 115 της ΕΟΚ. Πάντως επισημαίνεται ότι ίσως δεν είναι εφικτή η κατάργηση όλων των ατομικών ποσοστώσεων μέχρι το 1992.

Σε αυτή όμως την περίπτωση θα πρέπει να καταργηθούν οι συνοριακοί έλεγχοι για την εφαρμογή των ποσοστώσεων.

Επισημαίνεται επίσης η ανάγκη κατάργησης των νομισματικών εξισωτικών ποσών (ΝΕΠ) που εφαρμόζονται στο εμπόριο των αγροτικών προϊόντων. Για τα δύο αυτά θέματα δεν προτείνονται συγκεκριμένα μέτρα ή χρονοδιάγραμμα αλλά η αντιμετώπισή τους συναρτάται με τη γενικότερη ανάπτυξη της εμπορικής και οικονομικής πολιτικής της Κοινότητας.

- τομέας υγείας: πρόκειται για τη σημαντικότερη κατηγορία φυσικών εμποδίων που αναφέρονται στους κτηνιατρικούς και φυτοϋγειονομικούς ελέγχους. Οι έλεγχοι αυτοί αποτελούν κύριο μέσο παρεμπόδισης της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων. Στον τομέα αυτό η λευκή Βίβλος επισημαίνει ότι θα πρέπει να καθορισθούν κοινές προδιαγραφές και κοινές πολιτικές στον κτηνιατρικό και φυτοϋγειονομικό τομέα καθώς και να ευθυγραμμιστούν στο μέτρο του δυνατού οι εθνικές προδιαγραφές με τις κοινοτικές. Για την υλοποίηση του στόχου αυτού η Λευκή Βίβλος περιέχει συγκεκριμένη δέσμη μέτρων και χρονοδιάγραμμα σταδιακής υιοθέτησής τους μέχρι το 1992.

- τομέας στατιστικής: προβλέπεται η κατάργηση του καθεστώτος συλλογής στατιστικών στοιχείων στα σύνορα, καθεστώτος που λειτουργεί ως εμπόδιο στις συναλλαγές.

Σχετικά με την κατάργηση των ελέγχων στα άτομα, οι προσπάθειες και πρωτοβουλίες αποσκοπούν στο να καταστήσουν περισσότερο ελαστικούς τους ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα, δεδομένου ότι αυτοί είναι αδύνατο να καταργηθούν τελείως, έως ότου ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα κατά της τρομοκρατίας και διακίνησης ναρκωτικών πράγμα που συνεπάγεται μεταξύ

άλλων την ενίσχυση των εσωτερικών συνόρων της Κοινότητας. Ωστόσο, στόχος της Επιτροπής μέχρι το 1992 είναι να καταργηθούν οι μεθοριακοί έλεγχοι των Ευρωπαίων πολιτών και για το σκοπό αυτό προτείνονται μέτρα για την προσέγγιση των νομοθεσιών που αφορά τη διακίνηση όπλων, ναρκωτικών, visas εισόδου και παραμονής μη κοινοτικών πολιτών στο έδαφος της Κοινότητας κλπ.

(β) Κατάργηση των Τεχνικών φραγμών

Η κατάργηση των τεχνικών φραγμών συνεπάγεται σύμφωνα με τη λευκή Βίβλο την κατάργηση όλων εκείνων των εμποδίων και ρυθμίσεων (διοικητικών, νομικών κλπ.), που θα επιτρέπουν στα εμπορεύματα (προϊόντα), υπηρεσίες, επιχειρήσεις, κεφάλαια, άτομα να διακινούνται ελεύθερα στο εσωτερικό των χωρών-μελών. Κάτω από το γενικό τίτλο της κατάργησης των τεχνικών φραγμών η Λευκή Βίβλος περιλαμβάνει προτάσεις μέτρων που καλύπτουν επτά επιμέρους τομείς:

(1) Ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων: τα προτεινόμενα μέτρα αναφέρονται στον εξαιρετικής σημασίας τομέα της εναρμόνισης των προτύπων (standards) για την παραγωγή προϊόντων με στόχο τη δημιουργία κοινής αγοράς βιομηχανικών προϊόντων.

Για την υλοποίηση του στόχου αυτού η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η παραδοσιακή προσέγγιση της λεπτομερούς τεχνικής εναρμόνισης δεν είναι αποτελεσματική. Πρότεινε συνεπώς να υιοθετηθεί η νέα προσέγγιση για την προώθηση της εναρμόνισης (που εγκρίθηκε με ψήφισμα του Συμβουλίου της 7ης Μαΐου 1985). Η προσέγγιση αυτή περιορίζει την εναρμόνιση στις

βασικές απαιτήσεις ασφαλείας και η επεξεργασία των τεχνικών προτύπων (προδιαγραφών) αντιτίθεται σε αρμόδια όργανα (CEN, CENELEC). Οι προδιαγραφές αυτές είναι προαιρετικές. Παράλληλα ισχύει η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης .

(2) Κρατικές προμήθειες: στόχος της λευκής Βίβλου στον τομέα αυτό είναι η ενίσχυση της διαφάνειας και η δημιουργία ενός συστήματος εκ των προτέρων πληροφόρησης για τις κρατικές προμήθειες και τις συμβάσεις Δημοσίων Έργων με τροποποίηση των σχετικών οδηγιών (70/32/ΕΟΚ, 77/62/ΕΟΚ, 71/304/ΕΟΚ) και η επέκταση του πεδίου εφαρμογής σε τέσσερις τομείς που σήμερα δεν καλύπτονται από τις οδηγίες - ενέργεια, μεταφορές, ύδατα, τηλεπικοινωνίες.

(3) Ελεύθερη διακίνηση εργαζομένων/επαγγελματιών: στόχος είναι η εξάλειψη των εμποδίων που ακόμη υφίστανται στην ελεύθερη διακίνηση και ανάληψη εργασίας (κυρίως στο δημόσιο τομέα) καθώς και η άρση των περίπλοκων διαδικασιών για τη χορήγηση αδειών παραμονής. Για την επίτευξη της ελεύθερης εγκατάστασης επαγγελματιών προτείνεται ένα σύστημα αμοιβαίας αναγνώρισης πιστοποιητικών και τίτλων επαγγελματικής κατάρτισης.

(4) Κοινή αγορά υπηρεσιών: Η Επιτροπή θεωρεί τη δημιουργία κοινής αγοράς υπηρεσιών ως μια από τις κυριότερες προϋποθέσεις για δυναμική οικονομική μεγέθυνση . Οι προτάσεις της Επιτροπής για την απελευθέρωση της παροχής υπηρεσιών καλύπτει τις παραδοσιακές υπηρεσίες και ιδιαίτερα τράπεζες, ασφάλειες και μεταφορές καθώς και τις νέες τεχνολογικές υπηρεσίες. Για τις παραδοσιακές υπηρεσίες και ιδιαίτερα τα πιστωτικά ιδρύματα, η βασική αρχή παροχής υπηρεσιών θα

διέπεται από τη βασική αρχή του ελέγχου από το οικείο κράτος (κράτος στο οποίο ανήκει το πιστωτικό ίδρυμα).

(5) Κίνηση Κεφαλαίων: Μετά την υιοθέτηση το Νοέμβριο 1986 της τρίτης οδηγίας (86/556/ΕΟΚ) για την απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων, στόχος είναι η καθολική απελευθέρωση μέχρι το 1992. Για το σκοπό αυτό η Επιτροπή υπέβαλε το Νοέμβριο 1987 τρεις νέες προτάσεις: (α) πρόταση οδηγίας για την πλήρη απελευθέρωση στην κίνηση κεφαλαίων, (β) πρόταση οδηγίας για την τροποποίηση της Οδηγίας του 1972 για τις διεθνείς κινήσεις κεφαλαίων, (γ) πρόταση κανονισμού για τη δημιουργία ενιαίου μηχανισμού μεσοπρόθεσμης χρηματοδοτικής συνδρομής προς στήριξη των ισοζυγίων πληρωμών των κρατών-μελών.

(6) Συνεργασία στο βιομηχανικό τομέα: στόχος είναι η δημιουργία του κατάλληλου περιβάλλοντος για τη διεθνή συνεργασία ανάμεσα στις επιχειρήσεις με την κατάργηση ή απλοποίηση των νομικών και διοικητικών ρυθμίσεων. Ετσι προτείνονται μετρα για τη δημιουργία του νομικού πλαισίου συνεργασίας των επιχειρήσεων, την πνευματική και βιομηχανική ιδιοκτησία και το φορολογικό καθεστώς, με ρυθμίσεις για τη φορολογική μεταχείριση των μητρικών και θυγατρικών εταιρειών, τη φορολόγηση των συγχωνευμένων επιχειρήσεων, την αποφυγή διπλής φορολογίας.

(7) Εφαρμογή του Κοινοτικού Δικαίου: Αυτονόητη είναι η σημασία της αποτελεσματικής εφαρμογής των κοινοτικών κανόνων που ήδη έχουν υιοθετηθεί για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς, ιδιαίτερα σχετικά με την πολιτική ανταγωνισμού (κρατικές ενισχύσεις). Η Επιτροπή προτείνει

στη Λευκή Βίβλο μια σειρά από μέτρα για την ενίσχυση της διαφάνειας στην εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου (κυρίως άρθρο 30-36 ΣΕΟΚ) καθώς και ενίσχυση της πολιτικής ανταγωνισμού.

(γ) Κατάργηση των φορολογικών συνόρων:

Για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς, η Επιτροπή έκρινε ότι πρέπει να υπάρξει ένας υψηλός βαθμός εναρμόνισης της έμμεσης φορολογίας (ΦΠΑ, ειδικών φόρων κατανάλωσης). Σε πακέτο προτάσεων που παρουσίασε το 1987 (πακέτο Cockfield) και που ξεπερνά την έκταση της λευκής Βίβλου προτείνεται:

- μείωση και προσέγγιση των συντελεστών ΦΠΑ
- κατάργηση των φορολογικών συνόρων σε συνδυασμό με τροποποίηση του καθεστώτος ΦΠΑ (φορολόγηση εξαγωγών και όχι εισαγωγών)
- Καθιέρωση μηχανισμού clearing όσον αφορά τον ΦΠΑ για τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές
- εναρμόνιση των ειδικών φόρων για τα τσιγάρα και τα άλλα βιομηχανοποιημένα καπνά καθώς και για τα προϊόντα πετρελαίου, ορυκτέλεια και οινοπνευματώδη ποτά.

4. Κόστος και Ωφέλειες από την εγκαθίδρυση της Εσωτερικής Αγοράς

Η διαδικασία για την πλήρη κατάργηση των εμποδίων στη

διακίνηση των συντελεστών παραγωγής και τη δημιουργία γνήσιας εσωτερικής αγοράς (χώρος χωρίς εσωτερικά σύνορα) έχει προκαλέσει έντονο ενδιαφέρον τόσο σε πολιτικό όσο και ερευνητικό ακαδημαϊκό επίπεδο ως προς τις συνέπειες (κόστος-ωφέλειες) που θα έχει για τον κοινοτικό χώρο και την κατανομή τους ανάμεσα σε χώρες μέλη. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε μελέτη της, τα προκαταρκτικά αποτελέσματα της οποίας παρουσίασε στο τέλος Μαρτίου 1988, υποστηρίζει ότι η εγναθίδρυσή της εσωτερικής αγοράς θα οδηγήσει:

(α) σε συνολική ωφέλεια ύψους μεταξύ 170 και 250 δις ECU, ποσό που αντιστοιχεί στο 4,5 με 6,5% του ΑΕΠ της Κοινότητας.

(β) σε πτώση των τιμών καταναλωτού κατά 6,1% σε δημιουργία 1,8 εκ. νέων θέσεων απασχόλησης, σε μείωση των δημοσίων ελλειμμάτων αντίστοιχη με το 2,2% του ΑΕΠ και σε βελτίωση της εξωτερικής ισορροπίας κατά 1,0%. Τα αποτελέσματα αυτά θα προκύψουν εάν η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς δε συνοδευτεί από τις κατάλληλες μακροοικονομικές πολιτικές. Εάν όμως υπάρξουν οι κατάλληλες συνοδευτικές πολιτικές τότε τα μεγέθη μεταβάλλονται σημαντικά (οι πρόσθετες θέσεις απασχόλησης που θα δημιουργηθούν φθάνουν τα 5 εκ. περίπου).

Μελέτη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου πάνω στο κόστος της μη Εύρωπης εκτιμά τα στατικά ωφέλη από την εγναθίδρυσή της εσωτερικής αγοράς στο 5% του ΑΕΠ της Κοινότητας. Άλλες μελέτες ωστόσο επισημαίνουν ότι οι ωφέλειες που θα προκύψουν από την κατάργηση των εμποδίων στις εμπορικές συναλλαγές θα είναι περιορισμένες εάν δεν υπάρξει γνήσια ολοκληρωμένη εσωτερική αγορά με πολιτικές που θα οδηγούν στην εξάλειψη των διαφοροποιήσεων στις τιμές (price differentials). Η ανάγκη υιοθέτησης μιας αυστηρής πολιτικής ανταγωνισμού σε

κοινοτικό επίπεδο, ώστε να αποφευχθεί το ενδεχόμενο υποκατάστασης των Εμπορικών συνοριακών εμποδίων με εναλλακτικά μέτρα ενίσχυσης και προστασίας της εγχώριας παραγωγής (επιδοτήσεις) επισημαίνεται από το σύνολο των μελετητών, όπως επισημαίνεται επίσης και η αναγκαιότητα κατάργησης των εθνικών ποσοτώσεων που λειτουργούν βάσει του άρθρου 115 της Συνθήκης ΕΟΚ. Σε ένα διαφορετικό επίπεδο τονίζεται η σημασία υψηλότερου βαθμού συντονισμού της μακροοικονομικής πολιτικής μετά την απελευθέρωση στην κίνηση των συντελεστών παραγωγής.

Ενώ οι συνολικές ωφέλειες (welfare gains) από την εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς δεν αμφισβητούνται, η κατανομή των ωφελειών αυτών ανάμεσα στις δώδεκα χώρες-μέλη προκαλεί εντονότατους προβληματισμούς. Ωστόσο γίνεται ευρύτατα αποδεκτό ότι υπάρχουν σοβαροί κίνδυνοι επιδείνωσης των διαπεριφερειακών ανισορροπιών κατά την πορεία απελευθέρωσης των αγορών. Το γεγονός αυτό επιβάλλει την ανάπτυξη συνοδευτικών διαρθρωτικών πολιτικών για τη σύγκλιση των επιπέδων οικονομικής ανάπτυξης (ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής). Η αναμόρφωση των Δ. Ταμείων και ο διπλασιασμός των πόρων τους μέχρι το 1993 που αποφασίστηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών (Φεβρουάριος 1988) αντιπροσωπεύει βήμα προς την κατεύθυνση αυτή. Απαιτείται ωστόσο μια περισσότερο συνεκτική αναδιανεμητική πολιτική σε κοινοτικό επίπεδο, για την εξουδετέρωση των αποσταθεροποιητικών συντελεστών και την εξασφάλιση συμμετρικότερης κατανομής κόστους και ωφελειών.

II. ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1. Εισαγωγική Θεώρηση

Μολονότι έχουν ήδη δημοσιευθεί αρκετές συνολικές εκτιμήσεις, οι συνέπειες από την εγιαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς για συγκεκριμένες εθνικές οικονομίες των χωρών-μελών ή επιμέρους οικονομικούς κλάδους δεν έχουν ακόμη εκτιμηθεί. Η συνολικότερη εκτίμηση των ωφελειών (welfare gains) που θα προκύψουν από την πλήρη απελευθέρωση των οικονομιών δεν προχωρά στην κατανομή των ωφελειών αυτών ανάμεσα στις χώρες-μελη. ωστόσο όπως επισημάναμε, γίνεται ευρύτερα αποδεκτό ότι τις σημαντικότερες ωφέλειες θα αντλήσουν οι χώρες των οποίων οι οικονομίες χαρακτηρίζονται:

(i) από υψηλό βαθμό αποτελεσματικότητας (efficiency) και παραγωγικότητας, εξειδίκευσης και ικανότητας εκμετάλλευσης των οικονομιών κλίμακας και λειτουργίας σε έντονα ανταγωνιστικό περιβάλλον.

(ii) από υψηλή ικανότητα καινοτομιών (innovations) ανάπτυξης νέων τεχνολογιών εισαγωγής νέων προϊόντων στην αγορά.

(iii) από τη δυναμική ανάπτυξη του τομέα της προσφοράς υπηρεσιών τόσο στους παραδοσιακούς κλάδους (ασφάλειες, τράπεζες) όσο (και κυρίως) στους νέους όπως τηλεπικοινωνίες κλπ.

Κάπως σχηματικά, θα μπορούσε να υποστηριχτεί ότι η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς επιδιώκεται με στόχο τη δημιουργία, για την ευρωπαϊκή οικονομία, των προϋποθέσεων και δυνατοτήτων ανάπτυξης και προσφοράς των νέων μορφών

υπηρεσιών και προϊόντων υψηλής τεχνολογίας.

Οι χώρες-μέλη των οποίων η οικονομική διάρθρωση και το παραγωγικό δυναμικό στηρίζεται γενικά σε παραδοσιακούς βιομηχανικούς κλάδους δεν αναμένεται, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα, ότι θα αντλήσουν αξιόλογες ωφέλειες από το καθολικό άνοιγμα των συνόρων. Δεν θα πρέπει όμως να θεωρηθεί ότι θα έχουν οπωσδήποτε οικονομικό κόστος σε όλες τις πτυχές της εσωτερικής αγοράς. Σε ορισμένες περιπτώσεις το θεωρούμενο ως οικονομικό κόστος εκφράζει ανησυχίες ως προς τις συνέπειες ή τον έλεγχο ορισμένων συγκεκριμένων οικονομικών κλάδων κι όχι μείωση του γενικότερου επιπέδου ευημερίας (welfare position).

Οι συνέπειες συνεπώς της εγκαθίδρυσης της εσωτερικής αγοράς μπορούν να εκτιμηθούν από δύο θεωρήσεις:

(α) του οικονομικού κόστους με την έννοια του εάν η απελευθέρωση θα οδηγήσει σε μετατόπιση οικονομικών δραστηριοτήτων προς το ανεπτυγμένο κέντρο με αποτέλεσμα τη οικονομική παρακμή ορισμένων περιοχών με διόγκωση της ανεργίας και γενικά επιδείνωση των μακροοικονομικών μεγεθών (στατικές συνέπειες).

(β) των δυναμικών συνεπειών που αναφέρονται στην ικανότητα χωρών και οικονομικών κλάδων να επωφεληθούν από την κατάργηση των εμποδίων και να αξιοποιήσουν τις νέες ευκαιρίες και να βελτιώσουν τη σχετική τους θέση στην κατανομή των οικονομικών δραστηριοτήτων (δυναμικές συνέπειες). Το στοιχείο αυτό συνιστά τη νέα δυναμική στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση για το μετασχηματισμό των οικονομιών. Και η ικανότητα των χωρών μελών να συμμετάσχουν στη

διαδικασία μετασχηματισμού θα προσδιορίσει την τελική τους θέση στην ενοποιημένη αγορά μετά το 1992.

2. Η Δυναμική Προοπτική για την Ελλάδα

Με βάση τα παραπάνω, η διαδικασία εγκαθίδρυσης της εσωτερικής αγοράς δημιουργεί για την Ελλάδα προκλήσεις και προβλήματα που μπορούν να σχηματοποιηθούν σε δύο ερωτήματα:

(α) εάν υπάρχουν οι δυνατότητες (και ποιές) για την ελληνική οικονομία ή ορισμένους κλάδους να επωφεληθεί με την αξιοποίηση των δυναμικών προοπτικών που διανοίγονται από την εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς (συμμετοχή σε διαδικασία μετασχηματισμού).

(β) εάν η εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς προκαλεί κόστος στην οικονομία και σε ποιούς συγκεκριμένους τομείς, σε ποιά έκταση κλπ.

Είναι προφανής η αλληλεξάρτηση των ερωτημάτων όπως θα πρέπει να είναι προφανές ότι μια οποιαδήποτε στρατηγική που θα προσπαθούσε να αποφύγει απλά το κόστος θα είχε έντονα αμυντικό χαρακτήρα.

Με δεδομένη τη σημερινή οικονομική διάρθρωση, οι προοπτικές τόσο για την οικονομία στο σύνολό της όσο και για τους συγκεκριμένους κλάδους να επωφεληθούν με την αξιοποίηση των νέων δυνατοτήτων/ευκαιριών που προσφέρει η εσωτερική αγορά εκτιμούνται ως εξαιρετικά περιορισμένες. Η ελληνική οικονομία δεν εμφανίζεται αυτή τη στιγμή να διαθέτει (ή να πρόκειται σύντομα να αναπτύξει) κλάδους βιομηχανικών προϊό-

ντων κλπ. οι οποίοι έχουν μεν τη δυνατότητα (potential) για διεξόδυση σε άλλες αγορές αλλά παρεμποδίζονται από τους διάφορους φραγμούς που υφίστανται (και που στην κατάργησή τους σκοπεύει η Λευκή Βίβλος). Αλλωστε είναι χαρακτηριστικό ότι στον τομέα των εξαγωγών μεταποιημένων βιομηχανικών προϊόντων για τον οποίο ουσιαστικά δεν υφίσταται κανένα εμπόδιο πρόσβασης στην κοινοτική αγορά μετά την ένταξη, η ελληνική συμμετοχή όχι μόνο δε σημείωσε αύξηση αλλά αντίθετα σημείωσε πτώση. Για την Ελλάδα, στο παρόν στάδιο οικονομικής διάρθρωσης η βελτίωση της σχετικής θέσης στην ευρωπαϊκή οικονομία δεν είναι θέμα εμποδίων ή μεγέθους αγοράς αλλά πρόβλημα ανάπτυξης οργάνωσης και εκσυγχρονισμού του εσωτερικού παραγωγικού δυναμικού καθώς και καταλλήλων επιλογών οικονομικής πολιτικής.

Η προοπτική δηλαδή της εσωτερικής αγοράς (αλλά και τεχνολογικών μετασχηματισμών) υπογραμμίζει την αναγκαιότητα για μια στρατηγική με στόχο τη δημιουργία ενός νέου ανταγωνιστικού και σύγχρονα οργανωμένου παραγωγικού δυναμικού. Με την εκκίνηση μιας τέτοιας διαδικασίας οι κλάδοι που θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν μακροχρόνια τις δυνατότητες/ευκαιρίες της εσωτερικής αγοράς φαίνεται να είναι:

(α) αγροτοβιομηχανικής παραγωγής,

(β) ορισμένες μονάδες ετοιμών ενδυμάτων, υποδημάτων, προϊόντων δέρματος, επίπλων,

(γ) ορισμένες μονάδες χημικών προϊόντων, μηχανολογικού εξοπλισμού,

(δ) ορισμένες κατηγορίες υπηρεσιών (οδικών μεταφορών,

Σταξιδιωτικών υπηρεσιών),

(ε) ορισμένες νέες τεχνολογίες (εφόσον βέβαια θα επιδιωχθεί η προώθησή τους).

3. Εκτιμήσεις για το κόστος της Εσωτερικής Αγοράς

Προκαταρκτική αξιολόγηση των κοινοτικών προτάσεων και μελέτη των θέσεων και αντιδράσεων της διοίκησης οδηγούν στη διαπίστωση ότι το κόστος (από στατικής πλευράς θεωρούμενο) από την εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς μπορεί να διακριθεί:

(α) σε πραγματικό οικονομικό κόστος με την έννοια ότι, σαν αποτέλεσμα της απελευθέρωσης, επέρχεται επιδείνωση κάποιων μακροοικονομικών μεγεθών (ή της οικονομικής διάρθρωσης) που δεν μπορεί βραχυχρόνια να αποτραπεί ή αντισταθμιστεί με εναλλακτικά μέτρα πολιτικής ή επηρεάζουν αισθητά την άσκηση της μακροοικονομικής πολιτικής.

(β) σε κόστος προσαρμογής διοικητικών ρυθμίσεων, θεσμών και σχέσεων. Το κόστος αυτό είτε δεν προκαλεί αξιόλογες μακροοικονομικές συνέπειες είτε μπορεί σε γενικές γραμμές να αντιμετωπιστεί σε βραχυχρόνια βάση με εναλλακτικά μέτρα πολιτικής.

Ως επιχείρημα υπέρ της διατήρησης υφιστάμενων διοικητικών και νομοθετικών ρυθμίσεων αναφέρεται συνήθως η προστασία της ελληνικής οικονομίας (εγχώριας παραγωγής κλπ). Ως γενική θέση όμως θα πρέπει να επισημανθεί ότι το επιχείρημα αυτό έχει κάποια εγυρότητα μόνο όσον αφορά τον τομέα της

χρηματικής οικονομίας και των υπηρεσιών. Στον τομέα της μεταποίησης (και εμπορίου) οι ρυθμίσεις αυτές δε λειτουργούν προστατευτικά. Οι οποιεσδήποτε ουσιαστικές προστατευτικές ρυθμίσεις καταργήθηκαν με την ένταξη της χώρας στην Κοινότητα πράγμα που οδήγησε και στη σημαντική εξαγωγική διεύρυνση των χωρών της Κοινότητας στην ελληνική αγορά. Το επιχείρημα συνεπώς ότι η εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς θα οδηγήσει σε μεγαλύτερη διεύρυνση δε φαίνεται να έχει μεγάλη εγκυρότητα όσον αφορά τον τομέα των αγαθών. Η διεύρυνση θα μεγιστοποιηθεί ούτως ή άλλως εάν δεν υπάρξει αλλαγή στη διάρθρωση της παραγωγής (νέα προϊόντα, κλπ.). Το επιχείρημα της διεύρυνσης αποκτά αξία για τον τομέα των υπηρεσιών καθώς και στην περίπτωση που αποφασιζόταν η ανάπτυξη κάποιων νέων κλάδων σε τεχνολογίες αιχμής και συνεπώς θα χρειαζόταν έναν ελάχιστο βαθμό προστασίας (επιχείρημα νηπιακής βιομηχανίας).

Σύμφωνα με τα παραπάνω, οι προτάσεις της Λευκής Βίβλου που εκτιμάται ότι θα έχουν μείζον μακρο-οικονομικό κόστος. - συνέπειες για την ελληνική οικονομία συνοψίζονται:

(α) πλήρη απελευθέρωση στην κίνηση κεφαλαίων

(β) απελευθέρωση παροχής υπηρεσιών (ιδιαίτερα σε τομείς όπως τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρείες κλπ.)

(γ) πλήρες άνοιγμα κρατικών προμηθειών (σε μεταγενέστερο στάδιο)

(δ) προτάσεις φορολογικής εναρμόνισης (ΦΠΑ, έμμεσοι φόροι κατατανάλωσης).

Στις παραπάνω ενότητες προστίθεται (από ορισμένους) η δέσμη μέτρων που αναφέρεται στις κρατικές ενισχύσεις. Απόψή μας είναι ότι η εγκατάλειψη του παραδοσιακού συστήματος ενισχύσεων (και κινήτρων) θα έχει μάλλον θετικές παρά αρνητικές συνέπειες για την αναπτυξιακή διαδικασία. Και οπωσδήποτε ένα νέο σύστημα ενισχύσεων (και κινήτρων) μπορεί να συμβάλει αποτελεσματικότερα στον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού δυναμικού της χώρας. Αναλυτικότερα:

(α) Κίνηση κεφαλαίων:

Οι σχετικές προτάσεις οδηγιών για την πλήρη απελευθέρωση στην κίνηση κεφαλαίων προβλέπουν μεταβατική περίοδο για την Ελλάδα (και Πορτογαλία) που φτάνει μέχρι το 1992. Η περίοδος αυτή εκτιμάται ως ανεπαρκής και επιδιώκεται μεγαλύτερη (1994). Ανεξάρτητα όμως από τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, είναι προφανείς οι μακροοικονομικές επιπτώσεις της ενδεχόμενης εφαρμογής της πλήρους απελευθέρωσης στην κίνηση κεφαλαίων, αλλά είναι εξίσου προφανής και η σημασία των προτάσεων για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων. Πάντως σε κάθε περίπτωση σε κοινοτικό επίπεδο επιδίωξή μας θα πρέπει να είναι η απελευθέρωση και ο υψηλότερος συντονισμός νομισματικής πολιτικής που θα ακολουθήσει να συνοδευτεί από παράλληλα μέτρα θεσμικής ανάπτυξης του νομισματικού συστήματος (ΕΝΣ) και ενίσχυσης των μηχανισμών για την υποστήριξη των λιγότερο εύπορων χωρών-μελών. Στα πλαίσια αυτά θα πρέπει, ως θέση αρχής, να υποστηριχτούν οι προσπάθειες για τη δημιουργία Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

(β) Απελευθέρωση υπηρεσιών:

Οι τομείς για τους οποίους εκτιμάται ότι θα προκληθούν έντονα προβλήματα καλύπτουν τις τράπεζες, ασφάλειες, ορισμένες κατηγορίες μεταφορών. Η παροχή υπηρεσιών (και εγκατάστασης) με βάση την αρχή του ελέγχου από το οικείο κράτος θα δημιουργήσει εντονότατα προβλήματα στην ελληνική αγορά τραπεζών, χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και ασφαλειών αεροπορικών μεταφορών και εσωτερικών μεταφορών (cabotage).

Στον τομέα των αεροπορικών μεταφορών, η υιοθέτηση των σχετικών οδηγιών προβλέπει ζετή μεταβατική ρύθμιση για τον εθνικό αερομεταφορέα (Ο.Α.). ωστόσο η ανάγκη για εκσυγχρονισμό του τομέα αυτού καθώς και των υπηρεσιών γενικότερα εμφανίζεται επιτακτική. Επιπλέον απαιτείται η χάραξη μιας μακροχρόνιας πολιτικής σχετικά με το ρόλο και τη θέση των υπηρεσιών στην οικονομική διάρθρωση και ανάπτυξη της χώρας (ίσως θα πρέπει να αναβαθμιστεί ο ρόλος των υπηρεσιών στην αναπτυξιακή διαδικασία).

Εδώ θα πρέπει να επισημανθεί ότι για ορισμένες κατηγορίες μεταφορών (οδικές εμπορευματικές) εκτιμάται ότι μπορούμε να επωφεληθούμε σημαντικά από την απελευθέρωση. Παράλληλα εκτιμάται ότι η απελευθέρωση των εσωτερικών μεταφορών μπορεί κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις να έχει ευεργετικές συνέπειες για τους Έλληνες μεταφορείς οι οποίοι μπορούν να προσφέρουν υπηρεσίες σε άλλες χώρες-μέλη της Κοινότητας.

(γ) Κρατικές Προμήθειες

Ο τομέας των κρατικών προμηθειών χρησιμοποιείται περιοδικά ως όργανο βιομηχανικής πολιτικής (ενίσχυσης εγχώριας παραγωγής). Η πλήρης απελευθέρωσή τους (άνοιγμα στο σύνολο

των χωρών της Κοινότητας) θα αποστερήσει την οικονομική πολιτική από ένα βασικό μέσο (αν και αμφισβητούμενης αποτελεσματικότητας) επηρεασμού της εγχώριας παραγωγής. Ωστόσο θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι (α) για τα προϊόντα υψηλής τεχνολογίας, οι προμήθειες είναι αναπόφευκτα ανοιχτές λόγω ανυπαρξίας εγχώριας παραγωγής, (β) ότι για τουλάχιστον μέχρι το 1992 διατηρείται το κριτήριο της περιφερειακής προτίμησης ως μέσο ενίσχυσης των οικονομιών των λιγότερο εύπορων περιοχών. Το κριτήριο περιφερειακής προτίμησης θα μπορούσε να αξιοποιηθεί μέχρι το 1992 για μια αποτελεσματική αναπτυξιακή παρέμβαση με στόχο το διαρθρωτικό και τεχνολογικό μετασχηματισμό και προσαρμογή στη δυναμική της εσωτερικής αγοράς. Στα πλαίσια αυτά θα πρέπει να εξετασθεί προσεκτικότερα το εξελισσόμενο καθεστώς συμβάσεων δημοσίων έργων (το οποίο ίσως προσφέρει δυνατότητες σε ελληνικές τεχνικές εταιρείες).

(δ) Φορολογική Εναρμόνιση:

Το σύνολο των προτάσεων για τη φορολογική εναρμόνιση (πακέτο Cockfield) εκτιμάται ότι θα έχει σημαντικές επιπτώσεις σε τρεις πτυχές της οικονομίας, (i) στην άσκηση της μακροοικονομικής (δημοσιονομικής) πολιτικής, (ii) στα δημοσιονομικά έσοδα του δημοσίου, (iii) σε ορισμένους κλάδους της βιομηχανίας. Αναλυτικότερα:

Οι προτάσεις για το ΦΠΑ του πακέτου Cockfield εκτιμάται ότι οδηγούν σε:

(i) χρονική στέρηση ή και απώλεια εσόδων αλλά και σε δυσχέρεια χρησιμοποίησης της φορολογίας ως μέσο άσκησης

φορολογικής κοινωνικής πολιτικής, όταν είναι γνωστό ότι το 70% των εσόδων μας στηρίζονται στην έμμεση φορολογία.

(ii) μεγαλύτερη εξαγωγή συναλλάγματος από τις επιχειρήσεις και το Δημόσιο (για κρατικές προμήθειες) με σημαντική επίπτωση στο ισοζύγιο εμπορικών πληρωμών.

(iii) επιβάρυνση του ιδιωτικού αλλά και του δημόσιου τομέα με χρηματοπιστωτικά έξοδα για την κάλυψη του ΦΠΑ και την αναπλήρωση της στέρησης των εσόδων.

(iv) συρρίκνωση της ευχέρειας παροχής κινήτρων στην εισαγωγή για τη στήριξη επενδυτικών προγραμμάτων.

(v) ειδικά για τις εισαγωγές του δημόσιου τομέα που δεν υπόκεινται στο ΦΠΑ, δεν θα υπάρχει δυνατότητα έκπτωσης του φόρου για την εισαγωγή αγαθών. (Τα έσοδα του φόρου από τη χώρα προέλευσης των αγαθών θα μεταφέρονται στο ειδικό ταμείο Συμφητισμού και στην περίπτωση που δημιουργούνται πλεονάσματα θα γίνεται με ειδικό τρόπο διανομή μεταξύ των χωρών-μελών με ~~πλεόνασμα~~ πλεόνασμα).

Για την εναρμόνιση ειδικών φόρων κατανάλωσης (καπνά, τσιγάρα, οινοπνευματώδη, ορυκτέλεια) οι εκτιμήσεις διαμορφώνονται αναλόγως.

(ε) Φυσικά εμπόδια:

Εκτός από τους παραπάνω τομείς μείζονος σημασίας δημιουργούνται προβλήματα οικονομικών συνεπειών ή διοικητικής

προσαρμογής που μπορούν να συνοψισθούν:

1. Στον τομέα των φυσικών εμποδίων οι προτάσεις που εκτιμάται ότι μπορεί να προκαλέσουν πραγματικές οικονομικές συνέπειες είναι:

(α) ενδεχόμενη κατάργηση των περιφερειακών ποσοστώσεων που λειτουργούν βάσει του άρθρου 115 της Συνθήκης ΕΟΚ (κλωστοϋφαντουργικά, χαλυβουργικά),

(β) ορισμένες προτάσεις για ελεύθερη διακίνηση και διαμονή προσώπων οι οποίες έχουν και πολιτικο-κοινωνικές συνέπειες.

Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις (φυτούγειονομικός - κτηνιατρικός έλεγχος) οι προτάσεις είτε προκαλούν προβλήματα που μπορούν να επιλυθούν στα πλαίσια της διαπραγμάτευσης είτε επιβάλλουν διοικητικές προσαρμογές που είναι όμως αδύνατο να γίνουν. Σε ορισμένες άλλες περιπτώσεις εκτιμάται ότι οι προτάσεις θα έχουν ευεργετική επίπτωση για την ελληνική οικονομία.

(στ) Τεχνικά εμπόδια:

Στον τομέα των (με στενή έννοια) τεχνικών εμποδίων και αναφορικά με την ελεύθερη διακίνηση των εμπορευμάτων το μείζον θέμα που εκτιμάται ότι δημιουργείται αναφέρεται στην απουσία προτύπων (standards) παραγωγής καθώς και εργαστηρίων ελέγχου στην Ελλάδα. Η απουσία αυτή είναι σημαντική και μπορεί πράγματι να έχει σοβαρές επιπτώσεις στην ελληνική βιομηχανία. Ωστόσο το πρόβλημα δεν είναι αυστηρά οικονομικό

όσο διοικητικό και οργανωτικό. Μπορεί δηλ. με την κατάλληλη οργανωτική υποδομή, συνεργασία με την Κοινότητα και Ευρωπαϊκούς Οργανισμούς Τυποποίησης να αποκτήσουμε έγκαιρα πρότυπα και να συστήσουμε εργαστήρια ελέγχου. (Η πτυχή αυτή αφορά και τον τομέα των φυτοϋγειονομικών/κτηνιατρικών ελέγχων).

Στην περιοχή στην οποία απαιτούνται διοικητικές και ρυθμιστικές προσαρμογές που προκαλούν αντιδράσεις από ισχυρές ομάδες πιέσεων και συμφερόντων είναι αυτή της ελεύθερης εγκατάστασης επαγγελματιών.

4. Συμπερασματικές σκέψεις και προτάσεις της εσωτερικής αγοράς

Η έννοια-στόχευση της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς είναι εντελώς ασαφής και οπωσδήποτε δεν περιορίζεται στο περιεχόμενο της Λευκής Βίβλου. Αναπόφευκτα θα περιλάβει περιοχές που σήμερα ~~δεν~~ καλύπτονται από τις προτάσεις της Επιτροπής. Ειδικότερα, θεωρείται ότι η εσωτερική αγορά δεν θα έχει ολοκληρωθεί ούτε θα μπορέσει να λειτουργήσει αποτελεσματικά χωρίς:

(α) σημαντικά υψηλότερο βαθμό συντονισμού της μακροοικονομικής και κυρίως νομισματικής πολιτικής,

(β) αυστηρότερη πολιτική ανταγωνισμού,

(γ) συνεκτικότερη πολιτική επενδύσεων και πολιτική έρευνας και τεχνολογίας,

(δ) ευέλικτη εξωτερική εμπορική πολιτική.

Οι προϋποθέσεις αυτές σημαίνουν ότι το 1992 θα είναι η καταληκτική ημερομηνία για τη δημιουργία της εσωτερικής αγοράς αλλά μάλλον η ημερομηνία υιοθέτησης των μέτρων της Λευκής Βίβλου (εάν βέβαια το Συμβούλιο και οι χώρες-μέλη επιταχύνουν τη διαπραγματευτική διαδικασία).

Συνεπώς η διαδικασία ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς έχει μια δυναμική που εκτείνεται στο χρόνο και που οδηγεί σε βαθύτερη ενοποίηση και αναπόφευκτα ισχυρότερους περιορισμούς στη χάραξη και άσκηση της μακροοικονομικής πολιτικής. Έχει μια δυναμική που συνεπάγεται τον καθολικό μετασχηματισμό της Ευρωπαϊκής Οικονομίας με βάση τις νέες τεχνολογικές απαιτήσεις και δεδομένα .

Από την άποψη αυτή, το πρόβλημα για την Ελλάδα δεν είναι εάν θα μπορέσει να αποφύγει το κόστος της εσωτερικής αγοράς αλλά εάν θα μπορέσει να συμμετάσχει στη δυναμική του μετασχηματισμού. Μια αμυντική στρατηγική που θα απέβλεπε απλά και μόνο στην αποφυγή του κόστους θα οδηγούσε τη χώρα σε περιθωριοποίηση και την Κοινότητα σε διάρθρωση δύο στρωμάτων (δύο ταχυτήτων κλπ). Βεβαίως μια τέτοια προοπτική δε μπορεί να αποτελεί πολιτικά αποδεκτή επιλογή ούτε για την Ελλάδα ούτε για την Κοινότητα στο σύνολό της. Για αυτό από πλευράς Κοινότητας η προσπάθεια για πραγματική σύγκλιση των οικονομιών δεν μπορεί να τερματισθεί με την αναμόρφωση των Δ. Ταμείων αλλά θα πρέπει να συνεχιστεί με άλλες παράλληλες μορφές και δράσεις.

Από πλευράς Ελλάδας, η στρατηγική δεν μπορεί να είναι η αποφυγή του κόστους μέσα από μακροχρόνιες μεταβατικές ρυθμίσεις . Οι κίνδυνοι της στρατηγικής αυτής είναι προφανείς. Η στρατηγική θα πρέπει να έχει (επιθετικό) χαρακτήρα συμμετοχής στη δυναμική διαδικασία μετασχηματισμού. Για το σκοπό αυτό απαιτείται η κινητοποίηση του δημοσίου αλλά και (κυρίως) του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας - κινητοποίηση που θα έχει ως στόχο την αναδιάρθρωση και μετασχηματισμό του παραγωγικού δυναμικού και όχι για προστασία συντεχνιακών συμφερόντων.

Το τί μπορεί να γίνει προς την κατεύθυνση αυτή δεν μπορεί να διατυπωθεί στο σημείωμα αυτό. Είναι θέμα ειτεταμένης μελέτης και πολιτικών κυρίως επιλογών που αφορούν το σύνολο της κοινωνικο-οικονομικής διάρθρωσης περιλαμβανομένου του διοικητικού και εκπαιδευτικού συστήματος. Μόνο διαδικαστικές προτάσεις μπορούν να διατυπωθούν εδώ και ειδικότερα:

1. Σύσταση επιτροπής ενημέρωσης και προβληματισμού που θα συγκροτείται από μέλη που θα καταλαβαίνουν το πρόβλημα και τη λογική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

2. Σύνταξη μελέτης σε συνεργασία της ελληνικής διοίκησης με Ευρωπαϊκό Ερευνητικό Κέντρο (που θα γνωρίζει σε βάθος την ευρωπαϊκή οικονομία) για τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας στα πλαίσια της ενοποιημένης αγοράς. (το πενταετές πρόγραμμα θα πρέπει να λάβει την τελική του μορφή μετά την ολοκλήρωση της μελέτης αυτής και θα πρέπει να έχει το χαρακτήρα προσαρμογής της οικονομίας στα νέα δεδομένα).

3. Έκδοση σύντομων κατατοπιστικών φυλλαδίων για όλες τις

πτυχές της εσωτερικής αγοράς για την ενημέρωση των οικονομικών και κοινωνικών φορέων.

4. Απόφαση σε πολιτικό επίπεδο για τις διοικητικές προσαρμογές που πρέπει να γίνουν προκειμένου να αφομοιωθούν τα μέτρα για την εσωτερική αγορά.

Η Ελληνική πραγματικότητα. Περίοδος σταθεροποίησης προγραμμάτων, επίτευξη στόχων που έχουν τεθεί.

Σε όλη την Ευρώπη η οικονομική δραστηριότητα παραμένει υποτονική. Οι λόγοι που συντρέχουν για αυτή την κατάσταση ποικίλουν. Από τη μια οι επιπτώσεις που υπάρχουν λόγω της Αμερικανικής ύφεσης αλλά από την άλλη το υψηλό κόστος της Γερμανικής ενοποίησης. Συνέπεια όλων αυτών είναι ότι οι συνολικοί ρυθμοί ανάπτυξης έχουν αποδυναμωθεί. Δύσκολο λοιπόν το 1992 τόσο για την Ευρώπη ολόκληρη αλλά και για την Ελληνική Οικονομία ακόμη δυσκολότερο, η οποία βρίσκεται σε μια περίοδο σταθεροποίησης των προγραμμάτων που έχουν τεθεί εξ αρχής. Δηλ. μείωση των δανειακών αναγκών του κρατικού προϋπολογισμού από 13,1% στο 7,1% το 1992 και επίσης κάμψη του πληθωρισμού από 18% στο 12%. Οι παραπάνω στόχοι για να επιτευχθούν θα απαιτήσουν αν όχι αίμα, θυσίες και δάκρυα όπως πρόβλεψε ο Τσώρτσιλ για τον Αγγλικό λαό το 1940, τουλάχιστον όμως θυσίες και δάκρυα.

ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΙΟΝ

σε σταθερές τιμές (ποσοστιαία ετήσια μεταβολή)

	1989	1990	1991*	1992*	1993*
Βέλγιο	3,9	3,7	1,3	2 1/4	2 1/2
Δανία	1,2	2,1	1,8	3	3 1/4
Γερμανία	3,3	4,7	3,3	2 1/4	1 3/4
Ελλάς	2,8	-0,3	0,7	1 1/4	2
Ισπανία	4,8	3,7	2,5	3	3 1/4
Γαλλία	3,6	2,8	1,3	2 1/4	2 1/2
Ιρλανδία	5,9	5,7	1,3	2 1/4	2 3/4
Ιταλία	3,2	2,0	1,1	2	2 1/2

Λουξεμβούργο	6,1	0,9	3,0	3 1/2	3 1/2
Ολλανδία	4,0	3,9	2,3	1 1/4	2
Πορτογαλία	5,4	4,0	2,0	1 3/4	2
Ην. Βασίλειο	2,2	0,8	-1,8	2	2 3/4
ΕΟΚ (σύνολο)	3,3	2,8	1,3	2 1/4	2 1/2
ΗΠΑ	2,8	0,9	-0,4	2	2 1/4
Ιαπωνία	4,9	5,6	4,6	3 1/2	3 1/2

* Εκτιμήσεις Οκτωβρίου 1991

Πίνακας (1)

Για μια οικονομία όπως η Ελληνική, η μείωση των δημοσίων ελλειμμάτων δεν μπορεί να επιτευχθεί παρά μόνο με την περικοπή των δαπανών και την αύξηση των εσόδων. Και στις δύο περιπτώσεις υπάρχουν εισοδήματα που θα πληγούν και αυτό γιατί ό,τι είναι δαπάνη για το δημόσιο είναι εισόδημα για κάποιους πολίτες. Επομένως, η μείωση των δαπανών οδηγεί σε απολύσεις προσωπικού ή σε μείωση πραγματικών αποδοχών ή το πιο συνηθισμένο σε περικοπή του λεγόμενου κοινωνικού μισθού (δηλ. μείωση των επιχορηγήσεων του προϋπολογισμού προς τα ασφαλιστικά ταμεία). Τελικοί αποδέκτες όπων αυτών των περιορισμών θα είναι οι εργαζόμενοι.

Η αύξηση των εσόδων από την πλευρά της, θα μειώσει και αυτή κάποια εισοδήματα και θα μεταφέρει πόρους από την ιδιωτική οικονομία στη δημόσια. Αν εδώ το φορολογικό βάρος κατανεμηθεί ορθά και δίκαια, μπορεί τελικά η μείωση να πλήξει τα εισοδήματα της παραοικονομίας και όχι των

εργαζομένων. Οι ελπίδες όμως για δικαιότερη κατανομή των φορολογικών βαρών δεν είναι πολύ μεγάλη. Και αυτό γιατί η αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος που προτείνει η επιτροπή και οι ελαφρύνσεις που θα επέλθουν θα είναι οριακές και για τους εργαζόμενους δεν θα αποδειχθούν ικανές να αναπληρώσουν την απώλεια από τη σκληρή εισοδηματική πολιτική.

Η ανάγκη λοιπόν για μείωση των δημοσίων ελλειμμάτων και του πληθωρισμού (μεταξύ αυτών υπάρχει μια σχέση ανατροφοδότησης), επιβάλλει τη λιτότητα στα εισοδήματα. Μια άλλη διάσταση στη λιτότητα είναι και η χρονική της διάρκεια. με δεδομένους τους φιλόδοξους στόχους του σταθεροποιητικού προγράμματος και προπαντός με τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η χώρα για να μπορέσει να μείνει στην πρώτη ταχύτητα της ΕΟΚ, το 1992 δεν θα είναι ασφαλώς το τελευταίο έτος θυσιών για τους εργαζόμενους. Το 1993 δεν πρόκειται να αλλάξουν πολλά πράγματα προς το καλύτερο αφού τόσο από πλευράς πληθωρισμού όσο και από πλευράς δημοσίων ελλειμμάτων θα είμαστε ακόμη μακριά από τους στόχους που έχει καθορίσει η συμφωνία του Μάαστριχτ.

Θα μπορούσαμε όμως να δούμε κάπως αναλυτικότερα πώς θα κινηθεί η οικονομία στα δύο επόμενα χρόνια με βάση τις εκθέσεις των διεθνών οργανισμών και του ΥΠΕΘΟ.

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

(ποσοστιαία ετήσια μεταβολή)

	1989	1990	1991*	1992*	1993*
Βέλγιο	3,5	3,5	3,2	3 1/2	3 1/2
Δανία	5,1	2,5	2,4	2 1/4	2 1/2
Γερμανία	3,1	2,6	3,5	4 1/4	4
Ελλάς	14,7	20,2	18,3	14 1/4	11
Ισπανία	6,6	6,4	5,8	5 1/2	5 1/4
Γαλλία	3,5	2,9	3,0	3	2 3/4
Ιρλανδία	3,9	2,6	3,0	3	2 3/4
Ιταλία	5,8	6,2	6,4	5 1/4	5 1/4
Λουξεμβούργο	3,4	4,2	3,4	3 3/4	3 1/4
Ολλανδία	2,9	2,5	3,2	3 1/2	3 1/4
Πορτογαλία	12,8	13,6	11,7	9 1/2	7 3/4
Ην. Βασίλειο	5,9	8,4	6,5	4 1/2	4
ΕΟΚ (σύνολο)	4,9	5,2	5,0	4 1/2	4 1/4
ΗΠΑ	4,5	5,0	4,4	4 3/4	5
Ιαπωνία	1,7	2,4	2,8	2 1/2	2 1/2

* Εκτιμήσεις Οκτωβρίου 1991.

Πίνακας (2).

Το 1992 αλλά και το 1993 δεν θα είναι δυστυχώς χρόνια οικονομικής ανάπτυξης για την Ελλάδα. Αντίθετα θα είναι χρονιά στασιμοπληθωρισμού, αφού και το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (το σύνολο αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται στη χώρα) θα παρουσιάσει ανεπαρκή άνοδο και ο πληθωρισμός θα κινείται σε σταθερά επίπεδα πάνω από το 10%.

Το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας προβλέπει για το 92 ότι το Α.Ε.Π. θα αυξηθεί σε σταθερές τιμές γύρω στο 1,5% ο ΟΟΣΑ προβλέπει αύξηση 1,3% και η ΕΟΚ αύξηση 1,25%. Για μια οικονομία σαν την ελληνική, στο ακαθάριστο εθνικό προϊόν της οποίας ο τομέας συμμετέχει με ποσοστό πάνω από το 50%, είναι φανερό ότι αρκούν λίγες προσλήψεις στο Δημόσιο για να καταγραφεί μια αύξηση της τάξεως 1%. Η άνοδος αυτή όμως δεν είναι μόνο ανεπαρκής αυτή καθαυτή. Είναι ιδιαίτερα χαμηλή και με τα ευρωπαϊκά μέτρα.

Η καθυστέρηση της χώρας μας όσον αφορά τους ρυθμούς της ανάπτυξης σημαίνει ότι, αντί της επιθυμητής σύγκλισης που προβλέπει και η συνθήκη του Μάαστριχτ θα υπάρχει απόκλιση, αφού το χάσμα μεταξύ Ελλάδας και ΕΟΚ θα διευρύνεται αντί να σμικρίνεται. Σύμφωνα με υπολογισμούς της εκθέσεως της ΕΟΚ τ^ο κατά κεφαλήν εισόδημα στην Ελλάδα, που το 86 ήταν το 55,9% του κοινοτικού, θα κατέβει στο 52,1% το 1992 και στο 52% το 1993.

Το διευρυμένο αυτό αναπτυξιακό έλλειμμα αποτελεί ίσως το μείζον πρόβλημα για τη χώρα μας, αφού μπορεί με τη σκληρή λιτότητα να εκπληρωθούν καποιες από τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την πλήρη συμμετοχή μας στην ΟΝΕ.

Όπως αναφέραμε πιο πάνω, ένας ακόμη στόχος της Ελληνικής Οικονομίας είναι η μείωση του πληθωρισμού. Συχνά, ενώ δίνεται μια τιμή γύρω στο 12% για το 1992, ο ΟΟΣΑ προβλέπει πληθωρισμό 14,7% και 10,9% για το 1993. Από την άλλη η ΕΟΚ προβλέπει 11,25% για το 1992 και 11% αντίστοιχα για το 1993.

Ανεξάρτητα αν οι διεθνείς οργανισμοί είναι πιο απαισιόδοξοι από την Ελληνική κυβέρνηση, το βέβαιο είναι ότι ο πληθωρισμός βρίσκεται σε φάση αποκλιμάκωσης, η οποία εφόσον θα σταθεροποιηθεί και συνεχισθεί θα μας φέρει κοντά στο στόχο του Μάαστριχτ, που προβλέπει πληθωρισμό όχι μεγαλύτερο της μιας ποσοστιαίας μονάδας από το χαμηλότερο της ΕΟΚ, δηλ. γύρω στο 4%. Βέβαια, προϋπόθεση για να μειωθεί ο πληθωρισμός σε αυτά τα επίπεδα, είναι να περιορισθούν δραστικά τα δημόσια ελλείμματα.

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ

(σε ποσοστό επί του ΑΕΠ)

	1989	1990	1991*	1992*	1993*
Βέλγιο	-6,7	-5,6	-6,3	-6 1/4	-5 3/4
Δανία	-0,5	-1,5	-1,7	-1 1/2	-1/2
Γερμανία	0,2	-1,9	-3,6	-3 1/4	-3 3/4
Ελλάς	-18,3	-19,8	-17,3	-14	-10 1/4
Ισπανία	-2,7	-4,0	-3,9	-3 1/2	-3 1/4
Γαλλία	-1,2	-1,6	-1,5	-1 3/4	-1 1/2
Ιρλανδία	-3,5	-3,6	-4,1	-4	-4
Ιταλία	-10,8	-10,6	-9,9	-9 1/4	-9 1/2
Λουξεμβούργο	4,3	4,7	1,9	2	2
Ολλανδία	-5,2	-5,3	-4,4	-4	-3 3/4
Πορτογαλία	-3,4	-5,8	-5,4	-4 1/2	-4 1/4
Ην. Βασίλειο	1,3	-0,7	-1,9	-3 1/2	-3 1/4
ΕΟΚ (σύνολο)	-2,9	-4,1	-4,4	-4 1/2	-4 1/4
ΗΠΑ	-1,7	-2,4	-2,3	-2	-1 1/2
Ιαπωνία	2,5	2,2	1,8	2	2

* Εκτιμήσεις Οκτωβρίου 1991.

Πίνακας (3).

Ο ΟΟΣΑ μιλάει για δανειακές ανάγκες του κράτους ύψους 14,5% το 1992 και σε 11,4% το 1993. Ενώ η ΕΟΚ υπολογίζει σε ποσοστό 14% το 1992 και 10,25% το 1993. Φυσικά και το 1993 είμαστε πολύ μακριά από τον όρο του Μάαστριχτ για έλλειμμα 3% στο ΑΕΠ.

Από την άλλη, οι εργαζόμενοι δεν έχουν κανένα λόγο να αισιοδοξούν για το 1992 αλλά και για το 1993. Για αυτούς η περίοδος αυτή είναι πολύ δύσκολη αφού θα χαρακτηρίζεται από απώλειες εισοδήματος. Μοναδική παρηγοριά για αυτούς μπορεί να είναι ότι οι θυσίες τους θα πιάσουν τόπο και η σταθεροποίηση θα ολοκληρωθεί και θα δώσει γρήγορα τη θέση της σε μια ανάκαμψη, συνεπεία της οποίας θα αρχίσουν αργότερα να βελτιώνονται και οι αποδοχές των εργαζομένων. Σύμφωνα με την έκθεση της ΕΟΚ, οι πραγματικές αποδοχές των εργαζομένων (δηλαδή αποπληθωρισμένες), που έμειναν στάσιμες το 1990, θα μειωθούν κατά 22,5% το 1992 και κατά 0,75% το 1993. Το γεγονός ότι για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα τα εισοδήματα των εργαζομένων θα βρίσκονται σε σταθερά πτωτική πορεία, δείχνει ποιός έχει επωμισθεί κατά βάση το κόστος της σταθεροποίησης.

ΑΝΕΡΓΙΑ

(επί του εργατικού δυναμικού)

	1989	1990	1991*	1992*	1993*
Βέλγιο	8,5	8,1	8,6	8 1/2	8 1/2
Δανία	7,7	7,9	9,2	9	8 1/2
Γερμανία	5,5	5,1	4,6	5	5 1/2
Ελλάς	7,5	7,5	8,8	9 1/4	9 3/4
Ισπανία	17,1	16,1	15,8	15 1/2	15 1/4
Γαλλία	9,4	9,0	9,5	10	10 1/4
Ιρλανδία	16,0	15,6	16,8	18	18 1/2
Ιταλία	10,7	9,8	9,4	9 1/2	9 1/4
Λουξεμβούργο	1,8	1,6	1,6	1 1/2	1 1/2
Ολλανδία	8,7	8,1	7,2	7 3/4	7 3/4
Πορτογαλία	4,8	4,6	4,0	4 1/4	4 3/4
Ην. Βασίλειο	7,0	6,4	8,4	9 3/4	10
ΕΟΚ (σύνολο)	8,9	8,4	8,6	9	9 1/4
ΗΠΑ	5,3	5,5	6,7	7	6 3/4
Ιαπωνία	2,3	2,1	2,2	2 1/4	2 1/4

* Εκτιμήσεις Οκτωβρίου 1991.

Πίνακας (4).

Για τους εργαζόμενους όμως η διάβρωση των εισοδημάτων τους από τον πληθωρισμό δεν είναι η μόνη δυσμενής εξέλιξη. Χειρότερη ακόμη απειλή είναι η διόγκωση της ανεργίας. Το ποσοστό της ανεργίας θα ανεβεί στο 9,6% το 1992 και στο 10,5% το 1993 κατά τον ΟΟΣΑ, ενώ η ΕΟΚ ελπίζει ότι θα συγκρατηθεί στο 9,25% και 9,75% αντίστοιχα.

Οι ΜΜΕ στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις μιας μελέτης που έγινε το 1990 για λογαριασμό της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για τις επιχειρήσεις της Ευρωπαϊκής Κοινότητας υπάρχουν περίπου 13,4 εκατομμύρια επιχειρήσεις μέσα στην Κοινότητα.

Το 91,3% που αποτελεί και την πλειοψηφία του συνόλου των επιχειρήσεων της Κοινότητας, αποτελείται από μικροεπιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερους από 10 εργαζόμενους.

Μικρές επιχειρήσεις που απασχολούν 10 με 99 άτομα αποτελούν 8% του συνόλου. Μεσαίες επιχειρήσεις που απασχολούν 100 με 500 εργαζόμενους αποτελούν το 0,54% και οι μεγάλες επιχειρήσεις με πάνω από 500 εργαζόμενους, αποτελούν μόνο το 0,10% του συνόλου των επιχειρήσεων της Κοινότητας. Πρέπει λοιπόν να συνειδητοποιήσουμε ότι όταν μιλάμε για ΜΜΕ της Κοινότητας, εννοούμε σχεδόν το σύνολο των επιχειρήσεων των δώδεκα κρατών-μελών. Εκτός από τα ποσοτικά κριτήρια που αναφέρθηκαν, χρησιμοποιούνται και ποιοτικά για το χαρακτηρισμό των ΜΜΕ, τα οποία στρέφονται κυρίως γύρω από τη κυριότητα του κεφαλαίου, τη διαχείριση και τους τρόπους χρηματοδότησής τους. Μια ΜΜΕ είναι συνήθως μια οικογενειακή επιχείρηση, της οποίας η διεύθυνση ταυτίζεται με την κυριότητα. Η καθημερινή διαχείριση μιας μικρομεσαίας επιχείρησης εξασφαλίζεται συνήθως από τον επιχειρηματία, πράγμα που επιτρέπει σχετική ευλυγισία και ταχύτητα λήψης των αποφάσεων, καθώς και

προσωπικές σχέσεις με τους εργαζόμενους, προμηθευτές, πελάτες. Μια ΜΜΕ βασίζεται κυρίως στην αυτοχρηματοδότηση και επομένως πάσχει συχνά από ανεπάρκεια χρηματοοικονομικών μέσων. Αυτά τα ποιοτικά κριτήρια προϋποδιαρισμού είναι και τα κύρια χαρακτηριστικά των ΜΜΕ, χαρακτηριστικά τα οποία μπορεί να είναι σε ορισμένες περιπτώσεις μειονεκτήματα και σε άλλες πλεονεκτήματα αυτών των επιχειρήσεων.

Κατά τη φάση ανάπτυξης των ευρωπαϊκών οικονομιών, αμέσως μετά τον πόλεμο υπήρξε μια τάση υποτίμησης της σημασίας των μικρών επιχειρήσεων και κατ'επέκταση των επιχειρηματιών.

Η οικονομική θεωρία στις δεκαετίες 50 και 60 τόνιζε τα πλεονεκτήματα των μεγάλων επιχειρήσεων λόγω της εκμετάλλευσης οικονομιών κλίμακας. Περίμενε κανείς τότε ότι οι πολυεθνικές εταιρείες θα κυριαρχούσαν πάνω στην Ευρωπαϊκή αγορά χάρη στις διαρθρώσεις τους, που επέτρεπαν κεντρική διαχείριση και σχεδιασμό της παραγωγής και της διανομής σε ευρωπαϊκή κλίμακα. Με αυτόν τον τρόπο υποτιμούνται οι δυνατότητες προσαρμογής και καινοτομίας των ΜΕ. Οι δυνατότητες αυτές δεν φαίνονται πολύ απαραίτητες την εποχή όπου η ευρωπαϊκή οικονομία εκινείτο ακόμη από την εκμετάλλευση καινοτομιών που είχαν γίνει κατά τη διάρκεια του πολέμου.

Μόνο μετά την πετρελαιακή κρίση του 73 και κατά την περίοδο της οικονομικής ύφεσης που ακολούθησε αποκαλύφθηκε πόσο σημαντική ήταν η ενθάρρυνση της πρωτοβουλίας και της επιχειρηματικότητας για την προώθηση της καινοτομίας της οικονομίας. Συγχρόνως επιτιμήθηκε περισσότερο ο ρόλος

των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στη ζωτικότητα της οικονομίας. Πραγματικά, ενώ υπάρχουν οικονομίες κλίμακας και έχουν μεγάλη σημασία για ορισμένες κατηγορίες παραγωγής (όπως μαζική παραγωγή τυποποιημένων προϊόντων), είναι, επίσης, εμφανές ότι η ευέλικτη διαχείριση μιας μικρής επιχείρησης είναι σημαντικό πλεονέκτημα σε ορισμένες περιπτώσεις. Επίσης, οι εργασιακές σχέσεις είναι καλύτερες στις μικρές παρά στις μεγάλες επιχειρήσεις, πράγμα που μπορεί να έχει σημαντικό αντίκτυπο στο κόστος παραγωγής.

Αιόμη, λόγω της απλότητας της διαχείρησής τους, οι ΜΕ είναι πιο ευέλικτες από τις μεγάλες και αυτό είναι σημαντικό πλεονέκτημα ότι γνωρίζουμε ότι όλο και μικραίνει ο κύκλος των προϊόντων.

ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΝΙΑΙΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

Καθώς η ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά γίνεται πραγματικότητα, οι επιχειρήσεις της Κοινότητας βρίσκονται μπροστά σε νέες, μεγάλες ευκαιρίες αλλά και προκλήσεις. Μέτρα όπως, η εναρμόνιση του εταιρικού Δικαίου, η εξάλειψη των διατυπώσεων στα σύνορα ή η εναρμόνιση των τεχνικών προδιαγραφών, θα επηρεάσουν τις εργασίες των επιχειρήσεων της Κοινότητας. Είναι βέβαιο ότι η κατάργηση των τελωνειακών διατυπώσεων και η εξάλειψη των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα της Κοινότητας είναι επωφελείς για ένα μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων και ιδίως για τις Μ.Ε., για τις οποίες αυτοί οι έλεγχοι αποτελούν ένα μεγάλο κόστος. Η ολοκλήρωση της διαδικασίας απελευθέρωσης της κυκλοφορίας των κεφα-

λαίων θα επιτρέψει στις επιχειρήσεις και στους πελάτες τους να κάνουν τις πληρωμές και να έχουν πρόσβαση σε μια ενιαία χρηματαγορά και σε νέες μεθόδους χρηματοδότησης. Οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες (τράπεζες, ασφάλειες), θα προσφέρονται από οποιαδήποτε επιχείρηση της Κοινότητας. Οι υπηρεσίες μεταφορών θα απελευθερωθούν, πράγμα που θα επιφέρει μείωση του κόστους μεταφοράς. Οι τηλεπικοινωνίες θα βελτιώνονται συνέχεια και θα χρησιμοποιούνται χωρίς εθνικούς περιορισμούς.

Για να επωφεληθούν από τα πλεονεκτήματα της ενιαίας αγοράς οι Μ.Ε. πρέπει να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες. Ιδίως για τις μεσαίες επιχειρήσεις η προσαρμογή αυτή μπορεί να είναι ζήτημα ζωής ή θανάτου. Πραγματικά οι επιχειρήσεις αυτές αισθάνονται τις επιδράσεις του διεθνούς ανταγωνισμού, πολύ πιο έντονα από τις μικρές επιχειρήσεις. Οι τελευταίες αυτές, προσαρμόζονται πιο εύκολα στα γούστα μιας ορισμένης πελατείας, η οποία δεν ενδιαφέρει τις μεγάλες επιχειρήσεις. Αυτές στοχεύουν κυρίως στα προϊόντα μεγάλης κατανάλωσης, που παράγονται από μεσαίες επιχειρήσεις για τις εθνικές αγορές.

Οι μικρές και κυρίως οι μεσαίες επιχειρήσεις είναι οι πρωτεργάτες της επιτυχίας τους στην Ενιαία Αγορά. Για να επιτύχουν, πρέπει να κάνουν τις αναγκαίες προσπάθειες: να προσαρμοστούν στο νέο περιβάλλον εγκαταλείποντας ορισμένες κακές συνήθειες σχετικές με την οικογενειακή διαχείριση, στις μεθόδους παραγωγής και εμπορίας και να συνεργαστούν μεταξύ τους ώστε να καλύψουν ορισμένες ατέλειες που οφείλονται στο μέγεθός τους, ιδίως ως προς την παραγωγή και κατανάλωση των προϊόντων τους σε πολλά

κράτη-μέλη.

Οι προσπάθειες των ΜΜΕ πρέπει να ενθαρρύνονται από τις επαγγελματικές οργανώσεις, από τις κυβερνήσεις τους και από τους θεσμούς της Κοινότητας. Για να ειτελέσουν τις αποστολές τους μέσα στην ενιαία αγορά οι επαγγελματικές οργανώσεις των ΜΜ πρέπει να συγκεντρώνουν και να μεταδίδουν στα μέλη τους όλες τις τεχνικές, οικονομικές, εμπορικές και συγκυριακές πληροφορίες σχετικά με τις αγορές των κρατών-μελών, από τις οποίες μπορεί να διαφαίνονται οι δυνατότητες νέων επιχειρησιακών ευκαιριών. Οι δημόσιες αρχές των κρατών-μελών πρέπει να παρέχουν τις αναγκαίες πληροφορίες και καμμία φορά και τα μέσα χρηματοδότησης των ΜΜ επιχειρήσεων. Οι παρεμβάσεις τους όμως πρέπει να είναι περιορισμένες, για να μην κινδυνεύουν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό ενισχύοντας ορισμένες επιχειρήσεις ή παραγωγές υπό την έννοια του άρθρου 92 της Συνθήκης της ΕΟΚ. Για αυτό χρειάζεται μια κοινοτική επιχειρησιακή πολιτική, για να συντονίσει τις προσπάθειες των κρατών-μελών υπέρ των ΜΜΕ.

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Μετά την υπογραφή της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης το Φεβρουάριο του 86, η Κοινότητα ακολουθεί μια φιλόδοξη πορεία, η οποία έχει σοβαρό αντίκτυπο στις επιχειρήσεις των κρατών-μελών. Για αυτό αναγνωρίστηκε ότι η Κοινότητα θα έπρεπε να έχει μια συνεπή γραμμή για τις δραστηριότητες που έχουν επιπτώσεις επί των επιχειρήσεων και ότι οι δραστηριότητες αυτές πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις ειδικές ανάγκες των ΜΜΕ ως προς την προσαρμογή τους στις

συνθήκες της Ενιαίας αγοράς.

Πολλές συσκέψεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, μετά το Μάρτιο του 1985, χάραξαν τις βασικές γραμμές της επιχειρησιακής πολιτικής. Το πρόγραμμα δράσης υπέρ των ΜΜΕ που υιοθετήθηκε το Νοέμβριο του 86, ήταν ένα σημαντικό βήμα για την ανάπτυξη μιας Κοινοτικής επιχειρησιακής πολιτικής, για πρώτη φορά ορίσθηκε ένα συναφές πλαίσιο μέσα στο οποίο μπορούσαν να εγγραφούν οι δραστηριότητες της Κοινότητας για τις ΜΜΕ.

Η πραγματική νομική και χρηματοοικονομική βάση της Κοινοτικής επιχειρησιακής πολιτικής είναι η απόφαση του Συμβουλίου της 28ης Ιουλίου 1984 σχετικά με τη βελτίωση του περιβάλλοντος των επιχειρήσεων και την αντπτυξή τους, ιδίως των ΜΜΕ μέσα στην Κοινότητα. Με αυτήν την απόφαση, η Κοινότητα ανελάμβανε την υποχρέωση να θέσει σε εφαρμογή μέτρα που απόβλεπαν:

στην εξέλιξη των διοικητικών, χρηματοοικονομικών και νομικών εμποδίων, στη δημιουργία και στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων, στην πληροφόρηση αυτών, ιδίων των ΜΜΕ για τις πολιτικές, τους κανονισμούς για τις δραστηριότητες της Κοινότητας και των κρατών-μελών, στην προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων *διαφόρων* περιοχών της Κοινότητας.

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ Μ.Μ.Ε.

Η σημερινή κατάσταση των ΜΜΕ στην Ευρώπη, όπως αναλύσαμε, αλλά και στη χώρα μας, είναι εξαιρετικά κρίσιμη, εξαιτίας της οικονομικής στασιμότητας και της οπισθοδρόμησης της πολιτικής αντιμετώπισής τους. Όλοι οι οικονομικοί δείκτες βαδίζουν προς την Ευρωπαϊκή ενοποίηση, είναι αρνητικοί και επιδεικνύουν τη θέση τους σε ένα περιβάλλον που γίνεται όλο και πιο πολύ ανταγωνιστικό μέσα στη χώρα μας αλλά και στον κόσμο.

Οι βιοτέχνες ίσως να μην έχουν αντιμετωπίσει την κατάσταση με την ανάλογη σοβαρότητα και ευθύνη που απαιτείται. Βλέπουμε καθημερινά ότι προσκρούουν σε ένα δημόσιο τομέα, χωρίς πρόγραμμα, ανήμπορο να αντιμετωπίσει τα στοιχειώδη προβλήματα της λειτουργίας τους. Και όλα αυτά, σε μια στιγμή που απαιτείται συντονισμένη προσπάθεια και μέτρα σε πανευρωπαϊκό επίπεδο με διεθνείς συνεργασίες και συμπράξεις. Η πολιτική της αποβιομηχάνωσης, το ξεπούλημα δημόσιων οργανισμών και επιχειρήσεων και η παράδοση στους τυφλούς κανόνες της αγοράς (φιλελευθεροποίηση), οδηγεί στην ανυπαρξία πολιτικής, στην αντιφατικότητα που ακυρώνει κάθε αναπτυξιακή προσπάθεια. Όταν η ανεργία αυξάνεται, πέφτει η βιομηχανική παραγωγή, μειώνεται ο όγκος πωλήσεων, διογκώνεται η παραοικονομία και επενδύσεις είναι αδύνατον να επιτευχθούν. Τότε γίνεται φανερό γιατί οι βιοτέχνες και ΜΜ επιχειρηματίες ανησυχούν έντονα και αναρωτιούνται για το μέλλον.

Τον τελευταίο καιρό οι μικρές μονάδες έχουν αποδείξει σε διεθνές επίπεδο και στη χώρα μας, τη δυναμικότητα, την

εφευρετικότητα, την ευελιξία, την εξειδίκευση καθώς και την όποια μπορούν προσαρμοστικότητα στις νέες ανάγκες ζήτησης, τεχνολογίας, την αντοχή τους, τον αναντικατάστατο ρόλο τους και την ανάγκη της ποιότητας και των ανθρωπίνων μεγεθών αφού το μικρό εξακολουθεί να είναι όμορφο . Επίσης, με την παρουσία τους έχουν δείξει ότι μπορούν και θέλουν να συμβάλλουν στην παραγωγική και αναπτυξιακή προσπάθεια της χώρας. Διεκδικούν την ισότιμη συμμετοχή τους στις κοινωνικές εξελίξεις.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ Μ.Μ.Ε. ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ

Απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη των ΜΜΕ είναι το άνοιγμα στη διεθνή αγορά που σημαίνει τη δυνατότητα εξαγωγών. Όπως γνωρίζουμε όμως οι εξαγωγές μας βρίσκονται σε κάποια στασιμότητα.

Ενώ τα προϊόντα μας έχουν αποδείξει - όταν γίνονται με μεράκι και ευθυνη, όταν προωθούνται οι καινοτομίες και η εφευρετικότητα, όταν βελτιώνεται η τεχνολογία τους, όταν υπάρχει συνέπεια - ότι μπορούν να είναι ανταγωνιστικά και να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των ξένων αγοραστών. Οι προϋποθέσεις όμως για την προώθηση των εξαγωγών μας ιδιαίτερα των ΜΜΕ είναι ελλειπείς όταν μέχρι σήμερα οι φορείς αποδεικνύονται ανεπαρκείς. Για να εξασφαλιστούν οι απαραίτητες προϋποθέσεις είναι αναγκαία η στροφή της κυβερνητικής πολιτικής μέσα από πλαίσιο μέτρων, αντίστοιχων με αυτά που ισχύουν σε άλλες χώρες.

Παρόλα αυτά όμως όπως αναλύσαμε κατ'επανάληψη, η κρίση

στην Ελληνική αγορά παρουσιάζει τρωτά, τα οποία έχουν αντίκτυπο στις ΜΜΕ με πολλά επακόλουθα όπως: 60% αύξηση των ακάλυπτων επιταγών, αθρόες αιτήσεις για πτωχεύσεις, πλήθος αγωγές για τη στέγη που όλα αυτά δείχνουν τη βαθύτατη και αδιέξοδη κρίση που παρουσιάζει ο χώρος των ΜΜΕ.

Είναι σημαντικό να τονίσουμε σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Οικονομικών ότι το 1990 πάνω από 55.000 επιχειρήσεις όλων των μορφών (ατομικές, Ο.Ε., Ε.Ε.) διέκοψαν τη λειτουργία τους. Ένας στους 10 επιχειρηματίες αναγκάζεται κάθε χρόνο να εγκαταλείψει την επαγγελματική δραστηριότητα και να στραφεί κάπου αλλού υπό το βάρος μιας ολοένα εντεινόμενης κρίσης στην αγορά.

Στο πρώτο 4μηνο φέτος (Ιανουάριος-Απρίλιος) εντοπίστηκαν στην αγορά 31.467 ακάλυπτες επιταγές, συνολικής αξίας 31,4 δις δρχ. Στο ίδιο διάστημα οι απλήρωτες συναλλαγματικές έφθασαν σε αξία τα 31,4 δις δρχ. Πέρυσι στο πρώτο 4μηνο η αξία των απλήρωτων γραμματίων ήταν 27,02 δις δρχ. Αμφότερα τα μεγέθη δείχνουν ανάγλυφα την αδυναμία των εμπόρων, βιοτεχνών και άλλων επαγγελματιών να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους. Είναι χαρακτηριστικό ότι το 1989 η αξία των ακάλυπτων επιταγών έφθανε μόνο στα 19,5 δις δρχ. για να εκτιναχθεί το 1990 και 1991 σε 55 και 75 δις δρχ. αντίστοιχα.

Τρεις επιχειρήσεις κηρύσσουν πτώχευση κάθε μέρα. Στο 4μηνο Ιανουαρίου-Απριλίου 1992 υποβλήθηκαν 1.246 αιτήσεις πτωχεύσεων και κηρύχθηκαν 370 πτωχεύσεις. Στο ίδιο διάστημα περίσι υποβλήθηκαν 1.278 αιτήσεις, ενώ πτώχευσαν 288 επιχειρήσεις.

Οι περισσότερες πτωχεύσεις επιχειρήσεων γίνονται στην περιφέρεια της Αθήνας. Ακολουθούν οι εφετειακές περιφέρειες της Θεσσαλονίκης, του Πειραιά, της Λάρισας, της Πάτρας, της Θράκης κλπ.

Το 1990 έγιναν συνολικά 639 πτωχεύσεις. Από αυτές οι 319 κηρύχθηκαν στην Αθήνα και αφορούσαν συγκεκριμένα: οι 153, ατομικές επιχειρήσεις, οι 50 ομόρρυθμες και ετερόρρυθμες εταιρείες και οι 116 Α.Ε. και Ε.Π.Ε.

Σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Δικαιοσύνης, το 1991 κατετίθοντο κάθε μήνα περίπου 2.000 αγωγές από ιδιοκτήτες καταστημάτων που ζητούσαν υψηλότερα ενοίκια από τους μισθωτές. Μετά την ψήφιση του νόμου για την επαγγελματική στέγη, οι περισσότεροι έμποροι και επαγγελματιοβιοτέχνες αναγκάστηκαν να καταβάλλουν ενοίκια υψηλότερα 100-300% σε σχέση με αυτά που πλήρωναν το 1990 ή 1991.

Η σημαντική αύξηση των ενοικίων επιδείνωσε την οικονομική θέση των μικρομεσαίων, ενώ πολλοί θα επιλύσουν τις διαφορές με τους ιδιοκτήτες μέσω των δικαστηρίων.

Η καθίζηση στην αγορά οφείλεται κατά βάση στη μεγάλη πτώση της κατανάλωσης, που έρχεται ως φυσικό επακόλουθο της σημαντικής συρρίκνωσης που έχουν υποστεί τα εισοδήματα. Ο τζίρος των καταστημάτων παρουσιάζει μια συνεχή και σταθερή πτώση στην τελευταία τετραετία.

Ο γενικός δείκτης αξίας των λιανικών πωλήσεων από 32,5 το 1988 έπεσε στο 26,3 το 1989, 7,4 το 1990 και 9,5 πέρυσι (Ιανουάριος 1988= 100). Μεγάλη πτώση, σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, παρουσιάζεται στις

πωλήσεις επίπλων και του οικιακού εξοπλισμού. Από 20,5 το 1988 μειώθηκε στο -3,4 το 1991.

Πτώση σημειώθηκε στα τελευταία 4 χρόνια και στις πωλήσεις των ειδών ένδυσης-υπόδησης (από 24 το 1988 σε 7,7 το 1991) ενώ βούλιαξαν και οι πωλήσεις των ειδών διατροφής. Ενός κλάδου δηλαδή, που αντέχει ιδιαίτερα σε περίοδο οικονομικής κρίσης. Έτσι, ο δείκτης αξίας λιανικών πωλήσεων ειδών διατροφής, από 43,2 το 1988 έπεσε στο 10,7 το 1991.

Πάντα σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, η ιδιωτική κατανάλωση από 4,3% το 1991 έπεσε στο 2% το 1990 και 0,3% πέρυσι.

Μεγαλύτερη πτώση είχε η δημόσια κατανάλωση που από 4,3% το 1989 μειώθηκε στο -0,8% το 1991. Η εγχώρια ζήτηση ήταν 6,3% το 1989, 3,4% το 1990 και μόλις 0,2% το 1991.

Τα προβλήματα αυτά, αν είναι αδύνατον να ληθούν, θα πρέπει κατά κύριο λόγο να αντιμετωπισθούν από τη μεριά του κράτους ιδιαίτερα και των επιχειρήσεων και να αντιμετωπισθούν με την κατάλληλη σοβαρότητα που απαιτεί η κρίσιμη αυτή περίοδος.

Τέτοια μέτρα μπορεί να είναι οι εξειδικευμένες υπηρεσίες μάρκετινγκ, η ενεργοποίηση των αρμοδίων κρατικών φορέων, η ενίσχυση των ΜΜΕ για την προβολή των εμπορευμάτων τους στα πλαίσια εκθέσεων στο εξωτερικό. Έτσι, ατομικά ή συλλογικά, θα μπορούν οι ΜΜΕ να συμμετέχουν στην προσπάθεια για τις εξαγωγές από καλύτερες θέσεις.

Πιο γενικά, το Β.Ε.Α. παρουσίασε πρόσφατα τους τρόπους που εισηγήθηκε για την ουσιαστικότερη συμβολή στην ανάπτυξη των ΜΜΕ. Οι στόχοι προσεγγίζονται σήμερα με αυξημένες δυνατότητες, με επιστημονική στήριξη. Αναφέρουμε μερικούς από αυτούς:

i) Άμεση δυναμική παρέμβαση των συλλόγων για την αντιμετώπιση των κλάδων και συνολικά της βιοτεχνίας (επαγγελματική στέγη, φορολογικό, ασφαλιστικό, χρηματοδότηση κ.α.).

ii) Συμμετοχή σε ημερίδες και συνέδρια με αναφορά σε μικρές μονάδες και επιστημονική υποστήριξη στο πλαίσιο της αναπτυξιακής προσπάθειας στη χώρα μας.

iii) Διεθνείς δραστηριότητες με συναντήσεις και ανταλλαγή πληροφοριών και προτάσεις συνεργασίας σε πολλές χώρες του κόσμου.

iv) Άμεση ενεργοποίηση του δικτύου συμβούλων επιχειρήσεων με χώρες της Ευρώπης και παγκόσμια.

v) Πολλαπλά, επιδοτούμενα σεμινάρια σε θέματα λογιστικά, φοροτεχνικά, κοστολόγησης, πληροφορικής, διοίκησης επιχ/σεων, σχεδιασμού προϊόντων με Η/Υ κ/α/

vi) Προώθηση και ενίσχυση των εκθέσεων σε πολλούς κλάδους, πολυσέλιδη έκδοση περιοδικού με θέμα τα βιοτεχνικά θέματα, για ενημέρωση των ΜΜΕ και προβολή της Ελληνικής παραγωγής.

ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Πρόσφατα ανακοινώθηκαν από τον Υπουργό οικονομικών και το Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδας οι νέες ρυθμίσεις για τη χρηματοδότηση της βιοτεχνίας. Τα μέτρα που ανακοινώθηκαν οδηγούν μάλλον στην εξαφάνιση των ΜΜΕ. Βέβαια δεν εννοούμε ότι δεν θα υπάρχουν μικρές μονάδες, αλλά οι ήδη υπάρχουσες θα δυσκολεύονται στην επιβίωσή τους, θα συρρικνώνεται η παραγωγική τους δραστηριότητα και θα πιέζονται σταδιακά όλο και περισσότερο.

Η κατάργηση του ειδικού καθεστώτος της βιοτεχνικής χρηματοδότησης θα οδηγήσει στη διόγκωση της παραοικονομίας (των παρατραπεζών και της τοκογλυφίας).

Ας αναφερθούμε, όμως, στις επιπτώσεις από την πρόσφατη απόφαση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος (11-10-91/90)

Η κατάργηση της πιστοποίησης της βιοτεχνικής ιδιότητας από τα Βιοτεχνικά Επιμελητήρια ή τμήματα και η ανάθεση αυτής στο τραπεζικό σύστημα ξεπερνά κατά πολύ την ανάγκη της απελευθέρωσης του τραπεζικού συστήματος. Στο κεφάλαιο Ε της απόφασης ξεκόβουν κάθε δραστηριότητα της Πολιτείας για χάραξη οικονομικής πολιτικής και αναγορεύουν τις Εμπορικές Τράπεζες, σε μόνους αρμόδιους για την υλοποίηση της συγκεκριμένης πολιτικής.

Οι ΜΜΕ τίθενται οριστικά εκτός των βιοτεχνικών κεφα-

λαίων που θα αξιοποιηθούν από τις Τράπεζες. Δεν είναι λογικό ο δανειοδότης να είναι όχι μόνο αρμόδιος για την τήρηση των όρων του δανείου αλλά παράλληλα και υπεύθυνος για τις προϋποθέσεις χορήγησης της εγγύησης του Δημοσίου που τον εξασφαλίζουν.

Το 90% (επίσημο στοιχείο) των καταπτώσεων προέρχονται από χορηγήσεις που έγιναν απευθείας από τις Εμπορικές Τράπεζες, δεν αποτελεί κανένα στοιχείο προβληματισμού από τους αρμόδιους. Και φτάνουμε να σκεφτόμαστε το πώς οι εμπορικές Τράπεζες που τους έχουν ανατεθεί όλες οι αρμοδιότητες θα τα φέρουν εις πέρας όταν η ίδια η Τράπεζα της Ελλάδος δεν μπόρεσε να αντιμετωπίσει οικονομικά σκάνδαλα.

Η χάραξη της οικονομικής πολιτικής δεν μπορεί να αφηθεί σε κερδοσκοπικά ιδρύματα όταν ακόμη και η ΕΟΚ με την οποία πρέπει να ευθυγραμμιστούμε, διατηρεί και εφαρμόζει ειδικό καθεστώς για τις ΜΜΕ.

Ανάμεσα στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ σπουδαία θέση κατέχει και το φορολογικό, που απασχολεί έντονα αυτές. Οι μέχρι σήμερα ενδείξεις παρουσιάζουν ένα ιδιότυπο εισπρακτικό πρόγραμμα για τους φορολογούμενους. Επίσης η εκδοθείσα από τον Υπουργό Οικονομικών απόφαση που αφορά το υπαριτό πρόβλημα της ανάγκης για κλείσιμο των φορολογικών υποθέσεων. Περιέχει σειρά διατάξεων με την οποία αμφισβητείται ή και καταργείται η αυτοτέλεια των χρήσεων. Δηλ. έλεγχος αν η απόκλιση του συντελεστή μικτού κέρδους από χρήση σε χρήση είναι δικαιολογημένη, μεταφορά του ποσοστού που προκύπτει από διαφορά αγορών και

στοιχείων του ΚΕΠΥΟ και στις άλλες χρήσεις που δεν υπάρχουν καταστάσεις αγορών του ΚΕΠΥΟ. Ο έλεγχος αν το σύνολο των πωλήσεων της επιχείρησης ισούται με το σύνολο των εκροών της, προσυζημένο με το καθαρό κέρδος με βάση το προσδιορισμένο ύψος ακαθόριστων εσόδων.

Ετσι, επιχειρήσεις με βιβλία Β κατηγορίας που για διάφορους λόγους π.χ. ανακαίνιση καταστήματος, έχουν εκροές μεγαλύτερες από τις πωλήσεις τους, φορολογούνται βάσει του συνόλου αυτών.

Αυτή η διαδικασία μάλλον καταργεί αν όχι μόνο την αντικειμενική φορολόγηση αλλά θέτει σε αμφισβήτηση και τα βιβλία του Κ.Φ.Σ. και των διατάξεων που καθώς και τον κώδικα φορολογίας εισοδήματος. Και αυτό γιατί συγκεκριμένα καθορίζεται ότι σε περιπτώσεις μη ύπαρξης ουσιαστών φορολογικών παραβάσεων τα κέρδη της επιχείρησης προσδιορίζονται από το σύνολο των πωλήσεων όπως προκύπτει από τα βιβλία επί του αντίστοιχου συντελεστή καθαρού κέρδους.

Οι φορολογικές ρυθμίσεις γύρω από τις ΜΜΕ ολοένα και πληθαίνουν. Θα έλεγε, όμως, κανείς, ότι ειδικά η νέα ρύθμιση του φορολογικού νομοσχεδίου για τη φορολόγηση αυτών, με το σύστημα των μοναδικών συντελεστών καθαρού κέρδους, οδηγεί αν όχι σε ολέθριους παραλογισμούς, σίγουρα στην έκρηξη μιας βραδυφλεγούς βόμβας που θα σκάσει μετά από μερικά χρόνια σε βάρος ποιών άλλων; Των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Είναι γνωστό ότι οι επιχειρήσεις που δεν μπορούν ή δεν θέλουν να σηκώσουν το βάρος της συντήρησης πλήρους

λογιστηρίου και, ως εκ τούτου, τα υποτυπώδη λογιστικά τους βιβλία δεν μπορούν να δώσουν αξιόπιστη εικόνα των αποτελεσμάτων τους, τεκμαίρονται από το φορολογική αρχή πάντοτε κερδοφόρες και φορολογούνται με την εφαρμογή συμβατικών συντελεστών καθαρού κέρδους επί των ακαθάριστων εσόδων τους.

Οι συντελεστές αυτοί είναι μοναδικοί, είναι εκ προοιμίου γνωστοί και περιλαμβάνονται σε ένα θεσμοθετημένο πίνακα που προβλέπει όλα περίπου τα είδη επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Στις περιπτώσεις που στην ίδια επιχείρηση υπάρχουν επιχειρηματικές δραστηριότητες πέραν της μιάς, με διαφορετικούς η κάθε μια συντελεστές καθαρού κέρδους, τότε τα καθαρά κέρδη προσδιορίζονται χωριστά για την κάθε δραστηριότητα με την εφαρμογή των οικείων συντελεστών. Με το μηχανισμό αυτό φορολογείται η συντριπτική πλειονότητα των ελληνικών επιχειρήσεων, οι καλούμενοι μικρομεσαίοι που ο τζίρος τους δεν υπερβαίνει τα 180 εκ. δρχ. και για αυτό τηρούν βιβλία Β κατηγορίας.

Ηδη, όμως, το φορολογικό νομοσχέδιο τροποποιεί το υφιστάμενο καθεστώς και ορίζει (άρθρο 9 παρ. 19) ότι: Στις επιχειρήσεις με διαφορετικά είδη, για τα οποία προβλέπεται διαφορετικός μοναδικός συντελεστής καθαρού κέρδους εφαρμόζεται (για τον προσδιορισμό των Εφορολογήσιμων κερδών τους) ο μεγαλύτερος προβλεπόμενος συντελεστής καθαρού κέρδους επί του συνόλου των ακαθάριστων εσόδων τους .

Ιδού οι παραλογισμοί:

Παράδειγμα 1ο. Μια εξαγωγική επιχείρηση που πραγματοποιεί εξαγωγές μπλουζών ύψους 170.000.000 δρχ. (μοναδικός συντελεστής καθαρού κέρδους 6%) και που ταυτόχρονα εκποιεί λιανικώς τα εκ της εξαγωγής πλεονάσματά της ύψους 10.000.000 δρχ. (μοναδικός συντελεστής καθαρού κέρδους 18%), με το υφιστάμενο μέχρι σήμερα καθεστώς τειμαίρεται ότι πραγματοποίησε τα ακόλουθα κέρδη:

$$170.000.000 \times 6\% = 10.200.000$$

$$10.000.000 \times 18\% = 1.800.000$$

Σύνολο φορολογήσιμων κερδών 12.000.000

Η ίδια επιχείρηση, για τις ίδιες ακριβώς πωλήσεις με το νέο φορολογικό καθεστώς θεωρείται ότι πραγματοποίησε κέρδη:

$$180.000.000 \times 18\% = 32.400.000 \text{ δρχ !!!}$$

Παράδειγμα 2ο. Μια άλλη εξαγωγική επιχείρηση που πραγματοποιεί ετησίως εξαγωγές μπλουζών ύψους 170.000.000 δρχ. (συντελεστής κ.κ. 8%) και που στα κενά των παραγγελιών της υποχρεώνεται να δουλέψει υπεργολαβιανά (φασόν) για λογαριασμό τρίτων (συντελεστής κ.κ. 24%) τειμαίρετο ότι πραγματοποίησε τα ακόλουθα κέρδη:

$$170.000.000 \times 6\% = 10.200.000$$

$$10.000.000 \times 24\% = 2.400.000$$

Σύνολο φορ. κ.κ. 12.600.000

Υπό το προτεινόμενο νέο φορολογικό καθεστώς, για τις

ίδιες ακριβώς πωλήσεις η επιχείρηση θεωρείται ότι πραγματοποίησε κέρδη: $180.000.000 \times 24\% = 43.200.000$ δραχ.!!!

Με άλλα λόγια, για τα ίδια εντελώς ακαθάριστα έσοδα, η φορολογική μεταρρύθμιση προβλέπει (και φορολογεί) στην πρώτη περίπτωση τριπλάσια περίπου κέρδη και στη δεύτερη περίπου τετραπλάσια.

Μ.Μ.Ε. ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Εκτός από τα τόσα χρηματοοικονομικά και φορολογικά ζητήματα που απασχολούν τις ΜΜΕ, ένα άλλο, εξίσου σημαντικό ζήτημα είναι η αντιμετώπιση της εγκατάστασης ή χωροθέτησης αυτών, τόσο στα αστικά κέντρα όσο και στην περιφέρεια, με νέα αντίληψη και ολοκληρωμένο τρόπο.

Πρέπει να επισημάνουμε ότι οι ιδιαιτερότητες των ΜΜΕ και οι λόγοι συγκέντρωσής τους κύρια στην Αττική και Θεσσαλονίκη, δεν πάρθησαν υπόψη, με αποτέλεσμα να μείνουν έξω από τις όποιες προσπάθειες σχεδιασμού και χωροθέτησης της μεταποίησης. Στις συνθήκες αυτές, οι ΜΜΕ αν όχι αδυνατούν, τους είναι πολύ δύσκολο να εκσυγχρονισθούν και να επεκταθούν όλο και περισσότερο δε, εκτείνονται τα προβλήματα δυσλειτουργίας των μονάδων. Η βιομηχανική οργάνωση βιοτεχνικών Πάρκων για την περιβαλλοντική αναβάθμιση και αποσυμφόρηση συγκεκριμένων περιοχών θα ήταν μια καλή, αν όχι η πιο σωστή λύση. Τα Βιοτεχνικά Πάρκα ανάλογα με τις περιστάσεις, μπορεί να είναι κλαδικά ή τομεακά, έξω, μέσα ή κοντά στην πόλη. π.χ. ιδιαίτερα επιχειρήσεις που ιδιαίτερα βλάπτουν με τα απόβλητά τους το περιβάλλον,

πρέπει να συγκεντρωθούν στα Βιοτεχνικά Πάρκια εκτός πόλης, με κατάλληλο βιολογικό καθαρισμό. Μέσα στην πόλη μπορούν να καθαρίζονται στα πλαίσια πολιτικής τοπικών παρεμβάσεων Ζώνες εγκατάστασης ΜΜΕ ανάλογα με τους κλάδους και την πυκνότητά τους στην περιοχή.

Το πιο σημαντικό ίσως είναι ποιοί κλάδοι επιχειρήσεων δεν θα επιτρέπεται να λειτουργούν στο λεκανοπέδιο, ποιά κριτήρια θα χρησιμοποιηθούν για το μέγεθος των επιχειρήσεων σε σχέση με τις επιπτώσεις στο περιβάλλον.

Πολλές είναι οι επιχειρήσεις που λειτουργούν χωρίς άδεια (παράνομα) γιατί για διάφορους λόγους δεν έγιναν οι απαραίτητες ενέργειες εκ μέρους των επιχειρήσεων. Μεγάλο ποσοστό έχει ξεπεράσει τα όρια ιπποδύναμης στα διάφορα στάδια εκσυγχρονισμού και φυσικά χωρίς την αντίστοιχη άδεια εκσυγχρονισμού. Στις ιδρυθείσες επιχειρήσεις μετά το 1984 δεν επιτρέπεται να ξεπερνούν τους 15 ΗΡ στο μηχανολογικό εξοπλισμό. Επίσης, μονάδες εγκατεστημένες στο Λεκανοπέδιο πριν το 1984, νομιμοποιήθηκαν ανεξάρτητα εάν προκαλούν σημαντική ρύπανση.

ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ - ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΙΣ ΜΜΕ

Σε ένα κλίμα διεθνούς οικονομικού ανταγωνισμού και κοινωνικών αντιθέσεων ποιάς είναι ο ρόλος και η σημασία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων; Αντίθετα με την εσφαλμένη αντίληψη που μπορεί να υπάρχει πως οι Μ.Μ.Ε. θα εξαφανισθούν από τον ανταγωνισμό των μεγάλων επιχειρήσεων, οι

Μ.Μ.Ε. θα υπάρξουν στο μέλλον διότι επιτελούν μια οικονομική λειτουργία που ταυτόχρονα έχει κοινωνικές και πολιτικές προεκτάσεις.

Στη σχετική έκθεση της Οικονομικής και Νομισματικής Επιτροπής πάνω στην οποία και στήριξε την απόφασή του το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αναφέρονται τα εξής: ...η διατήρηση και ενθάρρυνση της παραγωγικότητας των Μ.Μ.Ε. έχουν πολύ μεγάλη σημασία όχι μόνο για την οικονομία και τον ενεργό πληθυσμό, αλλά επίσης και κυρίως για την εγκαθίδρυση στην Ευρώπη μιας δημοκρατικής και ελεύθερης κοινωνίας, λόγω του ιδιαίτερου μεσολαβητικού ρόλου που διαδραματίζουν αυτές οι επιχειρήσεις .

Οι Μ.Μ.Ε. θα συνεχίσουν να υπάρχουν. Πολλές φορές δίπλα σε μεγάλες, γιατί έρχονται να συμπληρώσουν την παραγωγή που θα ήταν αντιοικονομικό να παραχθεί από μια ακόμη μεγάλη μονάδα. Αλλοτε γιατί η τεχνολογία απαιτεί ένα μέγεθος μικρομεσαίας επιχείρησης. και τέλος η ζήτηση για ένα προϊόν μπορεί να είναι τέτοιου ύψους που η παραγωγή του να είναι οικονομικότερη από μια μικρομεσαία επιχείρηση. Επομένως η παροχή βοήθειας προς τις Μ.Μ.Ε. θα καλύψει ένα μεγάλο μέρος οικονομικής δραστηριότητας με όλες τις κοινωνικές και πολιτικές προεκτάσεις που αναφέρονται παραπάνω.

Σε μια εποχή χαρακτηριζόμενη από ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις το μέλλον ανήκει σε εκείνες τις επιχειρήσεις που θα μπορέσουν να αυξήσουν την παραγωγικότητά τους και να παραμείνουν ανταγωνιστικές για να μην πούμε πως θα πρέπει να είναι πρωτοποριακές και επιθετικές.

Κατ' αρχήν ας εξετάσουμε την έννοια της παραγωγικότητας, γιατί πολλές φορές συγχέεται με εκείνη της παραγωγής. Με τον όρο παραγωγή εννοούμε την ποσότητα ενός προϊόντος που παρήγαγε μια επιχείρηση μέσα σε ένα ορισμένο χρονικό διάστημα. Εδώ πρέπει να τονίσουμε πως η ποσότητα αυτή είναι ένας απόλυτος αριθμός.

Αντίθετα η παραγωγικότητα δεν αναφέρεται σε έναν απόλυτο αριθμό, αλλά είναι ένα κλάσμα, ένας λόγος, εκροών διά εισροές. Με πιο απλά λόγια συσχετίζει την παραγωγή με τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για να πάρουμε αυτό το αποτέλεσμα, αυτήν την παραγωγή.

Όταν λέμε ότι η παραγωγικότητα αυξήθηκε, εννοούμε ότι ο λόγος εκροές διά εισροές αυξήθηκε, δηλαδή ο λόγος του αποτελέσματος - της παραχθείσης ποσότητας - μιας παραγωγικής διαδικασίας προς το σύνολο των συντελεστών της παραγωγής που χρησιμοποιήθηκαν για να επιτευχθεί το αποτέλεσμα - η παραγωγή αυτή.

Η παραγωγικότητα μπορεί να αναφέρεται σε ολόκληρη την οικονομία, σε έναν κλάδο της οικονομίας ή σε μια οικονομική μονάδα. Και μπορεί να εκφράζεται σαν συνολική παραγωγικότητα - όταν η ποσότητα που παράχθηκε συσχετίζεται με το σύνολο των συντελεστών που χρησιμοποιήθηκαν - ή, σαν μερική παραγωγικότητα - όταν η ποσότητα που παράχθηκε συσχετίζεται με ένα μόνο από τους συντελεστές της παραγωγής. Έτσι, μπορούμε να έχουμε χωριστά την παραγωγικότητα της εργασίας, την παραγωγικότητα του κεφαλαίου κλπ.

Η έννοια της παραγωγικότητας έχει το πλεονέκτημα ότι μεταφράζει το απόλυτο μέγεθος της παραγόμενης ποσότητας σε ποσότητα ανά μονάδα συντελεστού παραγωγής ή συντελεστών παραγωγής. Έτσι έχουμε τη δυνατότητα να συγκρίνουμε την παραγωγικότητα μεταξύ χωρών, επιχειρήσεων κλπ.

Η αύξηση της παραγωγικότητας των Μ.Μ.Ε. έχει μεγάλη σημασία για την οικονομία της χώρας. Οι μικρομεσαίες σε πολλούς κλάδους της βιομηχανίας είναι οι επικρατέστερες από απόψεως ποσοστών παραγωγής και απασχολούμενων. Σε πολλούς δε κλάδους είναι οι μοναδικές. Τα τελευταία 15 χρόνια κατόρθωσαν να αυξήσουν θεαματικά τις εξαγωγές τους. Από πλευράς απασχόλησης πρέπει να σημειωθεί ότι απασχολούν τα 2/3 των απασχολούμενων στη μεταποίηση.

Η ανταγωνιστικότητα των προϊόντων που παράγουμε εξαρτάται από την παραγωγικότητα. Και η αύξηση της παραγωγικότητας είναι ο μόνος τρόπος για τη διατήρηση ή βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς μας. Γιατί μια μείωση της παραγωγικότητάς μας θα είχε σα συνέπεια την αύξηση του κόστους παραγωγής με αναπόφευκτη συνέπεια τη μείωση του βιοτικού μας επιπέδου. πράγμα που θα ήταν πολιτικά και κοινωνικά απαράδεκτο.

Ας δούμε όμως με ένα απλό παράδειγμα τη σχέση μεταξύ παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας. Μια επιχείρηση παράγει μέσα σε μια βάρδια, με 10 εργάτες, 100 κομμάτια ενός προϊόντος. Με καλύτερο προγραμματισμό της παραγωγής, με καλύτερη οργάνωση, με εκπαίδευση του προσωπικού της, με εφαρμογή νέας τεχνολογίας παράγει με τον ίδιο αριθμό

εργατών σε μια βάρδια 120 κομμάτια αντί για 100. Είναι φανερό πως όταν μια επιχείρηση αυξήσει την παραγωγή της χωρίς να αυξήσει τα μέσα που χρησιμοποίησε, μειώνει το κόστος κάθε κομματιού που παρήγαγε. Έτσι είναι πιο ανταγωνιστική.

Το πρόβλημα της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας της οικονομίας μας έχει ειδηλωθεί εντονότατα στη μείωση των εξαγωγών μας από το 1981. Σημαντική μείωση των εξαγωγών μας σημειώθηκε σε παραδοσιακούς εξαγωγικούς κλάδους που αποτελούνται από μικρομεσαίες, όπως υποδήματα, έτοιμα ενδύματα.

Εκείνο που προέχει λοιπόν αυτή τη στιγμή είναι η αύξηση της παραγωγικότητας στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις για να επανακτήσουν την ανταγωνιστικότητά τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΝΕΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ Μ.Μ.Ε. ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Τα χρηματοδοτικά όργανα της ΕΟΚ, τα οποία είναι πράγματι πάρα πολλά και οι μηχανισμοί τους πάρα πολλοί, δεν είναι εύκολο να εξαντληθούν όλα τα θέματα μέσα από αυτήν τη μελέτη.

Ετσι, εμείς θα αναφερθούμε σε μερικούς μηχανισμούς είτε αυτοί λέγονται χρηματοδοτικοί μηχανισμοί είτε δανειακές λειτουργίες, είτε επιχορηγήσεις.

ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ Μ.Μ.Ε.

χρηματοδότηση Μ.Μ.Ε. με βάση τον 197/78 ANG

χρηματοδότηση Μ.Μ.Ε. με βάση τον 1892/90

χρηματοδότηση Μ.Μ.Ε. από ΕΟΚ

επενδύσεις κεφαλαίων υψηλού κινδύνου

χρηματοδότηση των καινοτομιών

- Χρηματοδότηση Μ.Μ.Ε. με βάση τον 197/78 ANG

Όλες οι ελληνικές εμπορικές τράπεζες αλλά και οι ξένες που είναι εγκατεστημένες στην Ελλάδα, δεσμεύουν υποχρεωτικά το 10% των καταθέσεών τους, για να το χορηγήσουν με ειδικούς όρους και προϋποθέσεις σε βιοτεχνικές επιχειρήσεις. Το κεφάλαιο αυτό αποτελεί το ~~ειδικό κεφάλαιο βιομηχανίας~~.

Δάνεια χορηγούνται στις βιοτεχνίες που είναι εγκατεστημένες στην ύπαιθρο, σε πόλεις κάτω από 5.000 κατοίκους. Από τα ειδικά κεφάλαια της βιοτεχνίας μπορούν να χρημα-

τοδοτηθούν Μ.Μ.Ε. ή επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών που θεωρούνται βιοτεχνικές, οποιασδήποτε νομικής μορφής και οι επιχειρήσεις πρέπει να είναι γραμμένες στα μητρώα των κατά τόπους βιοτεχνικών επιμελητηρίων. Μπορούν να χρηματοδοτηθούν κατ'εξαίρεση για πάγιες εγκαταστάσεις νεοϊδρυόμενες βιοτεχνικές μονάδες πριν εγγραφούν στα μητρώα των επιμελητηρίων.

Με τον όρο ότι θα προσκομίζουν στη μεσολαβούσα τράπεζα το αργότερο εντός εξαμήνου πιστοποιητικό εγγραφής στο αρμόδιο βιοτεχνικό επιμελητήριο.

Επίσης από τα ειδικά κεφάλαια της βιοτεχνίας μπορούν να χρηματοδοτηθούν:

- * Προμηθευτικοί συνεταιρισμοί βιοτεχνών
- * Εφευρέτες για αξιοποίηση εφευρέσεων, ερευνητικών εργασιών, και
- * Επιχειρήσεις παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών, εκδοτικές επιχειρήσεις κατασκευής προγραμμάτων Η/Υ κλπ., κατασκευαστικές και επισκευαστικές βιοτεχνίες.

Για νεοϊδρυόμενες ή επαναλειτουργούσες βιοτεχνικές μονάδες, το ύψος της χρηματοδότησης τους για κεφάλαιο κίνησης καθορίζεται από τις τράπεζες κατά την κρίση τους, βάσει του προβλεπόμενου τζίρου για το πρώτο δωδεκάμηνο της λειτουργίας των επιχειρήσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΙΝΗΣΗΣ - ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Τα δάνεια αυτά χορηγούνται σε βιοτεχνικές επιχειρήσεις για την κάλυψη των αναγκών τους σε κεφάλαια κίνησης, για την ολοκλήρωση του ετήσιου παραγωγικού προγράμματος.

Ο λοιπός τραπεζικός δανεισμός της επιχείρησης.

Οι προοπτικές της επιχείρησης και η δυνατότητα της να λειτουργήσει αποδοτικά και να εξασφαλίσει το χρέος της.

Χρηματοδότηση για παραγγελίες εσωτερικού-εξωτερικού.

Τα δάνεια για την εκτέλεση παραγγελιών αφορούν την προμήθεια πρώτων υλών, καθώς και υπολοίπων δαπανών για την προετοιμασία παραγγελιών εσωτερικού ή εξωτερικού.

ΕΠΙΤΟΚΙΟ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΣ

Για τις περιπτώσεις δανειοδοτήσεως για κτιριακές εγκαταστάσεις, καθώς και για αγορά μηχανολογικού εξοπλισμού, το επιτόκιο χορηγήσεως είναι 14% για κάθε χρόνο.

Το ποσοστό αυτό επιβαρύνεται με 0,5% προμήθεια της μεσολαβούσας τράπεζας και 0,5% υπέρ του ελληνικού Δημοσίου, για την παρεχόμενη από αυτό εγγύηση.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΑΝΕΙΩΝ

Οι μονάδες που δικαιούνται βιοτεχνικά δάνεια μπορούν να χρηματοδοτηθούν με τις πιο κάτω περιπτώσεις:

κτιριακές εγκαταστάσεις

Τα δάνεια αυτά χορηγούνται σε βιοτεχνικές επιχειρήσεις για την:

- ανέγερση σε ιδιότητα οικοπέδο νέων κτιρίων.
- αγορά ετοίμου εργαστηρίου

Δάνεια αγοράς εγκατάστασης ή μετεγκατάστασης μηχανημάτων και εργαλείων.

Τα δάνεια αυτά χορηγούνται για την αγορά τοις μετρητοίς καινούργιων μηχανημάτων και εργαλείων, τα οποία κρίνονται αναγκαία για την παραγωγική διαδικασία των βιοτεχνικών επιχειρήσεων και ανάλογα με την παραγωγική τους δυναμικότητα.

Σημειώνεται ότι καλύπτονται και οι δαπάνες μεταφοράς και εγκατάστασης των μηχανημάτων αυτών.

Δάνεια για κεφάλαιο κίνησης.

Τα δάνεια αυτά χορηγούνται σε βιοτέχνες που από το είδος της δραστηριότητάς τους, τον κύκλο εργασιών τους και τη διάρθρωση των περιουσιακών τους στοιχείων έχουν αποδεδειγμένα ανάγκη σε κεφάλαιο κίνησης μονιμότερου χαρακτήρα, για το σκοπό δημιουργίας εύλογων αποθεμάτων σε πρώτες ύλες και αναλώσιμα προϊόντα. Σε κάθε όμως περίπτωση, ευνόητο είναι ότι δεν επιτρέπεται υπεραποθεματοποίηση.

Κεφάλαιο κίνησης μικρότερου χαρακτήρα.

Το ύψος των δανείων για κεφάλαιο κίνησης μπορεί να φτάσει μέχρι το 40% του κύκλου εργασιών που πραγματοποίησε η επιχείρηση κατά το τελευταίο φορολογιακό έτος ή κατά το τελευταίο δωδεκάμηνο.

ΕΓΓΥΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Το ελληνικό Δημόσιο για να διευκολύνει τη δανειοδότηση των ΜΜΕ που δεν μπορούν να πετύχουν τραπεζικές πιστώσεις, εξαιτίας βασικά αδυναμίας τους να εξασφαλίσουν τις απαιτούμενες από τράπεζες εμπράγματα ή άλλης μορφής ασφάλειες, έχει καθιερώσει το θεσμό της εγγύησης του Δημοσίου για δάνεια που χορηγούν οι τρέπεζες από τα

■ ειδικά κεφάλαια ■ για τη βιοτεχνία.

Οι εγγυήσεις του ελληνικού Δημοσίου για την κάλυψη χρηματοδοτήσεων είναι οι εξής:

- * 100% εγγύηση για δάνεια μέχρι 3.000.000 δρχ.
- * 80% εγγύηση για δάνεια από 3.000.000 μέχρι 6.000.000 δρχ.
- * 60% εγγύηση για δάνεια μεγαλύτερα των 6.000.000 δρχ.

Στις περιπτώσεις χορηγήσεως δανείων για την ανέγερση κτιριακών εγκαταστάσεων, στην αγορά έτοιμου εργαστηριακού χώρου και μηχανημάτων, προϋπόθεση για την παροχή της εγγύησης του ελληνικού Δημοσίου είναι ανεξάρτητα από το ύψος του δανείου, ή λήψη εμπράγματης ασφάλειας επί του δανειοδοτηθέντος κτιρίου και των άλλων παγίων εγκαταστάσεων.

ΚΙΝΗΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΩΝ

Με το νόμο 1892/90 που συμπληρώνει και τροποποιεί σε πολλά σημεία τον ν. 1262/82, γίνεται προσπάθεια βελτίωσης και εκσυγχρονισμού του συστήματος παροχής κινήτρων που ίσχυε. Η προσπάθεια αυτή σκοπό έχει την άρση των ατελειών που υπήρχαν και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.

Τα κυριότερα σημεία του νόμου 1892/90 είναι τα εξής:

Επιχορήγηση αγοράς αδρανών κτιρίων

Επιχορήγηση της αγοράς και εγκατάστασης συστημάτων πληροφορικής και τηλε-πληροφορικής και όχι για το καθεστώς των φορολογικών κινήτρων. Έτσι:

Ενθάρρυνση της μετεγκατάστασης παραγωγικών μονάδων από μια περιοχή που είναι αναπτυγμένη σε μια λιγότερο αναπτυγμένη ή και μέσα στην ίδια περιοχή, αλλά σε βιομηχανική ή βιοτεχνική ζώνη.

Καθορίζεται ελάχιστο ύψος παραγωγικής επένδυσης προκειμένου αυτή να υπαχθεί στο νέο νόμο, αυτό όμως όσον αφορά το καθεστώς των επιχορηγήσεων και των επιδοτήσεων του επιτοκίου.

Αυξάνεται το ποσοστό συμμετοχής του επενδυτή στο σύνολο της επένδυσης. Έτσι, τα ποσοστά συμμετοχής με το νόμο 1892/90 σε σύγκριση με τον προηγούμενο νόμο 1262/82 αυξάνονται.

ΙΔΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗΝ ΕΠΕΝΔΥΣΗ

Με το Ν. 1262/82 Με το Ν. 1892/90

ΠΕΡΙΟΧΗ	Α:	30%	40%
	Β:	35%	40%
	Γ:	25%	35%
	Δ:	15%	25%
	ΘΡΑΚΗ	-	15%

(Σχ. 1)

Έτσι με το νέο νόμο σημειώνονται τα ποσοστά επιχορηγήσεων και καθορίζονται ενιαία ποσοστά για κάθε περιοχή και όχι κυμαινόμενα όπως ίσχυε μέχρι σήμερα. Έτσι:

ΠΟΣΟΣΤΑ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ

Με το Ν. 1262/82 Με το νέο Ν. 1892/90

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΛΟΙΠΕΣ ΕΠΙΧ.

ΠΕΡΙΟΧΗ Α:		-	-	-
Β:	10	- 25%	10%	15%
Γ:	15	- 40%	15%	25%
Δ:	20	- 50%	25%	35%
ΘΡΑΚΗ:	45	- 60%	35%	45%

(Σχ. 2)

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΙΝΗΤΡΩΝ

Βιομηχανικές, Βιοτεχνικές και Μεταλλευτικές Επιχειρήσεις

ΠΕΡΙΟΧΗ Α

Ο νομός Αττικής εκτός από τις επαρχίες Τροιζηνίας, Κυθήρων και Λαυρεωτικής (τα όρια της ζώνης Λαυρεωτικής καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, ΠΕΧΩΔΕ και Εσωτερικών), το τμήμα του νομού Κορινθίας που συνορεύει με το νομό Αττικής και μέχρι τον ισθμό Κορινθίας, ο νομός Θεσσαλονίκης εκτός από τα τμήματα δυτικά του ποταμού Αξιού και της επαρχίας Λαγκαδά.

ΠΕΡΙΟΧΗ Β

Οι νομοί Βοιωτίας, Μαγνησίας, Λάρισας, Κορινθίας (εκτός από το προαναφερθέν τμήμα), Αχαΐας, πλην της επαρχίας Καλαβρύτων, Ηρακλείου, η περιοχή της πόλης της Ρόδου που

καθορίζεται από ακτίνα 15 χλμ. από το Νομαρχιακό κατάστημα της πόλης, οι επαρχίες Λαυρεωτικής και Τροιζηνίας, το τμήμα του νομού Θεσσαλονίκης δυτικά του ποταμού Αξιού, η επαρχία Λαγναδά και η πόλη της Χαλκίδας.

ΠΕΡΙΟΧΗ Γ

Οι νομοί Ημαθίας, Φωκίδας, Καβάλας, Τριπόρων, καρδίτσας, Ευρυτανίας, Αιτωλοακαρνανίας, Ευβοίας (πλην Χαλκίδας), Αρτας, Γρεβενών, προβέζης, Θεσπρωτίας, Ιωαννίνων, Καστοριάς, Πέλλας, Χαλκιδικής, Κιλκίς, Σερρών, Δράμας, Ηλείας, Χανίων, Κέρκυρας, Φθιώτιδας, Πιερίας, Αργολίδας, Αρκαδίας, Λακωνίας, Λευιάδας, κεφαλληνίας, Ζακύνθου, Φλώρινας, Ρεθύμνης, Λασιθίου, Κυκλάδων και η επαρχία Κυθήρων και Καλαβρύτων. Επίσης οι υπόλοιπες περιοχές της χώρας που δεν εμπίπτουν στις άλλες ζώνες εντός των ακριτικών περιοχών των διαφόρων νομών (πλην της νήσου Κερκύρας) σε απόσταση 20 χλμ. από τα σύνορα, καθώς και των Δήμων και Κοινοτήτων των οποίων τα διοικητικά όρια τέμνονται από τη ζώνη των 20 χλμ.

ΠΕΡΙΟΧΗ Δ

Οι νομοί Λέσβου, Χίου, Σάμου, Μεσσηνίας, Εάνθης, Ροδόπης, Εβρου, Δωδεκανήσου (πλην της πόλης της Ρόδου που καθορίζεται από ακτίνα 15 χλμ. από το Νομαρχιακό κατάστημα της πόλης), οι ακριτικές περιοχές των διαφόρων νομών (πλην της Κέρκυρας) σε απόσταση 20 χλμ. από τα σύνορα, καθώς και οι Δήμοι και οι Κοινότητες των οποίων τα διοικητικά όρια τέμνονται από τα όρια των 20 χλμ.

Τουριστικές, Ξενοδοχειακές Επιχειρήσεις και Μονάδες Εικμετάλλευσης Ιαματικών πηγών και κατασκηνωτικών Κέντρων (Campings)

ΠΕΡΙΟΧΗ Α

Ο νομός Αττικής (εκτός από την επαρχία Τροιζηνίας, τα νησιά Αίγινα, Σπέτσες, Υδρα και την επαρχία Κυθήρων) και ο νομός Θεσσαλονίκης.

ΠΕΡΙΟΧΗ Β

Τα νησιά Κέρκυρα (εκτός από την περιοχή Λευκίμης από το γεφύρι μεσογής μέχρι Κάβο, καθόλο το τμήμα του νησιού), Μύκονος, Σκιάθος, Αίγινα, Σπέτσες, Υδρα, η επαρχία Τροιζηνίας, οι επαρχίες Τεμένους και Πεδιάδας του νομού Ηρακλείου, η επαρχία Μιραμπέλλου του νομού Λασιθίου, η περιοχή της πόλης της Ρόδου σε βάθος 10 χλμ. από το Νομαρχιακό κατάστημα της πόλης και η πόλη της Χαλκίδας του νομού Ευβοίας.

ΠΕΡΙΟΧΗ Γ

Οι νομοί Βοιωτίας, Ρεθύμνης, Φωκίδας, Λασιθίου, Αρτας, Τρικάλων, Ευρυτανίας, Κοζάνης, Ημαθίας, Ηλείας, Γρεβενών, Λακωνίας, Πρεβέζης, Αιτωλοακαρνανίας, Μαγνησίας (εκτός από τη Σκιάθο), Λάρισας, Εύβοιας (εκτός από την πόλη της Χαλκίδας), Φθιώτιδας, Κορινθίας, Αργολίδας, Αχαΐας, Πιερίας, Χαλκιδικής, Καβάλας, Αρκαδίας, Καρδίτσας, το υπόλοιπο του νομού Κερκύρας, οι νομοί Λευκάδας,

Κεφαλληνίας, Ζακύνθου, οι Κυκλάδες (πλην Μυκόνου), το υπόλοιπο της Κρήτης και η επαρχία Κυθήρων.

ΠΕΡΙΟΧΗ Δ

Οι νομοί Θεσπρωτίας, Ιωαννίνων, Καστοριάς, Φλώρινας, Πέλλας, Κιλκίς, Δράμας, Ξάνθης, Ροδόπης, Έβρου, Μεσσηνίας, Σερρών, Λέσβου, Χίου, Σάμου, Δωδεκανήσου (εκτός από την πόλη της Ρόδου σε βάθος 10 χλμ. από το Νομαρχιακό κατάστημα της πόλης).

Πρόσθετη επιχορήγηση 5% για επενδύσεις συγχωνευόμενων επιχειρήσεων με τη μορφή Α.Ε. ή Ε.Π.Ε..

Αυξάνεται κατά 20 ποσοστιαίες μονάδες το ποσοστό αφορολόγητης έκπτωσης πάνω στην αξία της επένδυσης σε σχέση με αυτά που ισχύουν μέχρι τώρα.

Επίσης αυξάνεται το αφορολόγητο αποθεματικό που δημιουργούν οι επιχειρήσεις για να χρηματοδοτήσουν παραγωγικές επενδύσεις από 25% σε 30% για την περιοχή Α και 40% για τις υπόλοιπες περιοχές.

Παράλληλα για τις επιχειρήσεις που θα πραγματοποιήσουν επενδύσεις εξαιρετικά προηγμένης τεχνολογίας το ποσοστό ήταν 35% και γίνεται τώρα 40% για την περιοχή Α και 50% για τις υπόλοιπες περιοχές.

Τα κριτήρια αξιολόγησης μιας επένδυσης σύμφωνα με το νόμο 1892/90 είναι τα ακόλουθα:

-Τα χαρακτηριστικά του φορέα της επένδυσης και ειδικότερα η εμπειρία του, το, μέγεθος και τα αποτελέσματα των

δραστηριοτήτων του στο παρελθόν, η φερεγγυότητα και η οικονομική του επιφάνεια ως προς την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων για την κάλυψη των συνολικών χρηματοδοτικών αναγκών του επενδυτικού σχεδίου (κάλυψη της ίδιας συμμετοχής στην επένδυση και του αναγκαίου κεφαλαίου κίνησης).

-Οι προοπτικές κερδοφόρας δραστηριότητας της επιχείρησης που θα δημιουργηθεί, λαμβάνοντας υπόψη και το βαθμό κορεσμού, του κλάδου στον οποίον εντάσσεται.

-Η οργάνωση της επιχείρησης, που πραγματοποιεί την επένδυση, δηλαδή την οργάνωση (management) του φορέα της επένδυσης.

- Η εκτίμηση της κατάστασης του κλάδου στον οποίο πραγματοποιείται η επένδυση και οι προοπτικές του για περαιτέρω ανάπτυξη.

-Η εκτίμηση της συμβολής του συγκεκριμένου κλάδου στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

-Η εκτίμηση της τεχνολογίας και της παραγωγικότητας της επένδυσης σε σχέση με αντίστοιχες μονάδες που ήδη δραστηριοποιούνται στο συγκεκριμένο κλάδο, όπως επίσης και το επίπεδο οργάνωσής της.

-Το ύψος της ίδιας συμμετοχής στη χρηματοδότηση της επένδυσης.

-Οι προοπτικές ανταγωνιστικών πωλήσεων σε τοπικό και εθνικό επίπεδο καθώς και οι προοπτικές εξαγωγικής δραστηριοποίησης.

-Η δυνατότητα αξιοποίησης τοπικών πρώτων υλών.

-Η συμβολή του επενδυτικού σχεδίου στην απασχόληση, στην εξοικονόμηση ενέργειας, τη μείωση της ρύπανσης του περιβάλλοντος, και την ποιότητα της ζωής.

- Η τυχόν εξασφάλιση διεθνών εμπορικών ή τεχνικών συνεργασιών (π.χ. μεταφορά τεχνογνωσίας).

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ Μ.Μ.Ε. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα χρηματοδοτικά όργανα της ΕΟΚ είναι θεσμοποιημένα από την Ευρωπαϊκή Συνθήκη της Ρώμης. Τόσο η Τράπεζα, ο κύριος φορέας των δανειοληπτικών μηχανισμών της Κοινότητας, όσο το Γεωργικό Ταμείο, το Κοινωνικό Ταμείο και το Περιφερειακό Ταμείο. Το τελευταίο δεν έχει προβλεφθεί από τη Συνθήκη της Ρώμης αλλά οι ανάγκες της πρώτης διευρύνσεως προς βορρά της Κοινότητας γύρω στα χρόνια του 1973, επέβαλαν τη δημιουργία του, κάτω από την οπτική γωνία η οποία έλεγε ότι με τις διευρύνσεις της Κοινότητας που άρχισαν από το βορρά, δηλαδή με τη περιφερειοποίηση της Κοινότητας, αυξάνονται και οι περιφερειακές ανισότητες τόσο στο Κοινωνικό όσο και στον οικονομικό τομέα, με αποτέλεσμα η περιφερειακή πολιτική να καθίσταται ένα αναγκαίο όργανο οικονομικής πολιτικής.

Ωστόσο πρέπει να μη διαφεύγει της προσοχής μας ότι η Κοινότητα πιστεύει ότι οι δυνάμεις της αγοράς είναι εκείνες που παραμένουν αναμφισβήτητα η κινητήρια δύναμη της οικονομικής ανάπτυξης και της οικονομικής πολιτικής της Κοινότητας.

Ωστόσο θα πρέπει επίσης να έχουμε υπόψη μας ότι η χωροταξικά ισόρροπη κατανομή των οικονομικών δραστηριοτήτων είναι αδύνατον να επιτευχθεί από μόνη της σε μια κοινότητα σήμερα των 12 κρατών-μελών, η οποία έχει μια πολλή μεγάλη ανομοιογένεια στις οικονομικές δομές, στο επίπεδο παραγωγικότητας, στο επίπεδο εφαρμογής της τεχνολογίας από κλάδο σε κλάδο και από περιοχή σε περιοχή.

Θα ήταν λάθος να πιστέψουμε ότι η Κοινότητα με τους

χρηματοδοτικούς της μηχανισμούς κυρίως στο επίπεδο των επιχορηγήσεων, αποβλέπει σε μια διαιώνιση των επιχορηγήσεων στον Κοινοτικό χώρο. Δεν είναι αυτός ο στόχος των επιχορηγήσεων της Κοινότητας, αλλά είναι η διόρθωση των ανισοτήτων, η ενθάρρυνση κυρίως εκείνων των επιχειρηματικών και προπάντων επενδυτικών πρωτοβουλιών, που θα συνεισφέρουν και θα αποτελέσουν μοχλό για μια σύγκλιση στις διάφορες οικονομίες.

Το να θεωρεί κανείς τις επιχορηγήσεις σαν μόνιμη κατάσταση και λέγοντας μόνιμη κατάσταση εννοούμε σε μια μακροπρόθεσμη πολιτική τουλάχιστον έτσι όπως βλέπει σήμερα η Κοινότητα το μέλλον της, είναι μια παρακινδυνευμένη τοποθέτηση. Εκείνο που πρέπει να δούμε σήμερα είναι ότι η διαρθρωτική πολιτική της Κοινότητας είναι πολύ σοβαρός τομέας, σοβαρός παράγοντας, ωστόσο χρειάζεται πολύ επιλεγμένη εφαρμογή.

1. λόγω στενότητας πόρων.

2. λόγω του ότι δεν μπορεί το ανταγωνιστικό κλίμα που θέλουμε να δημιουργήσουμε στην Κοινότητα του αύριο να στηρίζεται στις επιχορηγήσεις.

Ο μηχανισμός της αγοράς όπως δημιουργείται σήμερα στην Κοινότητα έχει ορισμένες αρνητικές επιπτώσεις. Αυτό έχει φανεί τόσο από τις συνεχείς διευρύνσεις της Κοινότητας, σε περιοχές που απέχουν των κέντρων.

Κυρίως εκείνες οι περιοχές λοιπόν που βρίσκονται μακριά από κέντρα του καταναλωτισμού, μακριά από τα κέντρα που υπάρχει άφθονη προσφορά τόσο υλικής υποδομής όσο και τεχνογνωσίας. Αυτές λοιπόν στο μηχανισμό της αγοράς όπως αναπτύσσεται μέσα από την Κοινότητα αντιμετωπίζουν και τα μεγαλύτερα προβλήματα.

Ετσι λοιπόν σήμερα τα χρηματοδοτικά όργανα της Κοινό-

τητας καλούνται να λύσουν το πρόβλημα που λέγεται όχι πια βορράς-νότος τόσο πολύ, όσο κέντρο-περιφέρεια. Γιατί εκεί θα είναι ο βασικός παράγων ο οποίος θα παίζει σοβαρό ρόλο όσον αφορά την Ενιαία Αγορά.

Δύο είναι οι βασικές κατηγορίες των παρεμβάσεων της Κοινότητας. Η μια υπό μορφή δανείων, η άλλη υπό μορφή επιχορηγήσεων.

Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ (Ε.Τ.Ε.)

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (Ε.Τ.Ε.) που δημιουργήθηκε το 1958 με βάση το Άρθρο 129 της Συνθήκης της Ρώμης, αποτελεί το κύριο δανειοδοτικό όργανο της Κοινότητας, τα οποία και συνεισφέρουν στα κεφάλαιά της. Το μεγαλύτερο μέρος των πόρων της Τράπεζας προέρχεται από δανεισμό, κυρίως μέσω δημοσίων εκδόσεων ή ιδιωτικών τοποθετήσεων στις κοινοτικές και διεθνείς αγορές, όπου η Ε.Τ.Ε. έχει πρώτης τάξεως πιστοληπτική ικανότητα.

Λειτουργώντας σε μη κερδοσκοπική βάση, η Τράπεζα δανειοδοτεί στη συνέχεια επιχειρήσεις, δημοσίους φορείς, ή χρηματοπιστωτικά ~~ε~~ ιδρύματα, για επενδύσεις σε κεφαλαιουχικό εξοπλισμό που πληρούν ορισμένες οικονομικές προτεραιότητες της Κοινότητας και με επιτόκια που δεν διαφέρουν πολύ από το κόστος των κεφαλαίων της.

Η Ε.Τ.Ε. μπορεί να χορηγήσει δάνεια με σταθερά ή μεταβλητά επιτόκια ή να εγγυηθεί για δάνεια που έγιναν από άλλους οργανισμούς για την κάλυψη του κόστους των έργων.

Τα κεφάλαια της Ε.Τ.Ε. συμβάλλουν στην ισόρροπη ανάπτυξη της Κοινότητας παρέχοντας χρηματοδότηση για επενδύσεις, οι οποίες,

α) ενισχύουν την ανάπτυξη λιγότερο αναπτυγμένων περιοχών. Από την ίδρυση της τράπεζας περισσότερο από το 50% των δανείων της αφορούσαν τέτοιες περιοχές. Η χρηματοδότηση γίνεται κυρίως για επενδύσεις σε βιομηχανίες (τόσο μεγάλες όσο και μικρές) και για όλους τους κύριους κλάδους έργων υποδομής (ύδατα, αποχέτευση, άρδευση, μεταφορές, τηλεπικοινωνίες, βελτίωση των δικτύων παροχών φυσικού αερίου και ρεύματος κλπ.).

β) Συμβάλλουν στον εκσυγχρονισμό ή στη μετατροπή βιομηχανικών μονάδων ή στη δημιουργία δυνατοτήτων αντιμετώπισης διαρθρωτικών προβλημάτων που επηρεάζουν ορισμένους τομείς. Οι στόχοι της χρηματοδότησης είναι:

- η ενθάρρυνση της ανάπτυξης τομέων με υψηλό βαθμό καινοτομίας ή η χρησιμοποίηση υψηλής τεχνολογίας.

-η υποβοήθηση της ανταγωνιστικότητας του κοινοτικού βιομηχανικού τομέα σε διεθνές επίπεδο.

-η δημιουργία κοινοπραξιών ή τεχνικών και οικονομικών συνεργασιών μεταξύ εταιρειών σε διαφορετικά κράτη-μέλη ή προγράμματα που βοηθούν την επίτευξη ορισμένων κοινοτικών στόχων, όπως για παράδειγμα στον ενεργειακό τομέα, στην καταπολέμηση της μόλυνσης του περιβάλλοντος, και συνεπώς τη βελτίωσή του.

ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΑ ΔΑΝΕΙΑ

Τα μεμονωμένα δάνεια καλύπτουν μέχρι 50% του κόστους της επένδυσης. Σε απόλυτους αριθμούς δεν υπάρχει ανώτατο

όριο. Από την άλλη πλευρά, ενώ δεν υπήρχε κατώτατο όριο η Ε.Τ.Ε. προτιμάει (για πρακτικούς κυρίως λόγους) να μη χορηγεί δάνεια μικρότερα των 2 εκατομμυρίων ECU.

Στα παραπάνω δάνεια περιλαμβάνονται και αυτά που καλύπτουν μεγαλύτερα βιομηχανικά έργα (τη μεταποίηση, την επεξεργασία γεωργικών προϊόντων, στα μεταλλεία και στα ορυχεία), τουριστικά έργα, υπηρεσίες που σχετίζονται με τη βιομηχανία και τον τουρισμό, την αξιοποίηση φυσικού αερίου και του πετρελαίου, μεγάλα έργα υποδομής κλπ.

Διαδικασίες χορήγησης

Η χορήγηση των μεμονωμένων δανείων αποτελεί αντικείμενο άμεσων διαπραγματεύσεων μεταξύ της Ε.Τ.Ε. και επενδυτών/φορέων.

Όροι του δανείου

Διάρκεια των δανείων για βιομηχανικές επενδύσεις 5 έως 12 χρόνια. Για έργα υποδομής γενικά και έργα στον τομέα της ενέργειας μέχρι 15 χρόνια.

Εξασφαλίσεις

Απαιτείται επαρκής εξασφάλιση. Η τελευταία μπορεί να είναι εγγύηση του Δημοσίου ή Τράπεζας, χρηματοπιστωτικού ιδρύματος ή μητρώιας εταιρείας με πιστοληπτική ικανότητα πρώτης τάξεως.

Επιτόκιο/Νόμισμα

Γενικά τα επιτόκια είναι σταθερά αλλά μπορούν επίσης να καθοριστούν και μεταβλητά επιτόκια. Δεδομένου ότι η Ε.Τ.Ε. λειτουργεί σε μη κερδοσκοπική βάση, τα επιτόκια

δανειοδότησης αντανακλούν το κόστος δανεισμού των νομισμάτων που θα εκταμιευτούν. Τα επιτόκια δεν μεταβάλλονται ανάλογα με τον τρόπο πραγματοποίησης του έργου.

Η αποπληρωμή γίνεται συνήθως με ίσες εξαμηνιαίες ή ετήσιες καταβολές κεφαλαίου και τόκων στα ίδια νομίσματα που εκταμιεύτηκε το αρχικό δάνειο και με τις ίδιες αναλογίες. Υπάρχει και μια περίοδος χάριτος για την αποπληρωμή του κεφαλαίου, που εξαρτάται από το χρόνο ολοκλήρωσης του έργου.

Τα δάνεια μπορούν να εκταμιευτούν σε διάφορα νομίσματα ή σε ένα μόνο νόμισμα ανάλογα με τις προτιμήσεις του δανειολήπτη και τα διαθέσιμα της Ε.Τ.Ε.

Παράδειγμα έργων που ενισχύθηκαν

Ελλάδα (1986): Δάνειο 3 δις δραχμών προς το ελληνικό Δημόσιο για βελτίωση των κυρίων περιφερειακών οδικών αρτηριών στα νησιά Κρήτη, Εύβοια και Ρόδο.

ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ

Η δανειοδότηση μέσω των συνολικών δανείων αφορά την χρηματοδότηση επενδύσεων, το συνολικό κόστος των οποίων δεν υπερβαίνει τα 20 εκατομμύρια ECU, ενώ τα δευτερεύοντα δάνεια μπορούν να καλύψουν το 50% του παραπάνω κόστους, δηλ. μέχρι 10 εκατομμύρια ECU κατά μέγιστο όριο. Το ελάχιστο ποσό ενός δευτερεύοντος δανείου είναι 20.000 ECU.

Τα συνολικά δάνεια καλύπτουν:

α) προγράμματα στη βιομηχανία, στο γεωργοβιομηχανικό τομέα, στο γεωργικό τομέα, στην αλιεία και στον τουρισμό,

στην ανέγερση ξενοδοχείων καθώς και υπηρεσίες που σχετίζονται με τον παραγωγικό τομέα.

β) βιομηχανικά προγράμματα που περιλαμβάνουν τη χρήση προηγμένης τεχνολογίας είτε στο επίπεδο της παραγωγικής διαδικασίας είτε στο επίπεδο του προϊόντος.

γ) προγράμματα εξοικονόμησης ενέργειας, στα οποία περιλαμβάνεται η εγκατάσταση εξοπλισμού που προωθεί την πιο ορθολογική χρήση της ενέργειας στη βιομηχανία.

δ) βιομηχανικές επενδύσεις με στόχο τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης.

Όσον αφορά την κατηγορία δανείων (α) η ΕΤΕ δίνει προτεραιότητα σε επιχειρήσεις με καθαρά πάγια που δεν υπερβαίνουν το ποσό των 75 εκατομμυρίων ECU και συνήθως με λιγότερους από 500 απασχολούμενους. Το μέγεθος των επιχειρήσεων δεν αποτελεί περιοριστικό παράγοντα για τα έργα των κατηγοριών (β), (γ) και (δ).

Διαδικασίες χορήγησης

Σηνήθης διάκρεια 8 και 12 χρόνια γενικά με 2 χρόνια περίοδο χάριτος για την αποπληρωμή του κεφαλαίου.

Όροι δανείων

Η ΕΤΕ συνάπτει συμφωνία με ένα χρηματοπιστωτικό οργανισμό για την παροχή ενός σταθερού πιστωτικού ορίου, με σκοπό την επακόλουθη χρηματοδότηση επενδύσεων μικρότερου ύψους που ικανοποιούν τα χρηματοδοτικά κριτήρια της τράπεζας. Οι αιτήσεις για τα δευτερεύοντα δάνεια στα

πλαίσια του συνολικού υποβάλλονται απαυθείας στο μεσολαβούντα οργανισμό, ο οποίος αναλαμβάνει την επιλογή των έργων και στη συνέχεια υποβάλλει τις δανειοδοτικές του προτάσεις στην ΕΤΕ για τελική έγκριση.

Εξασφαλίσεις

Οι εξασφαλίσεις των δευτερευόντων δανείων ρυθμίζονται μεταξύ του δικαιούχου του δανείου και των μεσολαβούντων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Επιτόκιο/Νόμισμα

Τα επιτόκια των δευτερευόντων δανείων βασίζονται στα επιτόκια που επικρατούν στις χρηματοπιστωτικές αγορές και λαμβάνονται σταθερά στο ύψος που ισχύει κατά το χρόνο της εκταμίευσης για όλη τη διάρκεια του δανείου.

Τα νομίσματα στα οποία χορηγούνται τα δάνεια συμφωνούνται με το μεσολαβούν χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, γενικά όμως δίνονται στο εγχώριο νόμισμα του τελικού δικαιούχου.

Παράδειγμα έργων που ενισχύθηκαν

Ελλάδα: Δάνειο ισοδύναμου ποσού 610 εκατομμυρίων δραχμών στην Εθνική Τράπεζα Επενδύσεων Βιομηχανικής Αναπτύξεως (ΕΤΕΒΑ) για τη χρηματοδότηση επενδύσεων μικρού και μεσαίου ύψους, κυρίως για τη συνδιασμένη παραγωγή θερμότητας και ενέργειας, την ανάκτηση θερμότητας και ηλεκτρικής ενέργειας καθώς και την ανάκτηση θερμικών απωλειών.

ΔΑΝΕΙΑ ΕΚΑΧ

Τα δάνεια μετατροπής που χορηγούνται από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ανθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) θα συγκεντρωθούν στο

εξής στις περιοχές που αντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες στον τομέα της απασχόλησης ώστε να διευκολυνθεί η επανεκπαίδευση των πρώην εργαζομένων σε επιχειρήσεις των περιοχών αυτών.

ΤΟ ΝΕΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΜΕΣΟ (Ν.Κ.Μ.)

Περιγραφή και κύριοι στόχοι

Το Νέο Κοινοτικό Μέσο δημιουργήθηκε τον Οκτώβριο του 1978 όταν το Συμβούλιο των Υπουργών εξουσιοδότησε την επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων να συνάψει δάνειο 1000 εκατομμυρίων ECU περίπου εξ ονόματος της ΕΟΚ και στη συνέχεια έδωσε εντολή στην ΕΤΕ να προχωρήσει σε δανεισμό των κεφαλαίων αυτών για λογαριασμό και με ανάληψη του κινδύνου από την Κοινότητα. Ο αντικειμενικός σκοπός των παραπάνω ήταν η αύξηση της συνδυασμένης πιστοληπτικής ικανότητας της Κοινότητας και η δημιουργία μιας ακόμα πηγής χρηματοδότησης επενδυτικών προγραμμάτων για την προώθηση οικονομικών στόχων, στους οποίους η Κοινότητα αποδίδει ιδιαίτερη σημασία. Οι αντικειμενικοί στόχοι καθορίζονται από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Δραστηριότητες που ενισχύονται και χρηματοδότηση

NKM I: Το πρώτο μέρος του ΝΚΜ I ενεργοποιήθηκε τον Μάιο του 1979 με προϋπολογισμό 500 εκατομμυρίων ECU περίπου. Σκοπός του ήταν η χρηματοδότηση έργων υποδομής, που υποβοηθούσαν την περιφερειακή ανάπτυξη, καθώς και προγραμμάτων του ενεργειακού τομέα που στήριζαν την προσπάθεια της Κοινότητας για μείωση της εξάρτησής της από τις εισαγωγές πετρελαίου. Τον Ιούλιο του 1980 το Συμβούλιο ενεργοποίησε το δεύτερο μέρος του δανείου (500 εκατομμου-

ρίων ECU περίπου) καθορίζοντας ότι ποσό 400 εκατομμυρίων ECU θα κατευθυνόταν όπως και το πρώτο μέρος, για επενδύσεις στον ενεργειακό τομέα και για έργα υποδομής. Τα υπόλοιπα 100 εκατομμύρια ECU διατέθηκαν το Νοέμβριο του 1980 ως προκαταβολή για την κατασκευή βιομηχανικών συγκροτημάτων (Ιρλανδία) καθώς και για οικιστικά προγράμματα που αποτελούσαν τμήμα της απαραίτητης υποδομής για τη βιομηχανική ανάπτυξη.

NKM II: Η εξουσιοδότηση του Συμβουλίου (Απρίλιος 1982) για τη δεύτερη δέσμη του NKM (NKM II) επαναβεβαίωσε τη σημασία που είχε ο προσανατολισμός της χρηματοδότησης αυτής σε έργα υποδομής για περιφερειακή ανάπτυξη και στην παραγωγή ενέργειας. Ταυτόχρονα όμως καθορίστηκε ότι από τη χρηματοδότηση του NKM θα μπορούσαν να επωφεληθούν και επενδυτικά προγράμματα μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

NKM III: Η τρίτη εξουσιοδότηση του Συμβουλίου δόθηκε τον Απρίλιο του 1983 και αφορούσε μένα συνολικό ποσό ύψους 3000 εκατομμυρίων ECU περίπου, το πρώτο μέρος του οποίου ύψους 15000 εκατομμυρίων ECU ενεργοποιήθηκε τον Ιούνιο του ίδιου έτους.

Όπως και πριν η προτεραιότητα δόθηκε σε επενδύσεις που εξυπηρετούσαν κοινοτικούς στόχους στον ενεργειακό τομέα (τόσο όσον αφορά την παραγωγή όσο και την ορθολογικότερη χρήση), στα έργα υποδομής για την περιφερειακή ανάπτυξη και σε παραγωγικές επενδύσεις μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) με ιδιαίτερη έμφαση σε προγράμματα ειδικά σχεδιασμένα για να υποβοηθήσουν την εξάπλωση των καινοτομιών και των νέων τεχνολογιών.

Ενα δεύτερο τμήμα ύψους 14000 εκατομμυρίων ECU τέθηκε

σε ισχύ τον Ιούλιο του 1984 και κάλυψε τους ίδιους επενδυτικούς στόχους όπως και πριν με τη διαφορά ότι η μεγαλύτερη σημασία δόθηκε στην υποστήριξη βιομηχανικών επενδύσεων από ΜΜΕ.

ΝΚΜ IV: Στις 17 Νοεμβρίου 1986 επιτεύχθηκε συμφωνία για το ΝΚΜ III με βάση την οποία η επιτροπή εξουσιοδοτήθηκε να συνάψει δάνεια μέχρι του ποσού των 750 εκατομμυρίων ECU, που θα δεσμεύονταν σε επενδυτικά προγράμματα μικρομεσαίων επιχειρήσεων και άλλους παραγωγικούς σκοπούς, όπως η εφαρμογή τεχνολογιών, η Ξορθολογική χρήση ενέργειας κλπ. Προτεραιότητα θα δοθεί σε επενδυτικά έργα πολύ μικρών επιχειρήσεων.

Η ΕΤΕ προσκλήθηκε και συμφώνησε να παράσχει ένα πρόσθετο ποσό 750 εκατομμυρίων ECU από τους ίδιους πόρους με τον ίδιο σκοπό και με τους ίδιους όρους.

-τα παραπάνω δάνεια μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση ορισμένων κατηγοριών απλών περιουσιακών στοιχείων που συνδέονται άμεσα με τα χρηματοδοτούμενα έργα, όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, οι άδειες παραγωγής ορισμένων προϊόντων (LICENCE), η τεχνογνωσία (KNOW-HOW) καθώς και οι δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης.

-τα δάνεια μπορούν επίσης να συνοδεύονται με αναστολή της αποπληρωμής κεφαλαίου και τόκων και μπορούν να κατανεμηθούν στις επιχειρήσεις με τη μορφή συνεισφορών στο κεφάλαιο.

-δεν υπάρχει γεωγραφικός περιορισμός στη χρησιμοποίηση των δανείων αυτών παρόλο ότι ορισμένα από αυτά θα χορηγηθούν για επενδύσεις που εντάσσονται στα Μεσογειακά ολοκληρωμένα Προγράμματα (ΜΟΠ).

Λειτουργία του ΝΚΜ

Τα δάνεια ΝΚΜ χορηγούνται:

-με βάση ένα ~~καλάθι~~ νομισμάτων ή σε ένα μόνο νόμισμα συμπεριλαμβανομένου π.χ. και του ECU).

-μέσω συνολικών δανείων για ΜΜΕ.

-με όρους (νομίσματα, επιτόκιο και διάρκεια) όμοιους με αυτούς που συνοδεύουν τα δάνεια από ίδιους πόρους της ΕΤΕ.

Για τα δάνεια στις ΜΜΕ, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα χορηγούν τα κεφάλαια στα αντίστοιχα εθνικά νομίσματα. Οι όροι του δανείου εξαρτώνται από τα νομίσματα στα οποία δανείζεται το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα που μεσολαβεί, τις συνθήκες που επικρατούν στις κεφαλαιαγορές, τους εθνικούς κανονισμούς, την κάλυψη του συναλλαγματικού κινδύνου, τα περιθώρια για την κάλυψη των διοικητικών δαπανών και τη διαχείριση των δανείων κλπ.

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ (Ε.Κ.Τ.)

Στόχος του Ε.Κ.Τ. είναι η αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης στην Κοινότητα με την παροχή οικονομικής βοήθειας σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και επανεκπαίδευσης, καθώς και για τη μετεγκατάσταση των εργαζομένων που διακινούνται μεταξύ δύο επαγγελμάτων ή περιοχών. Για τις ΜΜΕ που απασχολούν περισσότερα από 500 άτομα, το Ε.Κ.Τ. προβλέπει ένα συγκεκριμένο κονδύλι χρηματοδότησης.

Μια από τις προτεραιότητες του Ε.Κ.Τ. είναι η χρηματοδότηση προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης.

Στόχοι του Ταμείου είναι:

-να διευκολυνθεί η ανασυγκρότηση των περιοχών που βρίσκονται σε βιομηχανική παρακμή.

-να καταπολεμηθεί η μακροχρόνια ανεργία στις περιοχές της Κοινότητας.

-να ευνοηθεί η επαγγελματική ένταξη των νέων.

-να προωθηθεί η ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών.

*Πρόγραμμα COMETT: Το COMETT θεσπίστηκε με απόφαση του Συμβουλίου στις 24 Ιουλίου 1986 και τώρα βρίσκεται στη δεύτερη φάση του, βάσει της νέας απόφασης του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 1988. Κύριος στόχος του COMETT είναι η ενίσχυση της συνεργασίας στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης μεταξύ επιχειρήσεων και πανεπιστημίων, με σκοπό να αναπτυχθεί η κατάρτιση στις νέες τεχνολογίες και να καλυφθούν οι ανάγκες των επιχειρήσεων σε εξειδικευμένο προσωπικό. Παράλληλα το COMETT φιλοδοξεί να στηρίξει την τεχνολογική πρόκληση που τίθεται στις ευρωπαϊκές επιχει-

ρήσεις και τα πανεπιστήμια. Στο πλαίσιο του COMETT στρίζονται οι εξής τέσσερις πρωτοβουλίες:

1) Η δημιουργία ενός ευρωπαϊκού δικτύου συνεργασίας στον τομέα της εκπαίδευσης ανάμεσα στα πανεπιστήμια και τις επιχειρήσεις.

2) Οι ανταλλαγές πτυχιούχων πανεπιστημίων και προσωπικού πανεπιστημίων και επιχειρήσεων.

3) Σχέδια που ενθαρρύνουν τη συνεχή εκπαίδευση στον τομέα της τεχνολογίας.

4) Συμπληρωματικά μέτρα.

Κοινοτικός προϋπολογισμός - 200 εκ. ECU. Η Κοινότητα καλύπτει τα άμεσα και έμμεσα έξοδα κινητικότητας των δικαιούχων. Διάρκεια 1990-1994.

* Πρόγραμμα DELTA: Το πρόγραμμα DELTA έχει σκοπό να επικεντρώσει την προσπάθεια για έρευνα και ανάπτυξη, που καταβάλλουν τα ερευνητικά κέντρα της Κοινότητας, η κοινοτική βιομηχανία, οι ακαδημαϊκοί και εκδοτικοί κύκλοι, σε προηγμένα συστήματα τεχνολογίας.

Το πρόγραμμα DELTA έχει ιδιαίτερη σημασία για τις ΜΜΕ διότι θα καταστήσει περισσότερο προσιτές στο προσωπικό των ΜΜΕ την κατάρτιση και την επαγγελματική ενημέρωση χωρίς μεγάλες αρχικές δαπάνες επένδυσης, κυρίως με τη χρησιμοποίηση των εσωτερικών τους συστημάτων επικοινωνίας.

* Πρόγραμμα Eurotecnet: Το Eurotecnet, που παρουσιάζει σημαντικό ενδιαφέρον για τις ΜΜΕ, τέθηκε σε εφαρμογή στις 2 Ιουλίου του 1983 και τώρα βρίσκεται στη δεύτερη φάση του, στόχο δε έχει την ανάπτυξη της επαγγελματικής κατάρτισης στις νέες τεχνολογίες. Το πρόγραμμα αυτό χρησιμοποιεί τα εξής μέσα για να προωθήσει τους στόχους του:

α) Ευρωπαϊκό δίκτυο, το οποίο έχει δημιουργηθεί προκειμένου να ενισχυθούν οι δεσμοί μεταξύ των κρατών μελών και περιλαμβάνει 135 σχέδια επίδειξης.

β) Πρόγραμμα διακρατικής συνεργασίας που ευνοεί την ανταλλαγή πληροφοριών θετικά με τους στόχους, τις μεθόδους και τα αποτελέσματα των σχεδίων.

γ) Σειρά συντονισμένων μελετών που εξετάζουν ειδικά θέματα της επαγγελματικής κατάρτισης που έχουν σχέση με τις νέες τεχνολογίες (κατάρτιση προσωπικού στις νέες τεχνολογίες, νέες ειδικεύσεις στα προγράμματα Brite-Espirit.

δ) Μέσα διάδοσης που επιτρέπουν στους ειδικούς επαγγελματικής κατάρτισης να έχουν πρόσβαση στην Ευρωπαϊκή εμπειρία.

* Πρόγραμμα EUROFORM: Το πρόγραμμα αυτό αφορά τις νέες επαγγελματικές ειδικεύσεις, τις νέες ικανότητες και τις νέες ευκαιρίες απασχόλησης, που απαιτεί η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και οι τεχνολογικές αλλαγές. Κύριος στόχος είναι να δοθεί νέα κοινοτική διάσταση στις δράσεις

επαγγελματικής επιμόρφωσης και γενικά προώθησης της απασχόλησης, αναπτύσσοντας διεθνικές δράσεις αναφορικά με τις επαγγελματικές εξειδικεύσεις και ικανότητες που απαιτούνται και προσφέρονται στην αγορά εργασίας, λαμβανομένης υπόψη της ανάγκης προώθησης και προσέγγισης των εξειδικεύσεων μεταξύ των κρατών μελών της κοινότητας και ιδιαίτερα μεταξύ των περιφερειών καθυστερημένης ανάπτυξης.

* Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο (FEOGA): Οι χρηματοδοτικές ενισχύσεις από το Ταμείο του FEOGA παρουσιάζουν σημαντικό ενδιαφέρον για τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων μεταποιημένων γεωργικών προϊόντων. Η συμμετοχή στο τμήμα προσανατολισμού του ταμείου ιδιωτικών επιχειρήσεων, ομάδων παραγωγών, δημοσίων υπηρεσιών και συνεταιριστικών επιχειρήσεων είναι ελεύθερη, με την προϋπόθεση ότι μπορεί να αποδειχθεί η σχέση μεταξύ μεταποίησης/εμπορίας και συμφερόντων των παραγωγών.

Η επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ενισχύει τα ακόλουθα σχέδια κατά προτεραιότητα:

Εξοπλισμός και ορθολογική οργάνωση ή βελτίωση των συνθηκών αποθήκευσης.

Προετοιμασία προς εμπορία τη διατήρηση, την επεξεργασία ή μεταποίηση γεωργικών προϊόντων.

Επίδειξη τεχνικής και οικονομικής σκοπιμότητας νέων τεχνικών μεθόδων μεταποίησης σε βιομηχανικό επίπεδο (πρότυπα σχέδια). Ιδιαίτερα στον τομέα ανάπτυξης νέων προϊόντων/υποπροϊόντων.

Επενδύσεις για την εξοικονόμηση ενέργειας ή τη διοχέτευση, ανάκτηση ή ανακύκλωση των βιομηχανικών υπολειμμάτων ή αποβλήτων.

Εξοπλισμός συγκομιδής που συνδέεται με μεταποιητική δραστηριότητα.

Τα σχέδια για να έχουν πιθανότητες επιλογής, θα πρέπει :

-να αποτελούν μέρος συγκεκριμένων κρατικών προγραμμάτων, που έχουν εγκριθεί από τις Βρυξέλλες.

-να παρέχουν μακροπρόθεσμα οικονομικά οφέλη στους παραγωγούς.

-να αφορούν περιοχές που δεν υπάρχει πλεονάζουσα δυναμικότητα μεταποίησης ή εμπορίας.

-να αφορά τη μεταποίηση/εμπορία των κλασικών γεωργικών προϊόντων και να ενθαρρύνουν τη χρήση γεωργικών προϊόντων από χώρες εκτός ΕΟΚ.

* Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) : Το ΕΤΠΑ και οι αρμόδιες εθνικές αρχές συμμετέχουν από κοινού στη χρηματοδότηση μιας επιχείρησης, η οποία καθορίζεται με εθνικά κριτήρια.

Το ΕΤΠΑ χρηματοδοτεί επενδυτικά σχέδια για έργα υποδομής καθώς και σχέδια για την ανάπτυξη της βιομηχανίας, της βιοτεχνίας και των υπηρεσιών. Επίσης σύμφωνα με το άρθρο 15 του Κανονισμού, το ΕΤΠΑ χρηματοδοτεί σχέδια που έχουν σκοπό να στηρίζουν τις βιομηχανικές, βιοτεχνικές και

τουριστικές ΜΜΕ.

Τα σχέδια αυτά μπορεί να είναι η εφαρμογή νέων τεχνολογιών, η κάλυψη των λειτουργικών δαπανών των οργανισμών προώθησης τουρισμού κλπ.

* Τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (ΜΟΠ): Τα ΜΟΠ καθιερώθηκαν για μια περίοδο επτά ετών (λήγουν το 1993) με σκοπό να υποβοηθήσουν ορισμένες περιοχές της Ιταλίας, της νότιας Γαλλίας και της Ελλάδας να αντιμετωπίσουν τον έντονο ανταγωνισμό που θα γνωρίσουν τα βιομηχανικά και τα γεωργικά τους προϊόντα από την ένταξη της Ισπανίας και της Πορτογαλίας στην ΕΟΚ. Θα πρέπει και πάλι να τονισθεί ότι οι ΜΜΕ έχουν άμεση πρόσβαση στα ταμεία. Οι επιχειρηματίες όμως μπορούν να επηρεάσουν τις πολιτικές αρχές, ώστε να λάβουν υπόψη τους τη σημασία που έχουν τα ΜΟΠ στην αντιμετώπιση αναπτυξιακών προτεραιοτήτων.

Τα σχέδια, τα οποία υποβάλλονται θα πρέπει να έχουν ολοκληρωμένο χαρακτήρα (συντονισμός εθνικών και κοινοτικών πόρων).

Γεωργία: ενίσχυση κοινωνικών δομών, εκσυγχρονισμός αγροτικής υποδομής, επαγγελματική κατάρτιση κλπ.

Αλιεία: αναδιάρθρωση αλιευτικών στόλων, προώθηση πώλησης αλιευμάτων.

Βιομηχανία και υπηρεσίες: δημιουργία και επέκταση όλων των οικονομικών φορέων με ιδιαίτερη αναφορά στις ΜΜΕ μέσω αυξημένων ενισχύσεων για επενδύσεις. Βελτίωση των οργανικών δομών των επιχειρήσεων. Ενθάρρυνση των καινοτομιών και των νέων τεχνολογιών. Προώθηση του τουρισμού.

* Το Κοινωνικό Πλαίσιο Στήριξης (Ελλάδα): Το ΚΠΣ έχει στόχο την προώθηση της ανάπτυξης και της διαρθρωτικής

προσαρμογής των αναπτυξιακά καθυστερημένων περιοχών (στόχος 1). Το ΚΠΣ έχει τεράστια σημασία για την Ελλάδα, γιατί από το 1989 φαίνεται να έχει γίνει η πιο φτωχή χώρα της ΕΟΚ (δείκτης 54 για ΕΟΚ = 100).

Σύμφωνα με το πλαίσιο αυτό, υπάρχουν 5 κύριοι άξονες προτεραιότητας:

α) Βελτίωση του επιπέδου της χώρας όσον αφορά τη βασική οικονομική υποδομή.

β) Ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα και αγροτική ανάπτυξη.

γ) Αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων.

δ) Ισορροπη ανάπτυξη του τουρισμού.

ε) Αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού.

Το σημείο (γ) παρουσιάζει τη μεγαλύτερη σημασία για τις ΜΜΕ. Στόχος του είναι η υποβοήθηση της ανάπτυξης του παραγωγικού τομέα, μέσω της μείωσης του τεχνικού και οικονομικού περιβάλλοντος των βιομηχανικών επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών της ειδίκευσης των στελεχών και των εργατών, καθώς και της συγχρηματοδότησης ενός αποτελεσματικού καθεστώτος ενισχύσεων. Στο ταμείο αυτό πρέπει να τονιστεί ο πολύπλοκος χαρακτήρας των διαδικασιών και οι μεγάλες περίοδοι αναμονής που χαρακτηρίζουν το σημερινό καθεστώς των ενισχύσεων υπέρ της βιομηχανίας και του τουρισμού. Θα πρέπει πάντως να υπογραμμιστεί ότι οι επιχειρηματίες δεν έχουν άμεση

πρόσβαση στο ΚΠΣ αλλά και εδώ ισχύουν όσα και για τα ΜΟΠ.

* Πρόγραμμα TEDIS: Το πρόγραμμα TEDIS απευθύνεται προς τους επιχειρηματίες που ενδιαφέρονται να εισαγάγουν στις επιχειρήσεις τους συστήματα μεταβίβασης με ηλεκτρονικό τρόπο των δεδομένων που προορίζονται για ηλεκτρική χρήση. Η ηλεκτρονική επεξεργασία των δεδομένων θα μειώσει το διαχειριστικό κόστος των επιχειρήσεων και θα επιτρέψει στις επιχειρήσεις να εξοικονομήσουν σημαντικούς πόρους.

Κοινοτικός προϋπολογισμός: 5,3 εκατ. ECU.

Διάρκεια: 1988-1990 (η συνέχεια του προγράμματος αναμένεται με απόφαση του Συμβουλίου).

* Πρόγραμμα THERMIE: Το πρόγραμμα αυτό έχει στόχο την εξοικονόμηση ενέργειας με τη χρήση νέων τεχνολογιών. Καλύπτει τους εξής τομείς:

Ορθολογική χρήση ενέργειας με χρησιμοποίηση της ηλιακής ενέργειας, της βιομάζας, της γεωθερμίας, της αιολικής και της υδροηλεκτρικής ενέργειας.

Τις οικολογικές τεχνικές μετατροπής άνθρακα και άλλων στερεών καυσίμων, την έρευνα και εξόρυξη κοιτασμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου.

* Πρόγραμμα ESPRIT: Το πρόγραμμα ESPRIT έχει διάρκεια μέχρι το 1993 και τώρα διανύουμε τη δεύτερη φάση (Esprit II). Κύριοι στόχοι:

Η ανάπτυξη προς όφελος της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τεχνολογιών πληροφόρησης των τεχνολογιών που απαιτούνται για την αντιμετώπιση των ανταγωνιστικών συνθηκών της δεκαετίας του '90.

Η προώθηση της ευρωπαϊκής βιομηχανικής συνεργασίας στον τομέα της τεχνολογίας και της πληροφορικής.

Η συνεισφορά στην ανάπτυξη των διεθνών αποδεκτών προτύπων.

Ενισχύσεις και προτεραιότητες.

Το πρόγραμμα Esprit έχει μέγιστη χρησιμότητα για τους επιχειρηματίες που ενδιαφέρονται να εκσυγχρονίσουν τις επιχειρήσεις τους. Προτεραιότητες είναι:

-η Μικροηλεκτρονική (έρευνα και ανάπτυξη νέων υλικών εξοπλισμού και περιφερειακών συστημάτων, δημιουργία τεχνολογικής βάσης για το σχεδιασμό, την παραγωγή και τον έλεγχο των ολοκληρωμένων κυκλωμάτων μεγάλης κλίμακας και τριών ταχυτήτων κλπ).

-συστήματα επεξεργασίας των δεδομένων (τεχνολογία λογισμικού και προηγμένη επεξεργασία πληροφοριών).

-εφαρμοσμένες τεχνολογίες πληροφοριών (συστήματα γραφείου κλπ).

Κοινοτικός προϋπολογισμός: 1600 εκ. ECU.

* Πρόγραμμα BRITE: Ο κύριος στόχος του Brite, που λήγει το 1992 είναι η προώθηση της ανταγωνιστικής τεχνολογικής έρευνας σε περισσότερους τομείς. Το Brite παρουσιάζει ενδιαφέρον για τις ΜΜΕ, γιατί καλύπτει τους τομείς τεχνολογιών παραγωγής και νέων υλικών, που έχουν εφαρμογή

σε μεταποιητικές βιομηχανίες, κλωστοϋφαντουργία, χημική βιομηχανία κατασκευών κλπ.)

Ενισχύσεις και προτεραιότητες:

- Τεχνολογία Laser.
- Τεχνικές συνένωσης.
- Νέες μέθοδοι δοκιμών.
- Πολυμερή, σύνθετα, νέα υλικά.
- Εύκαμπτα υλικά κλπ.

Κοινοτικός προϋπολογισμός: 499,5 εκ. ECU.

* Πρόγραμμα IMPACT: Το πρόγραμμα IMPACT έχει στόχο τη δημιουργία εσωτερικής αγοράς των υπηρεσιών της πληροφορικής μέχρι το 1992. Παράλληλα το πρόγραμμα αυτό φιλοδοξεί να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων να διαδώσει τη χρήση των υπηρεσιών προηγμένης πληροφορικής και να στηρίξει τις κοινές προσπάθειές του συντονισμού των εθνικών πολιτικών.

Διάρκεια: 1989-1990 (αναμένεται να ανανεωθεί σύντομα από το Συμβούλιο).

* Πρόγραμμα ACE: Το πρόγραμμα ACE έχει στόχο να ενθαρρύνει τη την ανάπτυξη τεχνολογιών που προκαλούν μικρότερη ρύπανση ή κάνουν οικονομικότερη χρήση των φυσικών πόρων. Υπάρχουν τέσσερις τύποι σχεδίων επίδειξης που έχουν ιδιαίτερη σημασία για τις ΜΜΕ:

α) Σχέδια (καθαρής τεχνολογίας) τα οποία δεν προκαλούν καθόλου ή πολύ μικρή μόλυνση του περιβάλλοντος.

β) Σχέδια ανάπτυξης νέων τεχνολογιών ανακύκλωσης και επαναχρησιμοποίησης των αποβλήτων.

γ) Σχέδια ανάπτυξης τεχνικών για τον εντοπισμό και την πιθανή αποκατάσταση περιοχών που έχουν μολυνθεί από απόβλητα ή επικίνδυνες ουσίες.

δ) Σχέδια ανάπτυξης νέων τεχνικών για τη μέτρηση της ποιότητας του φυσικού περιβάλλοντος ιδιαίτερα του εδάφους, του αέρα και των υδάτων.

Στις βιομηχανίες στις οποίες η εφαρμογή (καθαρών τεχνολογιών) έχει άμεση προτεραιότητα περιλαμβάνουν την επεξεργασία δερμάτων, τη χημική βιομηχανία, την κλωστοϋφαντουργία, τη χαρτοβιομηχανία και τη βιομηχανία επεξεργασίας γεωργικών προϊόντων και τροφίμων.

* Πρόγραμμα SPRINT: Το Sprint έχει στόχο την ανάπτυξη των καινοτομιών στο βιομηχανικό τομέα και του εμπορικού δυναμισμού των ευρωπαϊκών ΜΜΕ. Με το πρόγραμμα αυτό επιδιώκεται επίσης η μείωση των διαφορών που υπάρχουν όσον αφορά το επίπεδο των συμβούλων και των ενισχύσεων που βρίσκονται στη διάθεση των επιχειρήσεων, μέσω της εκπαίδευσης ειδικών σε θέματα μεταφοράς τεχνολογίας της διαχείρισης και χρηματοδότησης καινοτομιών.

Ενισχύσεις και προτεραιότητες:

-Δημιουργία διεθνικών μηχανισμών σύνδεσης οργανισμών παροχής συμβούλων ιδιαίτερα για τις ΜΜΕ.

-Διαχείριση των καινοτομιών.

-Μέγιστη χρησιμοποίηση της πανεπιστημιακής έρευνας

μέσω ενός προγράμματος εθνικής διαχείρισης μεταξύ πανεπιστημίων και βιομηχανίας.

Κοινοτικός προϋπολογισμός: 90 εκ. ECU.

Διάρκεια: 1989-1993.

* Πρόγραμμα PRISMA: Το πρόγραμμα αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία για τις ΜΜΕ γιατί καθορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές για τα λειτουργικά προγράμματα, τα οποία τα κράτη μέλη καλούνται να καταρτίσουν στο πλαίσιο μιας κοινοτικής πρωτοβουλίας (Prisma) που αφορά την προετοιμασία των επιχειρήσεων για την Ενιαία Αγορά. Οι ειδικοί στόχοι της πρωτοβουλίας είναι:

Να ενισχυθούν οι προσπάθειες για την εξέλιξη της πιστοποίησης και ελέγχου των υποδομών. Ειδικότερα η πρωτοβουλία αυτή αποσκοπεί στη δημιουργία ή την ενίσχυση υπηρεσιών βαθμονόμησης και μετρολογίας, με τη βοήθεια των οποίων θα μπορέσουν οι επιχειρήσεις και τα εργαστήρια να έχουν πρόσβαση ή να διαθέτουν τις απαιτούμενες υπηρεσίες και διευκολύνσεις ώστε να πείσουν τους ενδεχόμενους πελάτες τους, ότι μπορούν να τηρήσουν τα τεχνικά Ξποιοτικά πρότυπα.

Να προετοιμαστούν οι ΜΜΕ για:

Δημόσιους μειοδοτικούς διαγωνισμούς.

Κοινοτικός προϋπολογισμός: 100 εκ. ECU. Διάρκεια: 1991-1993.

Επενδύσεις κεφαλαίων υψηλού κινδύνου

Σε άλλες χώρες της Ευρώπης οι εταιρείες επένδυσης κεφαλαίων υψηλού κινδύνου ιδρύονται σαν προσωπικές εται-

ρείες ή προσωπικές εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, με κύριους συνεταίρους χρηματοδοτικούς οργανισμούς ή ιδιώτες, από ειδικές εταιρείες που έχουν λάβει κρατική έγκριση για χρηματοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων και τέλος από υποκαταστήματα μεγάλων εταιρειών ή χρηματοδοτικών οργανισμών. Υπάρχουν διαφοροί κατάλογοι που περιλαμβάνουν αυτές τις εταιρείες, που μεταξύ τους είναι και ο επονομαζόμενος Guide to Venture Capital Sources. Στον τελευταίο αναφέρεται το όνομα του αρμοδίου με τον οποίο πρέπει να επικοινωνήσει ο ενδιαφερόμενος και επίσης οι γεωγραφικές περιοχές και οι κλάδοι της προτίμησης της εταιρείας.

Οι περισσότερες εταιρείες επένδυσης κεφαλαίων υψηλού κινδύνου επιζητούν επενδύσεις, από τις οποίες αναμένουν μεγάλη αποδοτικότητα ώστε να διατηρούν ετήσια αποδοτικότητα του χαρτοφυλακίου τους τουλάχιστον 30%.

Αυτά τα υψηλά ποσοστά αποδοτικότητας είναι απαραίτητα για να καλύπτουν οι εταιρείες αυτές τον κίνδυνο, που υποθέτουν ότι διατρέχουν, λόγω του ότι οι περισσότερες νεοϊδρυόμενες επιχειρήσεις σε τομείς με μεγάλο κίνδυνο δεν πετυχαίνουν.

Χρηματοδότηση καινοτομιών

Ενα βασικό κίνητρο όσον αφορά τις καινοτομίες, είναι η χρηματοδότησή τους. Από σχετικές εισηγήσεις που έγιναν διαπιστώθηκε η μη επαρκής χρηματοδότησή τους.

Σε συνδυασμό χρηματοδοτικών πηγών για τις καινοτομίες στις ΜΜΕ έχουμε:

- Τραπεζικό δάνειο
- Μετοχικό κεφάλαιο

-Επιδοτήσεις

Όσον αφορά τον τραπεζικό δανεισμό, ξέρουμε πως αποτελεί σχεδόν αποκλειστική πηγή χρηματοδότησης, κατά συνέπεια, όπως ο κάθε επιχειρηματίας έτσι και ο καινοτόμος για τη σύναψη του χρηματοδοτικού θέματος θα στραφεί στον τραπεζικό δανεισμό, που λόγω των προβλημάτων που δημιουργεί τις περισσότερες φορές, αποθαρρύνουν τους καινοτόμους επενδυτές.

Οι τράπεζες διεθνώς για τη χορήγηση δανείου μετρούν το χρηματοοικονομικό κίνδυνο που λαμβάνουν.

Οι καινοτομικές δραστηριότητες με τη μεγάλη αβεβαιότητα που περιέχουν από τη φύση τους, σε σχέση με το ύψος και το χρόνο της οικονομικής τους απόδοσης, την απουσία εμπραγμάτων εξασφαλίσεων και την έλλειψη επιχειρηματικής πείρας από τους φορείς της καινοτομίας, είναι φανερό πως δεν αποτελούν ελκυστικούς πελάτες για τις τράπεζες.

Εναλλακτική πηγή χρηματοδότησης των καινοτομιών δραστηριοτήτων είναι η χορήγηση επιχειρηματικών κεφαλαίων. Και σε αυτό το σημείο προκύπτουν δυσκολίες. Τα βασικά χαρακτηριστικά των καινοτομιών δραστηριοτήτων είναι:

Επιχειρηματικός κίνδυνος: Η καινοτομία εμπεριέχει πολύ μεγαλύτερο επιχειρηματικό κίνδυνο από οποιαδήποτε άλλη μορφή επένδυσης.

Καθυστέρηση αποδοτικότητας: Οι καινοτομικές δραστηριότητες, απαιτούν μεγαλύτερη προθεσμία για να αποδώσουν από ότι οι συνιθισμένες επενδύσεις. Αυτό αυξάνει τόσο τον επιχειρηματικό κίνδυνο, όσο και το κόστος των απασχολούμενων κεφαλαίων.

Μέγεθος της αγοράς: Η αποδοτικότητα των επενδύσεων στη καινοτομία ουσιαστικά εξαρτάται από την κατάκτηση ενός μικρού μεριδίου μιας μεγάλης αγοράς.

Πέρα από τα αρνητικά χαρακτηριστικά των καινοτομικών επενδυτικών σχεδίων πρόσθετη δυσκολία είναι η μη αναγνώριση των άυλων περιουσιακών στοιχείων (όπως η τεχνογνωσία) ως εισφορά σε είδος για το μετοχικό κεφάλαιο μιας εταιρείας (σύμφωνα με τη διαδικασία του αρθρ. 9 του Ν. 2190 περί ανωνύμων εταιρειών). Στις περισσότερες περιπτώσεις η τεχνογνωσία (know-how) αποτελεί μοναδικό περιουσιακό στοιχείο των καινοτόμων επενδυτών.

Με τη μη αναγνώριση της τεχνογνωσίας ως περιουσιακού στοιχείου αφαιρείται η δυνατότητα στους καινοτόμους να συνεταιρισθούν σε επιχειρηματική βάση για την εμπορευματοποίηση της καινοτομίας τους.

Μια λύση θα μπορούσε να ήταν η επανείσπραξη των κεφαλαίων από την τράπεζα, εν μέρει ή στο σύνολο των μετοχών, από το Χρηματιστήριο. Δυστυχώς όμως αυτή η μορφή δραστηριότητας δεν ανθεί στον ελληνικό χώρο.

Σαν τρίτη πηγή χρηματοδότησης αναφέραμε τις επιχορηγήσεις,

Η υπηρεσία που ασχολείται θετικά με τις καινοτομίες και τη χρηματοδότησή τους με αυτή τη μορφή είναι ο ΕΟΜΜΕΧ.

Το ειδικό τμήμα Διεύθυνση Καινοτομιών και Ανάπτυξης βοηθάει στην ενθάρρυνση ανάπτυξης και υλοποίησης των ελληνικών καινοτομιών και ευρεσιτεχνιών, τόσο εκείνων που εμφανίζονται στο χώρο των μικρομεσαίων όσο και των μεμονωμένων καινοτόμων-ευρεσιτεχνών.

Έργο στα πλαίσια της χρηματοδότησης των καινοτομιών είναι η επιχορήγηση για κατασκευές των προτύπων μοντέλων νέων προϊόντων ή νέων συστημάτων.

Επίσης επιχορηγείται χρηματικά η προώθηση -υλοποίηση συγκεκριμένων έργων καινοτομιών-ευρεσιτεχνιών.

Οι επιχορηγήσεις διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες, ανάλογα με το ύψος τους.

Το ύψος της επιχορήγησης της πρώτης κατηγορίας μπορεί να φτάσει τις 500.000, η δεύτερη επιχορήγηση κυμαίνεται μεταξύ 500.000 δρχ. και 1.500.000 δρχ. και τέλος, η τρίτη επιχορήγηση είναι πάνω από 1.500.000 δρχ.

Οι διευκολύνσεις αυτές αφορούν:

- την παραγωγή νέου προϊόντος ή βελτίωση παλαιού.
- την παραγωγή νέου τύπου προϊόντος σε συνδυασμό με κάποιο παλαιό.
- την προσαρμογή υπάρχοντος προϊόντος στις νέες ανάγκες της ζήτησης και νέες χρήσεις του.
- κατασκευή ενός προϊόντος, για χρήση νέα τεχνολογία.
- δημιουργία νέων συστημάτων παραγωγικής διαδικασίας και οργάνωσης των επιχειρήσεων.
- ανάπτυξη νέων συστημάτων κατεργασίας υλικών.
- ανάπτυξη μεθόδων εξοικονόμησης ενέργειας.
- αξιοποίηση ήπιων μορφών ενέργειας σε νέους τομείς.
- ανάπτυξη νέων τρόπων συσκευασίας και διακίνησης προϊόντων.
- αποτελεσματικοί τρόποι παροχής υπηρεσιών.

Α Οι όροι επιβίωσης των μικρών επιχειρηματικών μεγεθών

Τον τελευταίο καιρό οι διαμαρτυρίες των συνδικαλιστικών οργανώσεων των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων πληθύνονται, καθώς στις γενικότερες αρνητικές συνέπειες που έχει στη λειτουργία τους η ακολουθούμενη περιοριστική οικονομική πολιτική (μείωση των πωλήσεων, περιορισμοί στη χρηματοδότηση, κ.α.) προστέθηκαν και οι επιπτώσεις μιας σειράς μέτρων (απελευθέρωση "κλειστών" επαγγελμάτων, απελευθέρωση ωραρίου λειτουργίας εμπορικών καταστημάτων, δυνατότητα για ορισμένα επαγγέλματα να λειτουργούν και την Κυριακή, κ.α.), που προωθεί η κυβέρνηση στα πλαίσια του εκσυγχρονισμού των δομών και των θεσμών της ελληνικής οικονομίας, οι οποίες καθιστούν προβληματική την επιβίωση ενός μέρους των επιχειρήσεών μας.

Οι διαμαρτυρόμενοι καταγγέλουν ότι τα μέτρα αυτά αλλά και η όλη πολιτική λιτότητας, αποβλέπουν στον αφανισμό των μικρών και μεσαίων επιχειρηματικών μεγεθών, με στόχο την κυριαρχία των ολιγοπωλίων και την υποταγή της οικονομίας μας στα ξένα συμφέροντα, τονίζουν, δε, ότι οι συνέπειες

για την ελληνική οικονομία, για τον Έλληνα καταναλωτή και για τις παραγωγικές τάξεις από τον περιορισμό της δραστηριότητας των μικρότερων επιχειρηματικών μεγεθών θα είναι, οπωσδήποτε, καταστροφικές.

Αναμφισβήτητα, και η σημερινή οικονομική κρίση και ο εκσυγχρονισμός της ελληνικής οικονομίας, θα έχουν θύματα, θα οδηγήσουν δηλαδή στο κλείσιμο ορισμένων επιχειρήσεών μας. Το κλείσιμο, όμως, αυτό, με δεδομένο τον υπερεπαγγελματισμό που χαρακτηρίζει την ελληνική οικονομία και τη χαμηλή της παραγωγικότητα, δεν μπορεί να θεωρηθεί, εξ ορισμού, ότι θα έχει καταστροφικές επιπτώσεις στην πορεία για μια ταχύρρυθμη και ισορροπική οικονομική ανάπτυξη του τόπου.

Ανεξάρτητα των κοινωνικών προβλημάτων, που πάντοτε δημιουργεί το κλείσιμο έστω και μη βιώσιμης επιχείρησης (τόσο για τους μισθωτούς, όσο και για τους εργοδότες και τα μέλη των οικογενειών τους) και τα οποία οπωσδήποτε δεν θα πρέπει να αγνοηθούν, οφείλουμε να επισημάνουμε και τα θετικά στοιχεία μιας τέτοιας εξέλιξης:

- Είναι γνωστό ότι το ποσοστό των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων εμπορικών και μεταποιητικών μας επιχειρήσεων είναι εξαιρετικά υψηλό. Ο κατακερματισμός αυτός του παραγωγικού μας δυναμικού οδηγεί σε σπατάλη εθνικών αναπτυξιακών πόρων, ευθύνεται, κατά μεγάλο μέρος, για τη χαμηλή ανταγωνιστικότητα της εγχώριας παραγωγής, για τις δυσκολίες διείσδυσής της στις ξένες αγορές και την περιορισμένη τυποποίησή της και καθιστά δυσχερέστατη την πάταξη της φοροδιαφυγής.

Κατά συνέπεια, η μείωση του αριθμού των επιχειρήσεων της κατηγορίας αυτής, δεν μπορεί παρά να συμβάλλει θετικά

στην εκλογίκευση και ενδυνάμωση του παραγωγικού μας ιστού.

- Είναι γνωστό ότι με την ενοποίηση της εσωτερικής αγοράς της Ευρώπης και με την ένταση του ανταγωνισμού που η ενοποίηση αυτή θα προκαλέσει, μόνο όσες επιχειρήσεις μας κατορθώσουν να προσαρμοσθούν έγκαιρα στις νέες συνθήκες (συγχώνευση μικρών μονάδων για τη δημιουργία ανταγωνιστικών, σε διεθνές επίπεδο, επιχειρήσεων, συνεργασία ελληνικών επιχειρήσεων με ξένες, εκσυγχρονισμός μεθόδων οργάνωσης και διοίκησης, έρευνα αγορών και νέων τεχνολογιών, κ.α.). θα μπορέσουν να επιβιώσουν και να αντιμετωπίσουν με επιτυχία τα νέα οικονομικά δεδομένα. Το κλείσιμο ορισμένων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων θα διευκολύνει τις αναγκαίες εσωτερικές ανακατατάξεις και αναδιαρθρώσεις και θα επιτρέψει στις πιο δυναμικές ελληνικές επιχειρήσεις να προχωρήσουν κάτω από καλύτερες συνθήκες, στην αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων.

- Είναι γνωστό ότι κύριο χαρακτηριστικό του σημερινού ευρωπαϊκού επιχειρηματικού τοπίου είναι η προοδευτική εξαφάνιση των μονοπωλιακών και ολιγοπωλιακών καταστάσεων, η καταπολέμηση ενδεχόμενης δεσπόζουσας θέσης κάποιας επιχείρησης και η συστηματική προσπάθεια για έγκαιρη επισήμανση και πληρέστερη ικανοποίηση των αναγκών του καταναλωτικού κοινού. Κατά συνέπεια, η εξαφάνιση ορισμένων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, όχι μόνο δε θα δημιουργήσει στη χώρα μας μονοπώλια ή ολιγοπώλια, αλλά αντίθετα, θα βελτιώσει αισθητά τη θέση του καταναλωτή και θα εκσυγχρονίσει τις γενικότερες καταναλωτικές μας συνήθειες.

— Είναι, τέλος, γνωστό, ότι η μείωση των κρατικών ελλειμμάτων αποτελεί, σήμερα, καθοριστικό στόχο της ακολουθούμενης οικονομικής πολιτικής μας, αφού ο περιορισμός τους αποτελεί προϋπόθεση, τόσο για την καταπολέμηση του πληθωρισμού, όσο και για την ισότιμη συμμετοχή μας στις διαδικασίες της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Το κλείσιμο ορισμένων αντιπαραγωγικών μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, κατά το μέτρο που μειώνει τις κρατικές επιδοτήσεις προς το χώρο αυτό, υπηρετεί κατά τον καλύτερο τρόπο την οικονομική μας πολιτική, ενώ η κατάργηση των διαφόρων "κινήτρων" προς τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις θα οδηγήσει στην ένταση των προσπαθειών για εκσυγχρονισμό και ανάπτυξη, τουλάχιστον από τις πιο δυναμικές μονάδες.

Παρόλα αυτά, η επιβίωση και επέκταση των δραστηριοτήτων των μικρών επιχειρηματικών μεγεθών και δυνατή και επιθυμητή, από οικονομικής άποψης, είναι κάτω, βέβαια, από ορισμένους βασικούς όρους:

— Η δραστηριοποίηση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων θα πρέπει, πλέον, να στηρίζεται αποκλειστικά στην τόλμη και στις ικανότητες των φορέων τους και όχι σε κρατικές ενισχύσεις ή άλλους μηχανισμούς προστασίας.

— Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις δε θα πρέπει να μείνουν έξω από το γενικότερο εθνικό και διεθνή ανταγωνισμό, αλλά οφείλουν να τον αντιμετωπίσουν με όπλα την εξειδίκευση, την ευελιξία και την επινοητικότητα των φορέων τους.

— Η παραδοσιακή αντιπαλότητα των "μικρών" προς τα "μεγάλα" επιχειρηματικά μεγέθη, που δεν στηρίζεται σε καμία λογική και δεν εξυπηρετεί κανένα από τα δυο μέρη, θα πρέπει να δώσει τη θέση της σε ένα δημιουργικό πνεύμα συνεργασίας που θα είναι ωφέλιμο και για τη χώρα και για τις δυο πλευρές.

Συμπερασματικά, η όλη προβληματική των συνδικαλιστικών οργανώσεων των μικρών μεγεθών, θα πρέπει να επανεξεταστεί και να τοποθετηθεί κάτω από ένα άλλο, λιγότερο συντεχνιακό και περισσότερο ανταγωνιστικό πλαίσιο.

Κι αν δεν υπήρχε το Μάαστριχτ;

Είναι γνωστό και ευρύτερα αποδεκτό, ότι η ελληνική οικονομία διέρχεται μια βαθιά κρίση, κύρια στοιχεία της οποίας είναι:

τα μεγάλα κρατικά ελλείμματα και η υπερχρέωση του δημόσιου τομέα.

ο υψηλός πληθωρισμός και η ανερχόμενη ανεργία

το συνεχώς διευρυνόμενο έλλειμμα του Εμπορικού Ισοζυγίου και τα υπερβολικά επιτόκια δανεισμού

η μακρόχρονη επενδυτική απραξία και η χαμηλή ανταγωνιστικότητα της εγχώριας παραγωγής.

Παράλληλα, για την ένταξη της χώρας μας στο τρίτο

στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης της Ευρώπης, θα πρέπει, σύμφωνα με τη συνθήκη του Μάαστριχτ, να βελτιώσει αισθητά η οικονομία της, τις επιδόσεις της και, μέχρι το 1997, απαιτείται συγκεκριμένα:

ο πληθωρισμός να περιορισθεί γύρω στο 5%, να μην ξεπερνά δηλαδή, περισσότερο από 1,5 μονάδα το μέσο πληθωρισμό των τριών κρατών-μελών της ΕΟΚ, με τα καλύτερα επιτεύγματα στον τομέα αυτό,

τα κρατικά ελλείματα να συρρικνωθούν στο 3% περίπου του Α.Ε.Π.,

το δημόσιο χρέος να μην υπερβαίνει το 60% του Α.Ε.Π. και

τα επιτόκια να μειωθούν και να σταθεροποιηθούν σε επίπεδα που δεν θα είναι ανώτερα κατά 2 περίπου μονάδες, του μέσου επιπέδου των τριών χωρών της ΕΟΚ, με τα χαμηλότερα επιτόκια.

Μπροστά σε αυτήν την κατάσταση, η Κυβέρνηση έχει υιοθετήσει μια αυστηρή περιοριστική πολιτική, κύριοι άξονες της οποίας είναι:

Ο περιορισμός της έκτασης της δημοσίου τομέα, με την ιδιωτικοποίηση κρατικών επιχειρήσεων και το κλείσιμο των μη βιώσιμων προβληματικών μονάδων, η βελτίωση της αναπτυξιακής υποδομής και η ενθάρρυνση των ιδιωτικών επενδύσεων.

Η μείωση των κρατικών δαπανών και των δημοσίων ελλειμ-

μάτων , ώστε να περιορισθεί το δημόσιο χρέος και να μειωθούν τα επιτόκια.

Η συγκράτηση των εισοδημάτων, τόσο στο δημόσιο, όσο και στον ιδιωτικό τομέα, ώστε να βελτιωθεί η παραγωγικότητα, να αυξηθούν οι εξαγωγές και να μειωθούν τα εξωτερικά μας ελλείμματα και η ένταση του ανταγωνισμού, ώστε να εκριζωθούν συντεχνιακές νοοτροπίες και να καταργηθούν μονοπωλιακές καταστάσεις.

Πρόκειται για μια πολιτική που στοχεύει :

Στον εκσυγχρονισμό της ελληνικής οικονομίας με τον περιορισμό του κράτους σε καθαρά συντονιστικά και ελεγκτικά καθήκοντα, με την απελευθέρωση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας από τα πάσης φύσεως δεσμά της, με την ενίσχυση των δυνάμεων της αγοράς και με την κατάργηση των επιδοτήσεων που υποθάλπουν τη διατήρηση ελλειμματικών μη βιώσιμων οργανισμών.

Στην κατακόρυφη άνοδο των παραγωγικών επενδύσεων ώστε να ανανεωθεί και διευρυνθεί το παραγωγικό δυναμικό της χώρας, γεγονός που θα επιτρέψει την άνοδο της παραγωγής και της απασχόλησης, την αύξηση των εξαγωγών, τη μείωση του εμπορικού ελλείμματος και την καταπολέμηση του πληθωρισμού και της ανεργίας.

Η επίτευξη των στόχων αυτών - έστω και αν, συμπληρωματικά, επιτρέψει την ισότιμη συμμετοχή μας στην Ευρωπαϊκή Ενοποίηση, όπως αυτή προβλέπεται από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ - εξασφαλίζει, πρωταρχικά, την επιβίωση της

εθνικής οικονομίας μέσα στο διεθνές ανταγωνιστικό περιβάλλον και αποτρέπει την περιθωριοποίηση του παραγωγικού μας δυναμικού. Και αυτό γιατί:

Η, τυχόν, διατήρηση της σημερινής διευρυμένης έκτασης του δημόσιου τομέα και των συχνών κρατικών παρεμβάσεων στη λειτουργία της οικονομίας θα οδηγήσει στη σπατάλη σπάνιων αναπτυξιακών πόρων και στον αποκλεισμό από την παραγωγική διαδικασία των πιο δυναμικών στοιχείων της χώρας, με συνέπεια την περαιτέρω εξασθένηση της εθνικής ανταγωνιστικότητας, τη μείωση της παραγωγής και των εισοδημάτων.

Ο, τυχόν, μη περιορισμός των κρατικών ελλειμμάτων θα ανατροφοδοτεί, συνεχώς, τις πληθωριστικές πιέσεις και θα καταστήσει αδύνατη τη μείωση των επιτοκίων, με συνέπεια τη συνέχιση της επενδυτικής απραξίας, την ύφεση, την κοινωνική αναταραχή, τη χειραφέτηση του βιοτικού επιπέδου.

Η, τυχόν, αδυναμία εκσυγχρονισμού του παραγωγικού μας δυναμικού θα εκτοπίσει εντελώς την ελληνική παραγωγή, από τις ελληνικές και διεθνείς αγορές, με συνέπεια την αποβιομηχάνιση της χώρας, την ανεργία, την άνοδο των εισαγωγών, τη μείωση των εξαγωγών.

Η, τυχόν, διεύρυνση του δημόσιου χρέους θα επιβαρύνει υπέρογκα τον κρατικό προϋπολογισμό με τις δαπάνες εξυπηρέτησής του, με συνέπεια την υποθήκευση του μέλλοντος των νέων γενιών και τον αποκλεισμό κάθε δυνατότητας άσκησης μιας δικαιότερης κοινωνικής και φορολογικής πολιτικής.

Συμπερασματικά, δεν υπάρχει αμφιβολία, ότι ακόμη και, αν δεν υπήρχαν οι απαιτήσεις που προκύπτουν από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, και πάλι :

- Το γενικότερο πλαίσιο της ακολουθητέας οικονομικής πολιτικής μας και δε θα μεταβαλλόταν,

- οι μακροπρόθεσμοι στόχοι της αναπτυξιακής μας πολιτικής δε θα διαφοροποιούνταν και

- οι επιμέρους πολιτικές (εισοδηματική-συναλλαγματική-δημοσιονομική) δε θα άλλαζαν.

Μέτρα για τη μη δημιουργία μελλοντικών προβληματικών επιχειρήσεων

1. Μέτρα των επιχειρήσεων

Τα μέτρα που πρέπει να πάρουν οι επιχειρήσεις για να μην καταστούν στο μέλλον προβληματικές συνίστανται στα εξής:

- Οι επιχειρήσεις πρέπει να αποβάλουν τον οικογενειακό τους χαρακτήρα.

- Να μπούν στο Χρηματιστήριο, ώστε να αυξήσουν τη ροή των κεφαλαίων τους.

- Να βελτιώσουν τις μεθόδους και διαδικασίες διοίκησης των επιχειρήσεών τους. Να εφαρμόσουν σύγχρονες μεθόδους μάρκετινγκ και μάνατζμεντ.

Γενικά επίσης γίνεται φανερό ότι η αποφυγή των παραπάνω αναφερόμενων αιτιών που δημιούργησαν τις προβληματικές αποτελεί την καλύτερη πολιτική για να μη δημιουργηθούν νέες υπερχρεωμένες επιχειρήσεις.

2. Θεσμικά μέτρα

Η πολιτεία, θα πρέπει αν δεν θέλει να δημιουργηθούν και στο μέλλον προβληματικές επιχειρήσεις, πέραν των λαθών του παρελθόντος, να αλλάξει το θεσμικό πλαίσιο που δεν θα ευνοεί τη δημιουργία προβληματικών επιχειρήσεων. Θα πρέπει να πάρει προληπτικά μέτρα:

α) Να αναθεωρήσει το Πτωχευτικό Δίκαιο που θα είναι προσαρμοσμένο στις σημερινές και αυριανές οικονομικές και επιχειρηματικές συνθήκες.

β) Να υιοθετήσει την εφαρμογή του Ενιαίου Λογιστικού Σχεδίου, που θα προσφέρει διαφάνεια, εγκυρότητα και θα επιτρέπει να γίνεται σχολαστικός έλεγχος της χρηματοοικονομικής διάρθρωσης μιας επιχείρησης και των οικονομικών της επιλογών. Η παρουσίαση των ισολογισμών των επιχειρήσεων να γίνεται κατά τρόπο διαφανή, πλήρη και ελεγχόμενο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

.....	ΣΕΛ.
I. Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΟΠΙΩΣΗ ΚΑΙ Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1-2
II. ΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ Μ.Μ.Ε.ΕΝ ΩΣΕΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΟΠΙΩΣΗΣ ΤΟΥ 92	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	
1. ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	4
Πρόλογος	4
2. Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη και η εσωτερική Αγορά	5-7
3. Το περιεχόμενο της Λευκής Βίβλου για την εσωτερική Αγορά	7
α) ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΦΡΑΓΜΩΝ	8-10
β) ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΦΡΑΓΜΩΝ	10
I) Ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων	10
II) Κρατικές προμήθειες	11
III) Ελεύθερη διακίνηση εργαζόμενων/επαγγελματιών .	11
IV) Κοινή Αγορά υπηρεσιών	11
V) Κίνηση κεφαλαίων	12
VI) Συνεργασία στο βιομηχανικό τομέα	12
VII) Εφαρμογή του Κοινοτικού Δικαίου	12
γ) ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ	13
4. Κόστος και Ωφέλειες από την εγκαθίδρυση της Εσωτερικής Αγοράς	13-15

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΑΚΡΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

ΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	15
1. Εισαγωγική Θεώρηση	16-18
2. Η Δυναμική Προοπτική για την Ελλάδα	18-20
3. Εκτιμήσεις για το κόστος της Εσωτερικής Αγοράς	20-22
α) Κίνηση Κεφαλαίων	22
β) Απελευθέρωση υπηρεσιών	22-23
γ) Κρατικές Προμήθειες	23
δ) Φορολογική Εναρμόνιση	24-25
ε) Φυσικά εμπόδια	25-26
στ) Τεχνητά εμπόδια	26-27
4. Συμπερασματικές σκέψεις και προτάσεις της εσωτερικής Αγοράς	27-30

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ. ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΣΤΟΧΩΝ

ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΤΕΘΕΙ	31
Α) ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΙΟΝ. ΠΙΝΑΚΑΣ 1	31-33
Β) ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ. ΠΙΝΑΚΑΣ 2	34-36
Γ) ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ. ΠΙΝΑΚΑΣ 3	36-37
Δ) ΑΝΕΡΓΙΑ. ΠΙΝΑΚΑΣ 4	38

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΟΙ Μ.Μ.Ε. ΣΤΗΝ ΕΝΙΑΙΑ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΑΓΟΡΑ	39-41
1. ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΝΙΑΙΑ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	41-43
α) Η πολιτική της Κοινότητας	43-44
2. Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ Μ.Μ.Ε.	45-46

3. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ Μ.Μ.Ε. ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ	46-50
4. ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ	51-56
5. Μ.Μ.Ε. ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	56-57
6. ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ - ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΙΣ Μ.Μ.Ε.	57-61

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

A. ΝΕΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ Μ.Μ.Ε. ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	62-72
B. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ Μ.Μ.Ε. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	
Εισαγωγή	73-75
Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ (Ε.Τ.Ε.)	75-76
ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΑ ΔΑΝΕΙΑ	76-78
ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ	78-80
ΔΑΝΕΙΑ (Ε.Κ.Α.Χ.)	80-81
ΤΟ ΝΕΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΜΕΣΟ (Ν.Κ.Μ.)	81-84
ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ (Ε.Κ.Τ.)	85
*ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ GOMMET	85-86
*ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ DELTA	86-87
*ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ EUROFORM	87-88
*ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ FEOGA	88-89
*ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΕΤΠΑ)	89-90
*ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ (ΜΟΠ)	90
*ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ (ΕΛΛΑΔΑ)	90-92
*ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ TEDIS	92
*ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ THERMIE	92
*ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ESPRIT	92-93
*ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ BRITE	93-94

*ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ IMPACT	94
*ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ACE	94-95
*ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ SPRINT	95-96
*ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ PRISMA	96
ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΥΨΗΛΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	96-97
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΩΝ	97
- ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΙΣ	98
- ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ	98-100

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- ΟΙ ΟΡΟΙ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ	101-105
Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ Η ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ	105-109
- ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	109-110

